

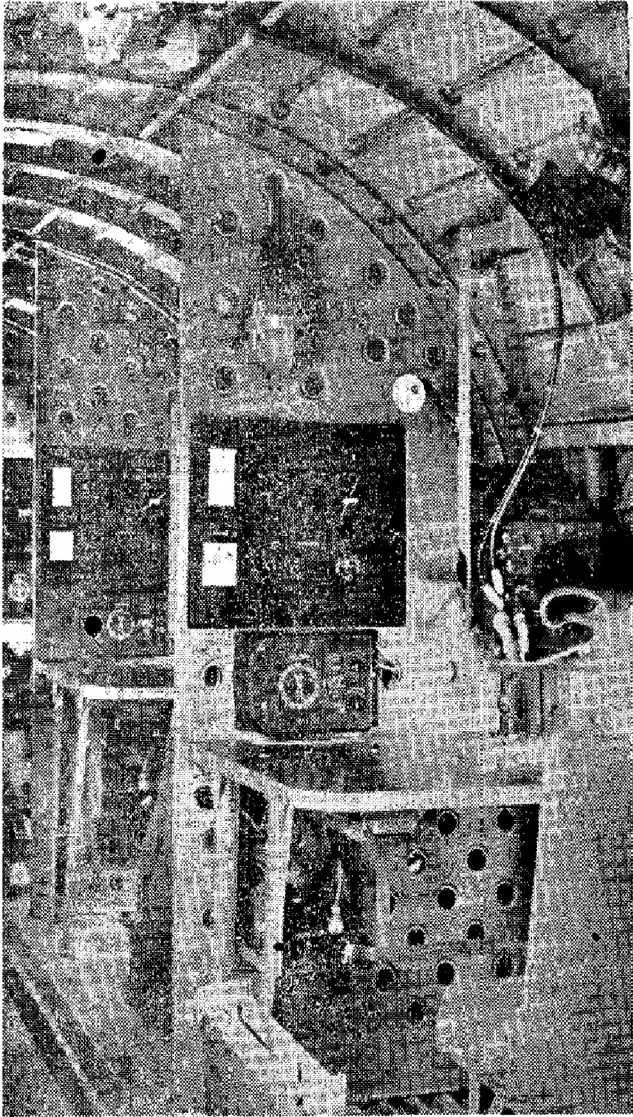
ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

వెల 4 అణాలు ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY 10-5-19

వార్తలు — వింతలు

ఎమాన్ బోడికుల శిక్షణవిమానం.

లండన్ బస్సుకండక్టర్ల ట్రెయినింగ్ స్కూలు.

మాగల్ పహాయం సగం జరిగినందుకే ఆమెరికా ఉత్సవం జరిపింది.
డీన్ ఆఫీసర్, మ్లా అకు ఈ ఆర్జుం బహుకరిస్తున్నారు.

ఇండియా ఏనగున్నులకు, 'సయాం' మిత్రము 'జెన్సి' అనే
'ఏనగున్నులకు' 'హెన్సింగ్' జేరింది.

ఆంధ్రవేత్త

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0

విడిపత్రిక
4 అణాలు

ప్రతిబుధవారము ప్రకటింపబడును.

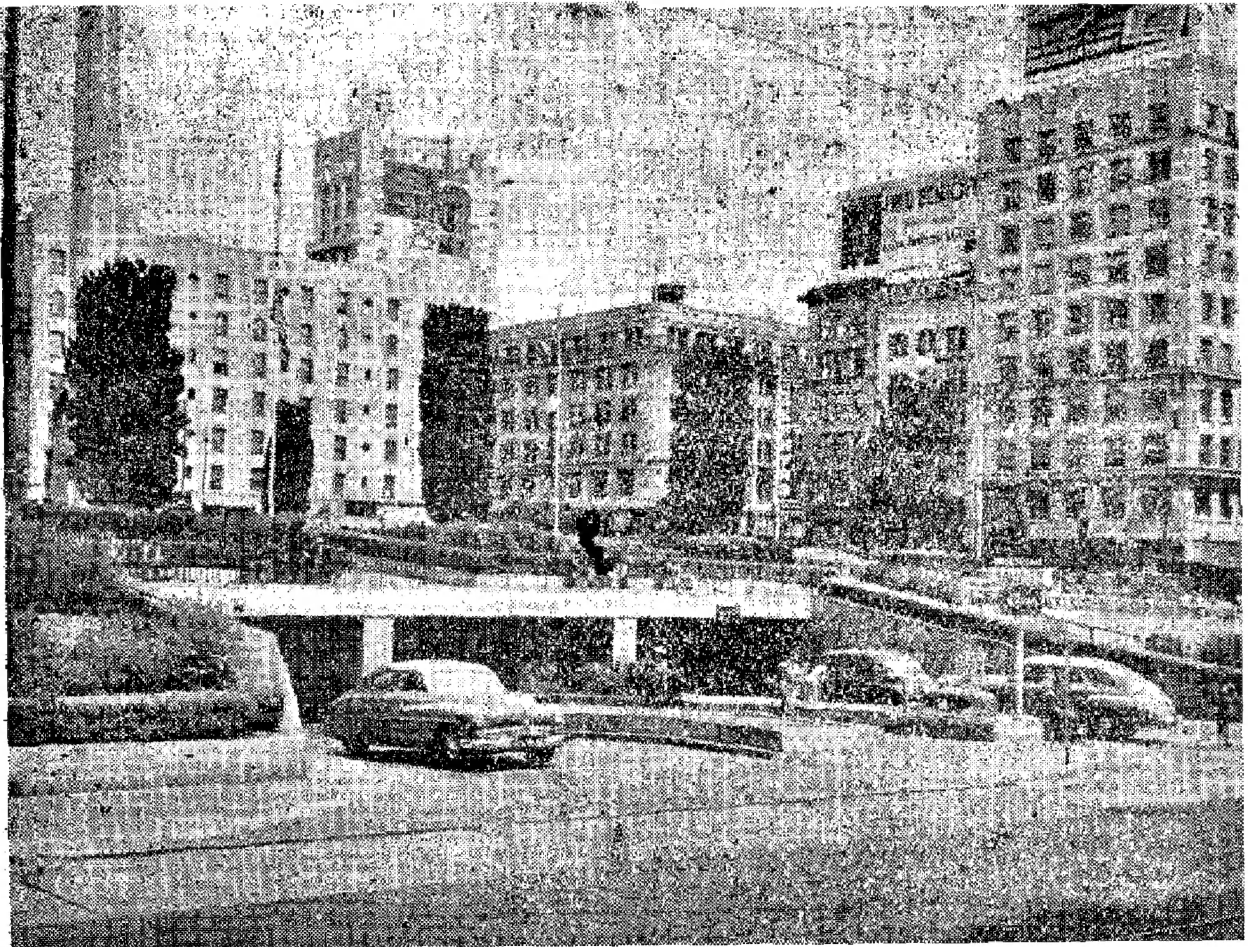
ఒకటియవియోసరించిన సరవర' ముద్రియము తనమునంబున కగు 'దా' నొరులకు నవి సేయకునీకి పరాయణము పరమధర్మ సభముల్ కల్లెక్' (మహాభారతము)

Founder : K. NAGESWARA RAO.

సంపుటము 42

సంచిక 36

వికృతి. సంవత్సర వైశాఖ బహుళ నవమి - బుధవారము

భూగర్భంలో నిర్మించిన మోహరుశాల—శాన్ ప్రాన్సిస్కో

ఆంధ్రపత్రిక

1950-వ సం॥ మే నెల 10-వ తేది బుధవారము

కొత్తమంత్రివర్గం

ప్రధానమంత్రి పండిట్ నెహ్రూ లాంఛనంగా తన మంత్రివర్గరాజీనామాను అధ్యక్షునకు సమర్పించారు. అధ్యక్షుడు తిరిగి పండిట్ నెహ్రూను ప్రధానమంత్రిగా నియమించారు. ఇతరమంత్రుల నియామకంలో సలహా ఇవ్వవలసిందని కోరారు.

పాతవారితోనే కొత్త మంత్రివర్గం ఏర్పడింది. డాక్టర్ శ్యామప్రసాద్ ముఖర్జీ, కె. సి. నియోగిల స్థానంలో మాత్రం మున్నీ, హరికృష్ణమహతాబ్ లు మంత్రివర్గంలో చేరారు. మంత్రివర్గంలో జరిగిన మార్పులు గాని, ఆ మార్పులు జరిగినవిధానంగానీ తృప్తికరంగా లేదు.

కేంద్రమంత్రివర్గంలో మార్పులు జరగబోతున్నవని దాదాపు సంవత్సరంగా వదంతులు ప్రబలివని. మంత్రివర్గంలోని కాంగ్రెసేతరులు ఎప్పటికప్పుడు రాజీనామా ఇచ్చిపోదామని అనుకుంటున్నట్లు ప్రచారమైన వార్తలు సత్యదూరంకావని మొన్నటిది నం వెలువడ్డ అధికారప్రకటన స్పష్టంచేసింది.

ప్రస్తుతం ఆర్థికమంత్రిగా ఉన్న డాక్టర్ మత్తాయ్ ఈ నెలొఖరువరకూ మంత్రిగా ఉండేందుకు అంగీకరిం

చారు. అలాగే జయరాందాస్ డొలత్రాం, మోహన్లాల్ సాక్షానాగాల్లుకూడా వారి స్థానాలను ఆక్రమించేవారు లభించేవరకూ మంత్రులుగా ఉండేందుకు అంగీకరించారు. రాజగోపాలాచారిగార్ని మంత్రివర్గంలో చేరవలసిందని అర్థించారు. వారందుకు అంగీకరింపవచ్చునని ఆశిస్తున్నారు. అలాగే ఉత్తర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి గోవిందవల్లభపంత్ కూడా మంత్రివర్గంలో చేరువిషయం సందిగ్ధంగానే ఉన్నది.

ఈ విధంగా దాదాపు మంత్రివర్గంలోని సగం స్థానాల విషయం ఇప్పటికి అనిర్ణయంగా ఉన్నప్పుడు ఇంతలోనే పాతవారితో కొత్త మంత్రివర్గాన్ని ఏర్పాటు చేయవలసిన అగత్యం ఏమి వచ్చింది? ఈ విధంగా తిరుచు మంత్రివర్గంలో మార్పులు చేస్తూ ఉన్నందువల్ల సక్రమపరిపాలనానిర్వహణకు అంతరాయాలు కలుగక తప్పదు.

ముఖ్యంగా ఆర్థికమంత్రిపదవివిషయంలో దాదాపు ప్రతి సంవత్సరం మార్పులు జరుగుతూ ఉన్నందువల్ల ఖచ్చితమైన విధానాన్ని అమలుజరపడం సాధ్యం గాకుండాఉన్నది. పణ్డుఖంచెట్టిగారు ఆఖరుపర్యాయము బడ్జెట్ను ప్రతిపాదిస్తూ ఏ సంవత్సరానికి ఆ సంవత్సరం ఆయవ్యయఅంచనాలను తయారు చేసి ప్రతిపాదించడంకంటే అయిదేళ్ల ఆయవ్యయ అంచనాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని వార్షికబడ్జెట్ను తయారుచేయడం మంచిదన్నారు. వారు ఆ బడ్జెట్ను ఆవిధంగానే తయారుచేశారు. అంతలోనే వారు ఆ పదవినుండి విరమించారు.

ఇప్పుడు డాక్టర్ మత్తాయ్ కూడా వారినే అనుసరిస్తున్నారు. ఈవిధమైన మార్పులు సత్పరిపాలనకు, సక్రమపరిపాలనకు ఎంతమాత్రం తోడ్పడవు. మంత్రివర్గనిర్మాణానికి బాధ్యులైనవారు ఒక పద్ధతిని గానీ, ఒక విధానాన్ని గానీ, అనుసరించడంలేదనే ఈ మార్పులు సూచిస్తున్నవి.

ఏపక్షానికి చెందినా సరే ప్రతిభావంతులతోనే మంత్రివర్గాన్ని ఏర్పాటుచేయాలని గాంధీమహాత్ముడు హెచ్చరించారు. మొదటి మంత్రివర్గం కొంత వరకు ఆప్రకారమే ఏర్పడింది. కాని ఆతరవాత ప్రతిభ, అప్రధానమై ప్రాంతీయాభిమానాలు ప్రాధా

న్యంవహించెను. కనుకనే కొన్ని ప్రాంతాల సమస్యలు కేంద్రప్రభుత్వానికి అవగతము కావడములేదు. ప్రాంతీయప్రాతినిధ్యము మంత్రి వర్గ నిర్మాణానికి ప్రాతిపదిక అయితే ప్రతిభ అంతా ఏ ఒకటి రెండు రాష్ట్రాల్లో మాత్రమే కేంద్రీకృతమై ఉండలేదు అని చెప్పవలసివచ్చును.

కేంద్రమంత్రివర్గంకూడా రాష్ట్రమంత్రివర్గస్థాయికి వచ్చుట శోచనీయం. రాష్ట్రముఖ్యమంత్రులుగా ఉండి వ్యవహారాలను నడుపుకుపోతున్న హరికృష్ణ మెహతబ్, గోవింద వల్లభపంత్ గార్లను ఆ రాష్ట్రము లనుండి కదిలించవలసిన అవసరం ఏమి వచ్చినది? అలాగే బాలరాజుగారిని అస్సాం గవర్నరుగా పంపి, శ్రీ ప్రకాశ్ గారిని కేంద్రమంత్రివర్గంలోకి తీసుకు రావాలనే ఆలోచనలు ఎందుకు రావాలి?

భారత రిపబ్లిక్ అధ్యక్షుడు, వారి ప్రధాన మంత్రికూడా మంత్రివర్గాన్ని నిర్మించేటప్పుడుగాని, పునర్నిర్మించేటప్పుడుగాని భారతదేశం ఏ నాలుగైదు రాష్ట్రాలే అని భావించుట హర్షింపతగ్గవిషయం కాదు. ప్రతిభకు అగ్రస్థాన మివ్వవలసినదే. కాని ఆ ప్రతిభ ఎక్కడక్కడ ఉన్నదో కూడా విచారించి, అన్ని ప్రాంతాలకూ మంత్రివర్గంలో ప్రాతినిధ్యం ఉండేట్లు చూడవలసిన బాధ్యత అధ్యక్షుడు, ప్రధానమంత్రిపై ఉన్నది. వా రా బాధ్యతను ఎంతవరకు న్యాయంగా నిర్వహిస్తారో చూడవలెను.

నెహ్రూ ఉద్బోధ

పాకిస్తాన్ ప్రధానమంత్రి అమెరికా శాసనసభల సమావేశంలో, భారత ప్రధానమంత్రి పాకిస్తాన్, భారతపత్రికాసంపాదకులసభలో చేసిన ఉపన్యాసాలను గమనించితే భారత-పాకిస్తాన్ సఖ్యత కేవలం ఆదర్శం మాత్రమే కాదని, అది సిద్ధించగల లక్ష్యమే అని స్పష్టమౌతుంది.

పండిట్ నెహ్రూ తన ప్రభుత్వవిధానాన్ని వివరించారు. ఆ విధానం జయప్రదం కావడానికి ఏ పద్ధతులను అనుసరింపదలచారో వెల్లడించారు. ఆ పద్ధతుల

ద్వారా ఫలితాన్ని సాధించడానికి ప్రభుత్వానికి సహాయపడవలసిందని పత్రికాసంపాదకులకు విజ్ఞప్తి చేశారు.

ఇరుగుపొరుగున ఉన్న దేశాలు సఖ్యతతో ఉండక తప్పదు. అలాంటి సఖ్యత లేనప్పుడు సంఘర్షణ అని వార్యం. ఫలితం ఒకదేశం మరొకదేశంలో కలసిపోవడమే. అందువల్ల సంఘర్షణకు కారణభూతమైన సమస్యలు పరిష్కారం కావు. పండిట్ నెహ్రూ తన ఉపన్యాసంలో ఇదే విషయాన్ని ఉద్ఘాటించారు. ప్రజలు ఈ విషయాన్ని గ్రహించేట్లు చేయవలసిన బాధ్యత పత్రికలదని ప్రధానమంత్రి ఉద్ఘోషించిరి.

రాజకీయజ్ఞులు ప్రజాక్షేమముదృష్ట్యా వివిధ సమస్యలను పరిశీలించి వాటి సత్వరపరిష్కారానికి సరియైన మార్గాలను అనుసరించినంతవరకూ పత్రికలు తోడ్పడుతూనే ఉన్నవి. యథాస్థానికి భారతదేశంలోని జాతీయపత్రికలు కాంగ్రెసును, కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలను సమర్థిస్తూనే ఉన్నవి. కనుకనే ప్రభుత్వం ఇన్ని క్లిష్టసమస్యలలో ముఖ్యమైన ఆర్థిక, సాంఘిక సమస్యలను ఈనాటివరకూ పరిష్కరింపలేకపోయినప్పటికీ, పరిపాలనను యథాప్రకారం కొనసాగించ కలుగుతున్నది.

భారత-పాకిస్తాన్ సఖ్యతసాధనకు ప్రధానమంత్రి తెలిపినట్లు ఉభయదేశాల్లోని పత్రికలూ ఎక్కువగా తోడ్పడగలవు. భారతపత్రికలు ఈ విషయంలో ఇంతవరకూ తమ బాధ్యతను ప్రశంసనీయంగానే నిర్వహించినవి.

నేడు పాకిస్తాన్-భారతదేశములలో ఏర్పడిన విపరీతపరిస్థితులకు కారణము పత్రికలుగాక రాజకీయ వేత్తల విధానములే అని చెప్పవలెను. కొందరు రాజకీయ వేత్తలు పత్రికలపై ప్రాబల్యం సంపాదించి వాటిని తమ లక్ష్యసాధనకు వినియోగించుటకూడా జరుగుచున్నది. అట్టి పత్రికలపై ప్రభుత్వమే ప్రజాభ్యుదయం, దేశశాంతిభద్రతలదృష్ట్యా అవసరమైన చర్య తీసుకోవలసివస్తుంది.

పత్రికలకృషి ఫలితాలకు రావాంటి ప్రభుత్వంకూడా తన బాధ్యతను తృప్తికరంగా నిర్వహించాలి. దేశంలో ప్రజలు ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా అభిగతి

కాలే ఉంటే ప్రభుత్వసంకల్పాలనుగురించి ఎవరు
సంత ప్రచారంచేసినా ప్రయోజనం ఉండదు. యుద్ధా
సంతరం దాదాపు అన్ని దేశాలూ, ఒక్క అమెరికా
కప్ప, ఒకే స్థితిలో ఉన్నవి. అన్ని దేశాలనూ ఒకే విధ
మైన సమస్యలు ఎదుర్కొంటుఉన్నవి. వాటి పరి
ష్కారానికి అన్ని దేశాలూ సమష్టికృషి చేయక
తప్పదు.

నిన్న మొన్నటివరకూ ఏకదేశంగా ఉన్న
భండియా, పాకిస్తానులు ముఖ్యంగా ఆర్థిక, వ్యాపార,
రక్షణవిషయాల్లో ఏకవిధానాన్ని అనుసరింపకతప్ప

దని భారతీయనాయకుడు మొదట్నుంచీ హెచ్చరించు
తూనే వచ్చారు. అందుకు వారు ఇదివరలో చేసిన
ప్రయత్నాలు ఫలించలేదు. అందుకు పాకిస్తాన్
వైఖరే కారణం. పాకిస్తాన్ నాయకులు ఇప్పటికైనా
ఈ విషయాన్ని గ్రహించగలిగారు. భారత-పాకిస్తాన్
ఆర్థిక, రక్షణ, వ్యాపారవిషయకసమాఖ్యనిర్మాణం
సులభం. కావచ్చు. అందుకు పాకిస్తాన్ పత్రికా
సంపాదకులు మనస్ఫూర్తిగా కృషి చేయవలసి
ఉంటుంది.

విషయానుక్రమణిక

10 మే 1950

ముఖచిత్రం—మోటా బావికూలీ	
వార్తాచిత్రకారుడు—శ్రీ బి. వి. రంగనాథన్.	
సంపాదకీయం—	
కీటిప్రపంచం—నూర్యనారాయణ	
సనదేశం—సీతారాం	
ప్రదమదేవి(నవల)—శ్రీ నోరి నరసింహశాస్త్రి	
లైల పుష్పిర్యాణం—శ్రీ సహజానందం	
గీత—(కథానిక)—శ్రీధరణికోట శ్రీనివాసులు	
విలంబప్రశ్న—శ్రీ కంచీపూడి జానకిరామరామచందరి	

మత్సరవిజ్ఞానం—స్వేచ్ఛ	18
వార్తాచిత్రాలు—	20-21
సాహిత్యకారుచిత్రం—(సినిమాలేఖ)	
2 తెలుగుసినిమా పరిశ్రమ అభివృద్ధిచెందలేదా?	22
5 ధూమాసుర సంహారం—[రోజర్ విలియమ్స్ రైస్]	24
8 బాలానందం—	25
9 మధుర దేవాలయము—శ్రీమతి వారణాశి యశోదాదేవి	35
12 కులాసాకబుర్లు—శ్రీ జి. యస్. సూరి	36
13 రైత్వారి సంస్కారం—'సుమతి'	37
16 క్లిప్త సమస్య (గల్పిక) శ్రీ కొడవటిగంటి కుటుంబరావు	40

నేటి ప్రపంచం

అమెరికాలో పాకిస్తాన్ ప్రధాని

“వైస్ కౌన్సిల్” దేశాల ప్రభుత్వాలపై తుది
లంఘనంగా ఆహ్వానించడం విందు
లివ్వడం, తమ దేశంలో భాగాన్ని చూపిం
చడం, నలుగురిమధ్య పంపి పంపించుకో
నివ్వడం ఈమధ్య అమెరికా ప్రభుత్వం
ఒక కార్యక్రమంగా పెట్టుకుంది. ఈ కార్య
క్రమం 1949 లో ప్రారంభమయింది.
ఇప్పటికి ఫిలిప్పైన్స్ చిలీ, పర్షియా,
భారతదేశాలనంతు తీరిపోయింది. భారత
దేశంనించి ప్రధానమంత్రి పండిట్
నెహ్రూ వెళ్లారు. ఇప్పుడు ఈ మాసంలో
పాకిస్తాన్ ప్రధానివంతు వచ్చింది పండిట్
నెహ్రూవంతు వచ్చినప్పుడు పాకిస్తాన్
ప్రధానికి వంతు ఇస్తారో లేదో అనే అను
మానంతో పాకిస్తాన్ అంతా ఉత్సాహంతో
లోలోన ఉడికింది. ఈ అడుగుమాని రష్యా
పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియాఖత్ ఆలీని ఆహ్వా
నించింది. లియాఖత్ ఆలీ వెడతాననికూడా
అన్నాడు. తీరా వెడితే రష్యా పాకిస్తాన్ల
మధ్య స్నేహం సంధి ఏవైనా కుదురుతా
యనే భయంతో అమెరికా అధ్యక్షుడు
ట్రూమన్ లియాఖత్ ఆలీకూడా ఆహ్వానం
పంపాడు. తన మిత్రుడు పరియోగ్ మేని
పాకిస్తాన్ పంపి పాకిస్తాన్ రష్యాతో చేర
కుండా ముందు కట్టుదిట్టం చేసుకున్నాడు.
అమెరికాని కేవలం భయపెట్టడానికి మాట
వరగకోసం రమ్మన్నారాకాని నిజంగా
లియాఖత్ ఆలీ తమ దేశం రావాలనే కోరిక
రష్యాకి అట్టే కనిపించలేదని తేలిపోయింది.
నెహ్రూని తీసికెలి అమెరికా ఏవో భాగ్యం
ఒప్పుగిస్తుందనే అనుమానం తీరిపోగానే
లియాఖత్ ఆలీ ట్రూమన్ ఆహ్వానాన్ని
స్వీకరించాడు. దాని ఫలితమే ఇప్పటి
సంచారం.

అమెరికా బయల్దేరేముందు ఇండో-
పాకిస్తాన్ ఒడంబడికవల్ల లియాఖత్ ఆలీ
పలుకుబడి కూడా వచ్చింది. ఆహ్వా
నించిన అమెరికన్ లియాఖత్ ఆలీని

పండిట్ నెహ్రూతో సమానంగా ఆదరించి
నట్లు స్పష్టపడాలని కేతవిధాల ప్రయత్నిస్తు
న్నారు. ఇది ఎవరైతే వాకని పెట్టగలిగివుంటారో
లేదోనని మాటల్లో కూడా చెప్పారు. సరిగ్గా
నెహ్రూకి ఎన్నిచోట్లా ఎన్ని పర్యాయాలు
వీరితిగా మన్ననలు జరిగాయో, వీసం
వ్యత్యాసం లేకుండా పాతరికార్డులు తిర
గేసుకుని చూసి మరి మన్నిస్తున్నారు.

ఇండో-పాకిస్తాన్ ఒడంబడిక ద్వారా
ఉభయదేశాల మధ్య పరస్పరవిశ్వాసం,
మైత్రి ఏర్పడుతున్న ఈ సమయంలో అమె
రికా వెళ్లిన లియాఖత్ ఆలీ ఖాన్ భారత
ప్రభుత్వానికి విరగ్ధంగా ప్రచ్ఛన్న ప్రచారం
ప్రారంభించారు.

పాకిస్తాన్ కి శత్రుభీతి లేకుండా చేసి
నట్లయితే పైన్యాలలోపం పెట్టుతున్న
ఖర్చుని తగ్గించవచ్చనీ, ఇప్పుడు పెట్టుతున్న
ఖర్చు అపరిమితంగా ఉన్నందువల్ల పాకి
స్తాన్ ఆర్థిక పునరుద్ధరణ సాధ్యపడలేదనీ
లియాఖత్ ఆలీ ఖాన్ చెప్పారు. దేశవిభజన
కార్యక్రమం ప్రకారం పాకిస్తాన్ కాన్య
భాగానికి రావలసిన మందుగుండు సామగ్రిని
భారతదేశం ఒప్పుగించలేదన్నారు. వాస్తవం
ఏమిటంటే మందుగుండు సామగ్రి
పంపకం పైన ఒప్పందము కుదరలేదు.
ఒప్పందం కుదరనంత వరకూ భారతదేశం
ఒప్పుగించవలసిన పనిలేదు. యుద్ధకాలంలో
పాకిస్తాన్ లో ఎంత సామగ్రి నిలవడంచ
బడిందో సరైన లెక్కలు ఇవ్వనంతకాలం
ఒప్పందం కుదరదు. ఈ వివరాల్ని కప్పి
పుచ్చి భారత ప్రభుత్వానికి విరగ్ధంగా ఈ
రీతిగా ప్రచారంచేసినందుకై పూర్వ
మైత్రి భావానికి కొంత భంగం కలగవచ్చు
నేమో కాని ప్రయోజనం మాత్రం ఏమీ
ఉండదు.

పాకిస్తాన్ ప్రధాని సత్రికాసమా
వేశంలో ప్రశ్నించడానికి విలేఖరులకి అట్టే
ప్రశ్నలే కనిపించలేదని వార్తాసప్త తెలి
పింది. ఎందుకంటే ఏ ప్రశ్నలు వేసినా

లియాఖత్ ఆలీ చెప్పబోయే సమాధానా
లేవో విలేఖరులకి ముందే గ్రహించగలరని
కూడా తెలిసింది. పండిట్ నెహ్రూ అమె
రికా సంచారంలో అమెరికా పత్రికలు,
వ్యాపారులు, పెట్టుబడిదారులు, రాజ
కీయ నాయకులు నెహ్రూ ఏమి
చెప్పాడో నని అతి ఆశ్రయంతో
కనిపెట్టి చూశారు. నెహ్రూ సమాధానాలు
శాంతిప్రియులైన ప్రజాసామాన్యానికి
అత్యంతానందం చేకూర్చినాయని రాజ
కీయ నాయకులీక, పెట్టుబడిదారులీకీ
బొత్తిగా అసంతృప్తి కలిగింది. కాని లియా
ఖత్ ఆలీ సమాధానాలకోసం ఎవరూ కని
పెట్టి చూడవలసిన అగత్యం కలగలేదు.

ఇంత సులువుగా ఒకరినొకరు ఆర్థం
చేసుకోగలగడం వారి అదృష్టమని చెప్పాలి.
అలా ఆర్థం కావడానికి ఉభయులూ ఒకే
తత్వం కలవాడై ఉండాలి. లేదా, ఒకరికి
మరొకరు మార్గదర్శకులై ఉండాలి.
అంతర్జాతీయ వ్యవహారాలలో తమకి సంబం
ధించని విషయాలన్నిటిలోనూ పాకిస్తాన్
దాదాపు భారత ప్రభుత్వ విధానాన్నే
అనుసరిస్తోంది. తమకి సంబంధించిన విష
యాలలో ఆంగ్లో-అమెరికా వర్గాలవారి నీతి
లాభదాయకమని గ్రహించి నేర్చుగా అను
కరించగలుగుతోంది. తరుచు అమెరికా
నాయకులు, అమెరికా పెట్టుబడిదారుల
అభీనంలో ఉన్న పత్రికలు ఉప్పు
అందివ్వడం, చడినప్పుడూ కాకుండా పాకి
స్తాన్ అందిపుచ్చుకోవడం జరుగుతూనే
ఉంది. కాస్మిర్ సమస్యనందర్భంలో
బ్రిటన్ అమెరికాల సలహా పాకిస్తాన్ కి
అనేకమార్లు పరోక్షంగా లభించింది.
పతాన్ల స్వతంత్ర రాజ్య స్థాపనోద్యమంప
య్యలో పాకిస్తాన్ నాయకులకి చేతగాలేక
పోయిన ప్రచారాన్ని అమెరికా పత్రికలు
ధారాళంగా చేసిపెడుతున్నాయి. పాకి
స్తాన్ రూపాయి మారకం విలువనిగురించి
గాని భారతదేశంలో వ్యాపార ప్రతిష్టంభన

గురించిగాని ఆట్రే ప్రశ్నించవలసిన అగత్యం లేకపోయింది.

లియాఖత్ ఆలీఖాన్ తన ఉపన్యాసాల్లో మూడు ముఖ్యాంశాల్ని విభులీకరించాడు. 1. పాకిస్తాన్ దేశరక్షణ, 2. పాకిస్తాన్ రాజ్యాంగవిధానం 3. ఆర్థికపునరుద్ధరణ సమస్య.

పాకిస్తాన్ దేశరక్షణసమస్యగురించి అసంగతమైన నూచనల్ని ప్రతిపాదించడంలో అవి ఆమోదించబడాలనే ఉద్దేశ్యం ఉన్నట్లు కనిపించదు. ఆంతర్యం వేరే ఉండవచ్చును. కాశ్మీర్ సమస్య ఇంకా పరిష్కారం కాక ముందే పాకిస్తాన్ దేశరక్షణకు బ్రిటన్ గాని అమెరికాగాని బాధ్యత వహించాలని వారు నూచనచేతారని ఒక వార్తాసంస్థ తెలిపింది. కొన్ని మాసాల క్రితమే బ్రిటన్ తదితర కామన్వెల్త్ దేశాలు ఈ బాధ్యత వహించాలంటూ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి ఒక నూచన చేతారట. రక్షణావసరం ఏమిటో స్పష్టపడలేదు.

పాకిస్తాన్ కి ముప్పూరావాలంటే మూడు విధానాలే ఉన్నాయి. 1. భారతదేశంతో శత్రుత్వంవల. 2. ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వల 3. రష్యా వల.

రష్యావల ముప్పూసంభవిస్తే రష్యించడానికి కోరకుండానే బ్రిటన్ అమెరికాలు నిధపడవచ్చును. కాని భారతదేశంవల ముప్పూసంభవించినా ఆఫ్ఘనిస్తాన్ వల ముప్పూసంభవించినా బ్రిటన్ అమెరికాలు ప్రత్యక్షంగా జోక్యం కలగచేసుకోలేవు. బాధ్యత వహించగలరని చెప్పేముందు భారతదేశంపైనా, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పైనా అనుమానం, ఆరోపణ జరగాలి. అనుమానించడానికి బ్రిటన్ కిగాని అమెరికానికి హేతువు లేదు. కాబట్టి ఇటువంటి నూచనకి బ్రిటన్ సమ్మతించలేకపోయింది. భారత దేశంతోనూ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ తోనూ తగవులు తీరనిదే ఎటువంటి బాధ్యతగాని బ్రిటన్ వహించడం అసంభవం.

బ్రిటన్ తో యత్నం ముగిసినతరువాత ఇప్పుడు అమెరికా బాధ్యత వహించాలని నూచించారట. కాని అమెరికాకూడా ఇది శుభించడం అసంభవం, పరోక్షంగా ఎంత సహాయంచేసినా ప్రత్యక్షంగా అమెరికా భారతదేశంపట్ల అనుచితంగా ప్రవర్తించడానికి సాహసించలేదు.

వాస్తవానికి బ్రిటన్ గాని, అమెరికాగాని అంగీకరించగలరనే ఆశతో ఈ నూచ

నలు చెయ్యబడినాయంటే నమ్మడం కష్టం. పాకిస్తాన్ కి ఈనాడు పెద్దసమస్య పతాన్ స్వాతంత్ర్యోద్యమం. ఇటీవల పతాన్ నివాసాలలో కమ్యూనిస్టులు రహస్యంగా ప్రవేశించి ఆయుధాలు సమైచేస్తున్నారని కొన్ని అమెరికన్ ప్రతికలు ప్రచారం చేస్తున్నాయి. పతాన్ స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్ని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం అణచలేక పోతున్నదని ఆఫ్ఘన్ ప్రతికలు ప్రకటిస్తున్నాయి. ఇస్ఫాహాన్ ఆధ్వర్యంకింద సరిహద్దు ప్రాంతంలో పతాన్ చే ఒక కాసనసభ ఎన్నుకోబడిందనీ, స్వతంత్రపతాన్ ప్రభుత్వం స్థాపించబడిందనీ ఆఫ్ఘన్ ప్రతికలు తెలుపుతున్నాయి. అయితే ఈ స్వతంత్రపత్తని స్తాన్ ప్రభుత్వం ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ప్రధాన నగరమైన కాబూల్ లోనే ఉందనీ, (అజాద్ కాశ్మీర్ ప్రభుత్వం రావల్పిండిలో ఉన్నట్లు), ఆ ప్రభుత్వానికి సరిహద్దు పతాన్ మద్దతు లేనే లేదనీ పాకిస్తాన్ ప్రచారం చేస్తోంది. ఒకటి మాత్రం లోకానికి తెలుసును. పాకిస్తాన్ దుర్గండ్ లైక్ వరకూ పరిపాలనాధికారాన్ని వెలకొల్పలేకపోతున్నది. మారుమైళ్లవరకూ పాకిస్తాన్ పోలీసులుగాని సైనికులుగాని అడుగు పెట్టలేకుండా ఉన్నారు. ఈ ప్రాంతంలో పతాన్ స్వతంత్రంగా జీవిస్తున్నారు. పత్తునిస్తాన్ ప్రభుత్వం అనేది అక్కడ స్థాపించబడిందో లేదో మాత్రం తెలియరావడంలేదు. అందుకే పాకిస్తాన్ కి ముప్పూఅనేది ఉంటే అది ఈ పతాన్ వల్లనే సంభవించాలి. ఈ పతాన్ ను బ్రిటిష్ పాలకులే నిర్మించలేకపోయారు. ఇంక పాకిస్తాన్ అక్కడ అధికారాన్ని సునిశ్చింపచుకోగలదనే విశ్వాసం కలగలేదేదు.

పతాన్ సమస్యను పరిష్కరించాలంటే పెద్దనైత్యాన్ని సంవత్సరంపాడుకుని సరిహద్దుప్రాంతంలో ఉంచక తప్పదు. దీనికి ఆర్థికబలం, ఆయుధసామగ్రి అవసరం. ఆఫ్ఘనిస్తాన్ సమృద్ధి పొందనంతవరకూ ఇది కూడా సాధ్యపడదు. ఈ రెండువిధాలా సహాయపడగలది అమెరికా ఒక్కటేనని లియాఖత్ ఆలీఖాన్ కి తెలుసును. కాబట్టి మాట సహాయం అయ్యునసహాయం పొందడానికి ఈ నూచనలు చెయ్యబడుతున్నాయనకోవచ్చును.

ఈ సంవత్సరంలో ఒక విషయాన్ని మరిచిపోరాదు. భారత ప్రభుత్వంతో ఆర్థిక

సమరం హద్దుమీరుతున్న కోజ్ లో యుద్ధానికి దిగరాదని ఇరుపక్షాలూ ఒప్పందం చేసుకోవాలని పండిట్ నెహ్రూ చేసిన నూచనను లియాఖత్ ఆలీ నిరాకరించారు. అప్పుడు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వ లక్ష్య ల్ని గురించి భారతదేశంలో అనేక అనుమానాలు బయలుదేరాయి. పరిస్థితి విషమించి మహమ్మదీయులపైన ప్రతీకారం జరిగే వరకూ పాకిస్తాన్ నాయకులు సహాయంచనలకి దిగిరాలేదు. ఇండో-పాకిస్తాన్ ఒప్పందం అనంతరం ఏర్పడిన సద్యానంలో ఇప్పుడా విషయమై ఆలోచిస్తున్నారని లియాఖత్ ఆలీ కరాచీనుంచి బయలుదేరేముందు ప్రకటించారు. అయితే కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారమైతేగాని ఇది సాధ్యపడదు. ఇది సాధ్యపడినప్పుడుగాని బ్రిటన్ అమెరికాలు పాకిస్తాన్ దేశసంరక్షణకు సహాయం, ఆయుధాల సమై ఆర్థికసహాయం ప్రత్యక్షంగా ఇవ్వలేవు.

లియాఖత్ ఆలీఖాన్ ప్రసంగంలో రెండోఅంశం పాకిస్తాన్ రాజ్యాంగ విధానం. అమెరికన్ కాంగ్రెస్ లో ఉపన్యసిస్తూ పాకిస్తాన్ స్థాపనలో ముస్లింలీగ్ నాయకుల ఆశయాల్ని వివరించి, ఇస్లాం సిద్ధాంతాల కనుగుణమైన ఉత్తమప్రజాస్వామ్య నూత్రాలపైనే పాకిస్తాన్ రాజ్యాంగం నిర్మించబడుతున్నదని తెలిపారు.

“లక్షమంది మహమ్మదీయులు తమ మతాన్ని కోరిన రీతిని అనుష్ఠించి, స్వేచ్ఛగా తమ ఇష్టంవచ్చినరీతిని భగవదారాధన చేసుకొనే అవకాశం ఇవ్వడానికిగాను పాకిస్తాన్ స్థాపించబడింది” అని లియాఖత్ ఆలీ చెప్పారు. అదే స్వాతంత్ర్యాన్ని అన్యమతాలవారికి కూడా ఇస్తున్నారన్నారు. హిందువుల అధికారప్రాబల్యం నుంచి ముక్తిపొందనందుకు భగవంతునికి కృతజ్ఞత తెలిసి, తమ దేశంలోని అల్పసంఖ్యాక వర్గాలవారికి మత స్వాతంత్ర్యం ఇస్తున్నట్లు చెప్పారు.

ఈ మాటల్లో భారతదేశంపైన ఆరోపణ ఇటుక ఉంది. కాని ఈ ఆరోపణే నిజమైతే భారతరీపబ్లిక్ లో మిగిలి ఉన్న లక్షలాది మహమ్మదీయులకు పాకిస్తాన్ అన్యాయం చేసిందని చెప్పాలి. “దేశవిభజనవల్ల అల్ప సంఖ్యాకవర్గాలుండవని మేము భావించలేదు. కాని విభజనవల్ల అల్పసంఖ్యాకవర్గ

సమస్య పరిష్కారసాధ్యమౌతున్నది. విభజనే జరక్కపోతే ఆసియా రాజకీయవ్యవస్థను రక్షించడం అసంభవమయేదే" అన్నాడు లియాఖత్ ఆలీ. అంటే దీని ఆరంభం ఒక్కటే స్ఫురిస్తున్నది. దేశవిభజనపల్ల వీర్పడిన ఉధయదేశాల్లో నూ ఆయాఅల్పసంఖ్యాకవర్గాలవారు అధికసంఖ్యాకవర్గాలవారి ఆగ్రహానుగ్రహాలపైన ఆధారపడి ఉండాలనీ, ఒకదేశాన్ని మరొకదేశం శిక్షించాలంటే ఆ మరొకదేశం తమ అల్పసంఖ్యాకవర్గాలవారిపైన ప్రయోగించవచ్చుననీ లియాఖత్ ఆలీభావన కావచ్చును. తూర్పుబెంగాల్లో పరిస్థితి సరిగ్గా ఇదే సత్యాన్ని రుజువు చేస్తున్నది. ఉధయదేశాల మధ్య నూ వ్యాపారం స్తంభించిపోయినందువల్ల, తూర్పుబెంగాల్లో వీర్పడిన దుస్థితికి అక్కడ హిందువుల్ని శిక్షించారు. ఇటువంటి సదా

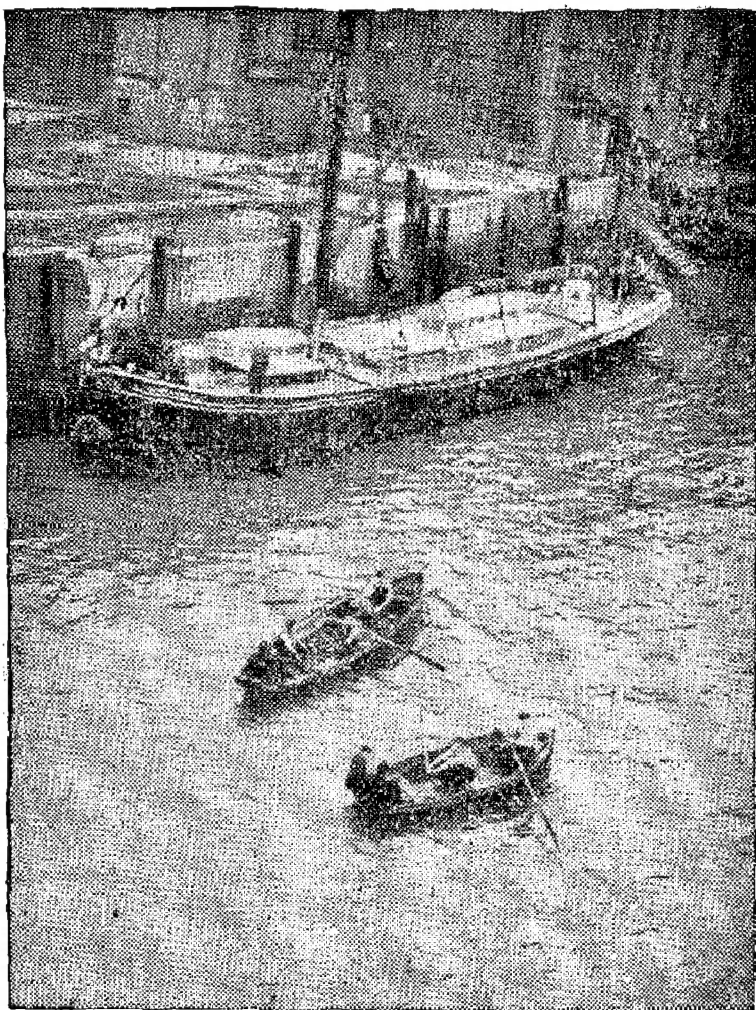
శయాలతో స్థాపించబడిన పాకిస్తాన్ రాజనీతి అంతర్జాతీయరంగంలో తదనుగుణంగానే ఉంది. అందువల్లనే వారి ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజల పౌరస్వత్వహక్కులు, జాతీయభావం ఈ సంఘర్షణనే ప్రతిఫలిస్తూ ఉంటాయి. ఇస్లాంమతసిద్ధాంతాలనుమించిన ఉత్తమప్రజాస్వామ్యవిధానం లేనేలేదని లియాఖత్ ఆలీ చెప్పారు. ఈ ఇస్లాం రాజ్యావళయంలో "మతప్రధాన రాజ్యాంగవ్యవస్థ"కి (థియోక్రసీ) తావు లేదన్నాడు. ఈ రెండూ పరస్పరవిరుద్ధాలు కాబట్టి పాకిస్తాన్ ప్రజలకీ నాయకులకీ ఏ విధానాన్ని అనుసరించాలో తెలియడం లేదు. తమ మతగురువులు చెప్పేదంతా ప్రజాస్వామ్యవిధానానికి అనుగుణమైనదేనని భావించి, బలత్కారమతపరివర్తన కూడా సక్రమమైనదేనని ఆ ప్రకారం

నిరుపేదలైన వారిజనులపైన తమ "ప్రజాస్వామ్య" మాత్రాల్ని ప్రయోగిస్తున్నారు. ఈపరిస్థితిలో "స్వాతంత్ర్యం అనేది ఎన్ని పునర్జన్మలైనప్పటికీ, దౌర్జన్యం, అసహనం మొదలైనవి ఎప్పటికప్పుడు తలెత్తుతూనే ఉన్నాయి" అని లియాఖత్ ఆలీ ఖాన్ సాఫోలే ప్రయోజనమేమీ ఉండదు. అసలు ఈ పరిస్థితికి పాకిస్తాన్ నాయకుల మనస్తత్వమేననే సత్యాన్ని వారు గ్రహించనంత వరకూ భీతి చారిన విడిచిపెట్టకుండా నీడిస్తుంది. ఈభీతి ఉన్నంతవరకూ కాంతి, ఆధికసముద్ధరణ అసంభవమే కాగలవు.

హైనాన్ ద్వీపం *

హంకాంగ్ దక్షిణాన కల హైనాన్ ద్వీపం చీనాకమ్యానిస్టుల వశమయింది. ఈ ద్వీపం విస్తీర్ణంలో ఫార్మోజాలో దాదాపు సమానంగా ఉంటుంది. అరుమాపాలుగా ఈ ద్వీపాన్ని చియాంగ్ కైషేక్ న్యాయాలు (40 వేలమంది) కాపాడుతున్నారని. ఇక్కడ రెండు పెద్దవిమానాశ్రయాలు ఒక పెద్ద ఓడకేపు ఉన్నాయి. అపారమైన ఖనిజసంపద ఉంది. ద్వితీయప్రపంచ సంగ్రామకాలంలో జపాన్ పై న్యాయాలు ఆక్రమించేరకూ ఈ సంపద వినియోగించబడలేదు. జపాన్ వాచే ఓడకేపు నిర్మించారు. గనులు తెవ్వారు. చియాంగ్ కైషేక్ ప్రభుత్వం ఫార్మోజాకు తరలిపోయినప్పుడు హైనాన్ ఫార్మోజాలు మాత్రమే వారి ఆధీనంలో మిగిలాయి. హైనాన్ ద్వీపంలో నాకాబలాన్ని నిలువరించి బ్రిటిష్ ఆమెరికన్ నాకాల్ని కమ్యూనిస్టు చీనారేవుకు పోకుండా అటకాయిస్తూ వచ్చాయి.

కమ్యూనిస్టులు చిన్న బోట్లలో రహస్యంగా ద్వీపంచేరి అక్కడ ఆయిదువేలమంది గొరిల్లాలని చేర్చారు. క్రమంగా హైనాన్ రక్షకులు గొరిల్లాల చర్యలనీ, కమ్యూనిస్టుల దాడుల్ని తట్టుకోలేక ఒక మాసముండే ఆయుధసామగ్రిలో చాలవరకు ఫార్మోజా చేర్చివేశారు. పైన దాడి చేసినచివ పదివేలమంది కమ్యూనిస్టులతో గొరిల్లాలు కలియగానే, పదివేలమంది జాతీయసైన్యమూత్రం ద్వీపంలో విడిచిపెట్టి జాతీయప్రభుత్వాధికారులు నాకల్లో ఫార్మోజాద్వీపానికి మిగతావైస్యంలో కలిసి పారిపోయారు. హైనాన్ ద్వీపంలో రవంతైనా యుద్ధం జరక్కండా కమ్యూనిస్టుల వశమై పోయింది.

ధేమ్మునదిమీద, బాలబాలికల బోట్ క్లబ్

—లండన్.

[తూర్పునారాయణ]

మనదేశం

భారతదేశానికి రిపబ్లిక్ వ్యవస్థ ప్రాప్తించినప్పుడు జనపరిలోనే జరుగవలసిన కేంద్రమంత్రివర్గపున్నీర్మాణం బడ్జెట్ సమావేశం, ఇండో-పాకిస్థాన్ ఒప్పందాలు పూర్తికావడంతో ఇప్పటికీ సాగ్యపడింది. కాని ఇప్పటికైనా పునర్నిర్మాణం పూర్తికాలేదు. జాక్ లోగా పూర్తికావచ్చును.

ఇప్పటికీ జరిగిన చిన్నమార్పులు అనుకున్నవే. రాజీనామా నిచ్చిన డా॥ ముఖర్జీ నియోగిలకు బదులుగా ఇద్దరు కొత్త మంత్రుల్ని ఒక కొత్త ఉప మంత్రిని మాత్రమే చేర్చుకున్నారు. వారు శ్రీ కె. యం. మున్షీ, శ్రీ హరికృష్ణ మెహతాజ్ శ్రీ సి. సి. బిశ్వాస్ గారు. మున్షీ 1986 బొంబాయి మంత్రివర్గంలో ఆంధ్ర రంగిక శాఖామంత్రిగానూ, 1948 లో హైదరాబాద్ భారత ప్రభుత్వపు ఏజంట్ జనరల్ గానూ పనిచేశారు. శ్రీ హరికృష్ణ మెహతాజ్ ఒరిస్సా ముఖ్యమంత్రిగా పరిపాలనా దక్షులని పేరుపొందారు. శ్రీ బిశ్వాస్ గారు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. కలకత్తా కార్పొరేషన్ వ్యవహారాలను పరిశీలించి నిష్పక్షపాత విమర్శకి ఖ్యాతి గడించారు. కాంగ్రెస్ అభిమానులు లిబరల్ నాయకులైన స్వతంత్రాభిప్రాయాలు గలవారు.

వీరుకాక ఆఖరు గవర్నర్ జనరల్ శ్రీ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచారిగారిని కూడా మంత్రివర్గంలో చేరవలసిందని ఆహ్వానించారు. వారి సమ్మతి ఇంకా ప్రకటించబడవని ఉంది. మేమాసాంతంలో ఆర్థిక మంత్రి డా॥ జాక మత్తయ్ రాజీనామా నివ్వడానికి నిశ్చయించారు. దీనికి రాష్ట్ర పతి రాజేంద్రప్రసాద్ సమ్మతించారు. అన్యులు ఏర్పాటయ్యేవరకూ పనిచేసి తరువాత రాజీనామా నివ్వాలని ఆహ్వానాఖ్యా మంత్రి శ్రీ జయరాం దోలత్ రాం, శిరణార్థుల పునరావాస శాఖా ఉప మంత్రి శ్రీ మోహన్లాల్ శాక్తే నా గార్లు నిశ్చయించారు. వీరి స్థానే ఎవర్ని నియమించాలో ఇంకా నిర్ధారణ కాలేదు. ఉత్తర

ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి పండిట్ గోవింద వల్లభ పంత్, అస్సాం గవర్నరు శ్రీ ప్రకాశ్ గార్లు మంత్రులుగానూ శ్రీ ఆజిత్ ప్రసాద్ జైన్ గారిని ఉప మంత్రిగానూ నియమించగలరని వార్తలు వెలువడుచున్నాయి.

ప్రధానమంత్రి పండిట్ నెహ్రూ విదేశాంగ శాఖను శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారికి ఒప్పగించగలరనీ, డా॥ మత్తయ్ గారి స్థానే గోవిందవల్లభ పంత్ గారిని ఆర్థిక మంత్రిగానూ, మున్షీ గారిని ఆహార వ్యవసాయ శాఖల మంత్రిగానూ, శ్రీ హరికృష్ణ మెహతాజ్ గారిని వాణిజ్య శాఖామంత్రిగానూ నియమించగలరనుకుంటున్నారు. శ్రీ శ్రీ ప్రకాశ్ గారు పరిశ్రమల శాఖకు నియోగింపబడవచ్చును. కొత్తవారొచ్చి ఆయా శాఖల నిర్వహణ ప్రారంభించేవరకూ పాత మంత్రులు పాత శాఖలనే నిర్వహిస్తారు. ఖాళీపడిన వాణిజ్య శాఖ పరిశ్రమల శాఖ ప్రధాని నెహ్రూ నిర్వహణలో ఉంటాయి.

ఇప్పటికీ ప్రకటించబడిన మంత్రివర్గ జాబితా: 1. పండిట్ నెహ్రూ (ప్రధాన మంత్రి, విదేశాంగ శాఖ), 2. సర్దార్ పటేల్ (ఉప ప్రధాని, ఆంతరంగిక, సంస్థాన శాఖలు), 3. మాలానా ఆబుల్ కలాం ఆజాద్ (విద్యా శాఖ) 4. డా॥ జాక మత్తయ్ (ఆర్థిక శాఖ) 5. శ్రీ జగజీవన రామ్ (కార్మిక శాఖ) 6. రఫీ అహ్మద్ కిద్వాయ్ (తంత్రీ తపాలా శాఖ) 7. సర్దార్ బలేన్ సింగ్ (దేశీరక్షణ శాఖ) 8. శ్రీమతి అమృత కార్ (ఆరోగ్య శాఖ) 9. డా॥ బి. యం. అంబేద్కర్ (న్యాయ శాఖ) 10. శ్రీ యస్. వి. గాడ్కర్ (విద్యుచ్ఛక్తి, గనులు వనరు) 11. శ్రీ యస్. గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ (రైల్వే రవానా) 12. శ్రీ జైరాం దాస్ దోలత్ రామ్ (ఆహార వ్యవసాయ శాఖలు) 13. శ్రీ హరికృష్ణ మెహతాజ్. 14. శ్రీ కె. యం. మున్షీ. మొత్తం 14 మంది.

స్టేట్ మంత్రిలు అయిదుగురు 1. శ్రీ సి. సి. బిశ్వాస్. 2. శ్రీ మోహన్లాల్

శాక్తే నా (శిరణార్థుల శాఖ) 3. శ్రీ కె. దింతానం (రైల్వే) 4. శ్రీ ఆర్. ఆర్. సవాకర్ (ప్రచార శాఖ) 5. శ్రీ సత్యనారాయణస్వామి (పార్లమెంటరీ వ్యవహారాలు).

డిప్యూటీ మంత్రులు ఇద్దరు. 1. శ్రీ ఖర్షిద్ లాల్ (తంత్రీ, తపాలా శాఖ) 2. డా॥ బి. వి. కేశ్కర్ (విదేశాంగ శాఖ).

వీరిలో శ్రీ బిశ్వాస్ గారిని ఇండో-పాక్ ఒప్పందం ప్రకారం పశ్చిమ బెంగాల్లో కేంద్ర ప్రభుత్వం తీరపున మంత్రిగా నియమించబడతారు.

పునర్నిర్మించబడిన మంత్రివర్గం శనివారం ఉదయం పదకొండు గంటలకు రాష్ట్ర పతి డా॥ రాజేంద్రప్రసాద్ గారి సమక్షంలో నూతన ప్రమాణస్వీకారం చేశారు. ఈ మంత్రివర్గం మొత్తం 14 మందిలో నలుగురే కాంగ్రెస్ తరఫున ఉన్నారు. ముస్లింలు జరగబోయే మార్పుల్లో ఈ ముగ్గురిలోనూ ఒకరు నిష్క్రమిస్తారు. ఇంక నియమించబడేవారందరూ కాంగ్రెస్ కు చెందినవారే కాబట్టి, పార్లమెంటులోని కాంగ్రెస్ సభ్యుల కోరిక ప్రకారం మంత్రివర్గంలో క్రమక్రమంగా కాంగ్రెస్ తరఫు స్రాబల్యం తగ్గుతోంది. పార్లమెంటు కాంగ్రెస్ సభ్యుల కోరిక ఉచితమైనా అనుచితమైనా ఒకటి మాత్రం సంపూర్ణ దాయకం. ప్రజాప్రతినిధుల అభిప్రాయాలపట్ల ఆధిక శ్రద్ధవహించాలని ప్రభుత్వ నాయకులు క్రమక్రమంగా మేలుకొంటున్నారు. వాగ్వివాదాల్లో సంభవించినప్పుడు ప్రజల కోరికలను మన్నించుకుందా ఏ ప్రభుత్వమూ ఆశ్రయకాలం నిలవలేదు. కనీసం ఎన్నికలు సమీపించే కాలంలో నైనా నాయకుల దృష్టి ఇటు మళ్లక తప్పుదు కాని ఇప్పడైనా మంత్రివర్గపున్నీర్మాణంలో పార్లమెంటు సభ్యుల ఒక్క కోరిక మాత్రమే మన్నించబడింది కాని పునర్నిర్మాణోన్మేషం సఫలం కాలేదు. ఈ మార్పులన్నీ వాస్తవానికి ఏ ప్రాంతంలోనూ ఏ వర్గానికి తృప్తికలగలేదని చెప్పాలి. రిప

శ్రీ నరసింహశాస్త్రి

౨౯

అనాడు క్రీడాత్మలఖిరమున ఓరుగల్లుకోటకిలాప్రాకారనిర్మాణ విషయమును ప్రసంగించుటకయి రుద్రమదేవితో మాటాడుచున్న యన్నమంత్రిని సమీపమున నుండి చూచినదాది, ఆతని రూపము రుద్రయమచిత్తమున హత్తుకొనిపోయెను. అత డామెపై ముందుగా నాదరపూర్వక మగు దృష్టి యేమాత్రము బరపియుండలేదు. పైగా ముందు ఒకానొకఁ డీద్రమైన దృష్టియే పరపియుండెను.

“ఇంకను ఇక్కడనే ఉన్నా వేమి? వెలిపోలే జేమి?” అను నరమితో నొక పరిచారికవై పు పరపు దృష్టియే యది! కాని యాతడు పరసిన యా తీద్రదృష్టియే, చిత్రమేమో కాని, రుద్రయమ హృదయములో నవముల్లి కాళోరకము బలవంతముగా ప్రవేశించినట్లు ప్రవేశించి కలవర పెట్టినది. ఆపై నా యువతి కచ్చట నిలుచుటే కొంతవడికి వ్యవహరించినది. కాని ప్రయత్న పూర్వకముగా నెట్లో నిలువ రించుకొనగలిగినది. అన్నమంత్రి క్యాహుతిదేహమును ఆయనగౌర కన్నులలోని యపూర్వకాంతియు మాటిమాటి కానాడు రుద్రయమ దృష్టిని బలముగా నాకర్షించెను.

అనాడే అన్నమంత్రిశ్వరుని తప్పనిసరియై నిర్బంధములో నుంచుటకు రుద్రమ యాజ్ఞలిచ్చుచున్న సందర్భమున రుద్రయమ నిర్బంధపడిపోయెను. సుఖస్వప్నమునుండి బలవంతముగా మేలుకొని నట్లే యైనది. తుదకుతుదకు అన్నమంత్రిని రుద్రమకును జరుగు చున్న సంభాషణమే ఆమె వినబాలకపోయినది. ఆమాటల ధ్వనియు నామెచెవుల బడినట్లే లేదు. ఎదుట నున్న యా యన్నమంత్రిశ్వరుడు ఒక గంధర్వమూర్తిగానే ఆమె కప్పుడు భాసించెను.

“ఇతడు బ్రహ్మదేవుడు. ఇతడే హరి. ఇతడే హరుడు! ఇతడే అగ్ని. ఇతడే సూర్యుడు—ఇతడే సర్వదేవతామూర్తి! పరదైవము!” ఇట్లునుచు రుద్రయమ తలంచుచునేయుండెను. అన్నమంత్రి యటనుండి నిర్బంధమునకు తీసికొనిపోబడెను.

అంతట రుద్రమ రాజమందిరమునకు గదలినది. రుద్రయమ చిత్రపులోని బొమ్మనలెనే కదలలేకపోయెను. రుద్రమయు తన వెంట నామెను రమ్మనకుండనే తన మనస్సులోని యాందోళనతో తాను కదలిపోయినది.

అనాటినుండి రుద్రయమమనస్సు మనస్సులో లేదు. తన మనస్సులోని బాధ ఎవ్వరితో చెప్పుకొనగలదు? పురుషమూర్తి

యందు పురుషభావ మినాడే తనకు మొదటిపర్యాయ ముదయించి నది. అన్నమంత్రి దూరమైనదాది యాతనిరూప మామెకు నిత్యసన్ని హిత మయ్యెను.

ఆ మూర్తి తనయెదుట కూర్చుండి తన్ను కొంతవడి తీవ్ర ముగా చూచుచున్న ట్లుండును. కొంతవడి యాశ్చర్యముతో కొంత చులకనగా చూచిన ట్లుండును. ఆ మూర్తి యెట్లు చూచినట్లున్నను, ‘నీవు యువతివి! నీవు చిన్నదానవు!’ అని మాటిమాటికి నిష్కర్ష చేసి చెప్పుచున్నట్లే యుండును.

రాత్రింబుళ్లు నన్నమంత్రిధీరమూర్తి యామెచిత్తమున హత్తు కొని విడువదయ్యెను. ఆదియు నామూర్తిని తన మనస్సున బార తుండ సంచలన నని యెట్టి ప్రయత్నమును జేయదు. ఆ మూర్తినే రుద్రయమ తన సర్వాంగముతో సర్వాత్మనా పొదివి ధ్యానింపసాగినది.

“అట్టి పురుషమూర్తిని మా యమృతయే నిర్బంధమున కంపి నది. అమృతేమనగలను? ఆమె కెంత బాధకలిగినదో! నాకుగూడ కలిగడి బాధ యామెకు తెలియజేసి అమృత మరింత వ్యధపెట్ట రాదు. మరి ఎవరితో నాబాధ చెప్పికొందును?”

ఇట్లు రెన్నాళ్లు గడచిపోయినవి. రుద్రయమ తన మందిరమున నేకాంతముగా నొక గదిలో కూర్చుండి ఏకశిలపై నానాడు శిలా ప్రాకారనిర్మాణాదుల విషయమున జరిగిన చర్చలనే మననము చేయుచు మధ్యమధ్య అన్నమంత్రి యన్నమాటలు జ్ఞాపకము తెచ్చు కొనుచుండెను. ఆ సమయమున ఒక ప్రక్కనుండి క్రావ్యమై కొందరు కంతములు కలిపి వేదమంత్రములు పఠించుచున్న శబ్దము వినవైనది.

ఆ నాదము ఆమె కొక అనిర్వాచ్య మగు మనశ్శాంతిని గలిగింపగా దానియందే తన చిత్తము లీనమొనర్చి వినుచున్నది. సంస్కృత కావ్యభాష యామెకు బాగుగా నలవడినది కాని వేదభాష రాదు. ఆ మంత్రము లాకారణమున నర్థమైన ట్లుండియు నామెకు సరిగా నర్థమగుట లేదు. ఐనను అర్థమైనభాగమును కానిభాగమునుగూడ ఆమెకు శ్రవణముగనే హృదయావేగమును శాంతింపజేయుచుండెను.

కొంతవడికి వేదపాఠ ముగియినది. రుద్రయమగుండేలే యాకస్మికముగా నాగిన ట్లుయ్యెను!

అంతలో వేదమంత్రములే విద్యార్థికి పాఠము చెప్పుచున్న శబ్ద మావైపుననుండియే వచ్చుచుండెను. అధ్యాపకుడు మంత్రములో

కొన్ని పదములు కలిపి యొకసారి పలుకును. అది వెంటనే విద్యార్థి రెండుమారులు లుచ్చరించును. పిమ్మట గురువు వైభాగ మందుకొని ఒకమా రనును. అదియే విద్యార్థి రెండుమారులు లును. అట్లు మంత్రములో కొంతభాగ మైనపిమ్మట నదియంతయు కలిపి అధ్యాపకు డొకసారి చెప్పును. అదియంతయు కలిపి విద్యార్థి రెండుమారులు చెప్పును. ఆపిమ్మట మరల వైపదములు కొన్ని కలిపి గురువు పలుకుట, విద్యార్థి యవి రెండుమారులు తిరిగి పలుకుట—ఇదేవిధముగా పాఠము సాగిపోవుచుండెను. ఎవరో వేదవిద్యార్థి పాఠము చెప్పుకొనుచున్నాడని యాదరభావముతో రుద్రుడు యాపాఠ మాలకించుచుండెను.

వేదవిద్యార్థుల కంతములలో సామాన్యముగా నొక యవ్యక్తముగు మాధుర్య ముండును. గురువుకంటములో గాంభీర్య ముండును. అది వరుసులలోని భేదము. బాలరయు వయస్సుమధురని యువకులయు కంతములు యువతుల కంతములవలెనే మౌచ్చస్థాయిలో సులభముగా ప్రసరించును. అట్లు ప్రసరించు విద్యార్థికంతమువలె లే గిచెప్పుకొను విద్యార్థికంతము! స్వాధ్యాయము చెప్పుచున్న గురుని కంతమువలెనే యా విద్యార్థికంతమును మంద్రగంభీరముగా నుండి నిండుతనము గలిగి, పరిణాతు డగువాని కంతస్వనివలెనే వినవచ్చుచుండెను. సింహగర్జనము రెండు గిరిగర్జనములనుండి మారు మ్రోగుచున్నట్లే ఉదాత్తతరమై యీ విద్యార్థికంతము వినవచ్చుచున్నది.

అందుకు రుద్రుడు యాశ్చర్యపడుచుండునంతలోననే ఆ విద్యార్థికంతము తాను మున్నెన్నడో విన్నదనివలె తోచెను. ఎక్కడ విన్నది? ఎక్కడ విన్నది? ఎప్పుడు?—ఆ పరమేశ్వర మూర్తిది కాదా ఇది?

అంతవరకు తాను విశ్రమించియుండిన యాసనమునుండి రుద్రుడు చివాలన లేచి గవాక్షమునొద్దకు బోయి యా స్వరము వచ్చుచున్న దిక్కుకు దృష్టి సారిం చెను. ఆమెకున్నలే పండినవి. ఆమెనులే ధన్య మైనవి.

అట్లు సహిషమున నున్న యుద్యానమున నొక మర్రిచెట్టు నీడను అధ్యాపకుడు తూర్పుముఖముగా కూర్చుండి వేదపాఠము చెప్పుచుండెను. ఆ విద్యార్థి వినీతుడై ఉత్తరాభిముఖముగా బాసి చెట్టు వేసికొని కూర్చుండి రెండుచేతులు కట్టుకొని తనముందు తడకనిట్లుండై చూచుచు దేహము నీశ్వలముగా నుంచుకొని పాఠము సంత చెప్పుకొనుచుండెను. ఆ చెప్పుకొనుచున్న విద్యార్థి నిజముగా నన్నమంత్రీశ్వరుడే! అన్నమంత్రీశ్వరుడే! అతనికి గాక లోకమున మరొకరికి అంత తీవి యుండునా? స్పష్టముగా నా మహానుభావుని కంతమే యది! అనమానము లేదు. అత డానాడు వేదవేదాంత చింతనమునకు నలుగురు వేదవిదులను పంపు మని యర్పించియుండెను గదా! ఇట్టి మహానుభావులు కారణజన్ములు! వారికి నిర్బంధముండునా? శ్రీదేవీభాగవతమున జీవన్ముక్తు డగు జనకమహారాజు శ్రుశుకుల కేమని నివేదించినాడు?

‘బంధనము బంధన మటందు బ్రాహ్మణేంద్ర,

యాత్య బంధింప దరమె నిరంజనంబు?’

అన్నమంత్రీ సరిగా రుద్రుడు కెదురుగనే తిరిగి కూర్చుండి యుండెను. ఆ గవాక్షమునొద్ద నిలుచున్న రుద్రుని కదలలేక పోయినది. తడకదృష్టితో నది యన్నమంత్రీనంకనే చూడసాగినది.

రుద్రునియొక్క యాలోచించుకొనెను. తన హృదయములో పదిలము చేసికొన్న అన్నమంత్రీశ్వరుని మూర్తి యుజ్జ్వలముగా నున్నదా? అతని యీ ప్రత్యక్షమూర్తి యుజ్జ్వలముగా నున్నదా? సామాన్యముగా ప్రేమచే భక్తిచే మనము మన ప్రియులయు పూజ్యులయు మూర్తులు మనస్సులలో కల్పించుకొనునవి అట్టివారి ప్రత్యక్ష మూర్తులకంటె సుత్రములుగా నుండును. కాని రుద్రుడు పోల్చుకొనగా, తాను మనస్సులో కల్పించుకొనిన యా మంత్రీమూర్తి కంటె ప్రత్యక్షమైన యాయనదివ్యమూర్తి ఉజ్జ్వలతరముగా నున్నట్లున్నది! ఈ మహానుభావుడు మహామంత్రీపదవినుండి తొలగింపబడెను. పూజ్యురాలగు గౌరమృతల్లినుండి వేరుచేయబడి నాడు. భక్తురాం ద్రుగు సతు లిద్దరకు దూరమయినాడు. ప్రాణవదయగు కుమారి బాలనుగూడ చూచుటలే దిష్టాదు. ఇట్టికొండ నిర్బంధములో నున్నను ఊతని నిర్దిష్టభావ మేమి? రాజ్యతంత్రము నిర్వహించునెడ నీతడెంత శ్రద్ధ చూపుచుండెనో, అట్టి శ్రద్ధయే యీతడిష్టాదు వేదాధ్యయనము చేయుటలో చూపుచున్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు సాంధిపనియొద్ద నిల్లే వేద మధ్యసించి యుండెనా?

అతనివంక చూచుచున్న కొలదియు నామె తనచూపు నటనుండి మరల్చలేకపోయినది. తన కౌత డెదురుగనే కూర్చుండి యున్నాడు. తాను నిలిచియున్న గవాక్షము విశాలమైనది. అయినను అత డామెవంక చూడనేలేదు. అంతఃపురమువైపుకు తలయెత్తి చూచుట యనుచితము. అందుచే నాత డటువంక చూడడు. పాఠమైనపిమ్మటగూడ నాత డామె యున్నవైపు చూడనేలేదు.

ఆనాటినుండియు నప్రయత్నముగా రుద్రుడు యా గవాక్షమునొద్దకు బోయి అన్నమంత్రీచర్యలు తరచుగా విలోకింప సాగినది. వీపని చేయుచున్నను అన్నమంత్రీ తన యదాతభంగి విడనాడడు. వేదవిదు లగు నా నలువురు బ్రాహ్మణులతోడనే యాతడు రాత్రిందివము కాలక్షేపము చేయును. కొంతతడవు వేద పాఠము చెప్పుకొని పిమ్మట నాతడు వేదాంతపాఠమున కుపక్రమించును. వేదపాఠము చెప్పు నధ్యాపకు డొకడు, వేదాంతము చెప్పునది వేరొకరు. మధ్యాహ్న భోజన మైనంతట కొండెముతడ నాతడు విశ్రమించి వేదశ్రవణము చేయుచు వేదమంత్రార్థము వినును. ఇది చెప్పనది మూడవయధ్యాపకుడు. నాల్గవ యధ్యాపకుడు శ్రౌతప్రయోగము చెప్పుచు దర్శపార్థమాస్యలు ప్రారంభించెను. మేధావి యగు నా మంత్రీశ్వరున కొక్కమార్లు చెప్పినది మరచుట యున్నట్లు లేదు. అధ్యాపకులతో లేని సమయములం దెల్ల నాతడు చెప్పుకొన్న వేదపాఠము వల్లపే గుంచునో వేదాంతపాఠము చింతన చేయుచునో గడపుచుండెను. ఆ నలుగు రధ్యాపకులకును వేద వేదాంతవిద్యాసాధనతప్ప వేరుచింతలు లేనట్లే యుండెను. చూచుచున్న రుద్రునియొక్క అక్కడ ఋష్యాశ్రమము వెలసినదా యనిపించుచుండెను.

మధ్యమధ్య వచ్చు నసభ్యులనదినములలో మాత్రము కొంచెము భేదము రుద్రునిదృష్టిని పడకపోలేదు. ఆ దినముల వేదవేదాంత పాఠములు గాని దర్శపార్థమాస్యలపాఠముగాని యుండెను. కొంత సేపు తిక్కినరోజులలో చెప్పుకొనిన పాఠములు వల్ల వేసి చింతన చేయును. కాని యాదినములలో నాతనికి కొంత వ్యవధి చిక్కను. అట్టి సమయముల నాతడు తరచుగా నా చిన్నవనములో నిటు నటు పడారుచేయుచు ప్రార్థువుచున్న. మధ్యమధ్య సత డేవో దీర్చు

ముగా నాలోచించుచున్నాడాయనిపించును. పాపము, పార్వతియు లభమాంబయు నాతని మనస్సున బారింబాయని రుద్రుడు తలంచును. కాక, బాలయే తలపుకు వచ్చినదా యని యనుమానించును. కాని యాతడుమాత్రము అంతఃపురమువంక తలయెత్తచూడడు.

కాని యట్లువైపు తలయెత్తి చూడదగదని యెంత యనుకొన్నను, తనవైపే శౌరవాదరములతో నొక సుమహర్షివ్యక్తి నిరంతరము చూచుచున్నచో, నది యాతని కెన్నటికిని తెలియకుండుట సాధ్యపడునా? రుద్రుడు చూచుచుండకపోయినను రుద్రుడు యాత్మయంతయు నన్నమంత్రపై నే వ్రాలియుండ నాతని కది తెలియకుండు టట్లు? భావములుకూడ స్వర్కంబు నెక్కువ గట్టిగా స్పష్టముగా నవతలివారిపైకి ప్రసరించి తాకి ఉచ్చులు కొనరు. చేతులతో చేయు స్వర్కంబును భావస్వర్కయే తీవ్రమైనది. గాఢమైనది, తీక్షణమైనది. స్థూలశరీరమునకుకంటె సూక్ష్మశరీరమునకు వ్యాప్తి యొక్కవగదా! సూక్ష్మమునకుకంటె శారణశరీరమునకు వ్యాప్తి విస్తారము; అది అనంతమే!

రుద్రుడు స్థూలశరీరము దాని గదిలోని కిటికీవద్దనే నిలుచుండియున్నది. మరి దాని సూక్ష్మశరీరమే పోయెనో, శారణశరీరమే పోయెనోగాని, యది పరభాగ్యముగా నున్న యన్నమంత్రీశ్వరుని గాఢముగా తట్టినట్లు స్పృశించినది. అతడప్రయత్నముగా తలయెత్తినాడు. రుద్రుడు కనబడినది.

రుద్రుడు ఒక్కసారిగా నిద్రవచ్చినది; భయము వేసినది. కాని చింతాపరుడైయున్నట్లున్న యన్నమంత్రీశ్వరుని దృష్టిపథములోనుండి యావలకు పోలేకపోయినది. అతని దృష్టి దాని గండు కాళ్ళను కదలకుండా బంధించిన టయ్యెను. ఆమె శ్రమ చేయునోపలేదు; గండుచేతులు భక్తిభావముతో జోడించి యాతనికి నమస్కరించినది. ఆమె కన్నీళ్ళే ఏకధారగా కార్చినది.

అన్నమంత్రీ యామెనమస్కృతిని చూచి తన దక్షిణహస్తమెత్తి యాశీర్వదించెను. పిమ్మట, దానికన్నీళ్ళాతని కంఠ దూరము నుండి కూడ కనబడినవేమో, అతడు తలవంచుకొని మరల చింతాపరుడయ్యెను. కొంతసేపటి కాలము ఆవలికే పోయెను.

రుద్రుడు తన భర్తృత్వమునకు తానే యాశీర్వదపడెను. కాని తాను అన్నమంత్రీకి నమస్కరించినందుకు తా నొక తప్పు చేసినానను భావము దానికి కలుగలేదు. తా నందుచే భగ్యవైతి ననియే యది తలంచెను. తాను చేసినదానిలో ననుచిత్రమే మున్నది? పూజ్యుడగు మంత్రీశ్వరుడతడు. తనకు పూర్వము ఏకశిలపై మంత్రాలోచనలో కొంత పరిచితుడైనవాడు. అట్టివాడు కనబడినపుడది నమస్కరింపక యెట్లుండగలడు? అనుచిత్రమేమియు లేదు. వైగా నమస్కరింపకుండుట యనుచిత్రము! మరి తాను కన్నీళ్ళు కార్చినే? అవును. అంతటివాడు నిర్బంధములూ నుండా చూచిన నెవరికి కన్నీరు రాదు?

ఆనాడతడు తనవంక జూచెను. తన్ను ఆదరముతో దీనించెను. కాని మరునాడు మరల నల్లే యాతడు తనవంక కలూక్షించునా? రుద్రుడు గవాక్షముచెంతకుండి నిరిక్షించెను. మరల తన కెదురుగానే కూర్చుండి యన్నమంత్రీ యగ్రుహము చేరుచుండెను. ఆ యోగీశ్వరుని కి నాడు రుద్రుడు కనబడలేదు. మరు

నాడును నల్లే ఐనది. ఆ మరునాడును నల్లే ఐనది. తర్వాతినాడును అంతే!

మరల ననన్యాయము వచ్చిననాడుగాని రుద్రుడు మరల నన్నమంత్రీశ్వరుని యాశీర్వదనభాగ్యము లభింపలేదు. ఈమా రనన్యాయములు మూడు! చతుర్థి, అమావాస్య, పాడ్యమి. అనన్యాయములు మూడైనను ఒక్కనాడే ఆమె కాభాగ్యము! ఆ మహానుభావునికి లాభ్యము లేదు. తన భక్తికి తుప్పుపై తన్ను అన్యాయపడ్డు అనుగ్రహించుచున్నాడు! ఇట్లు పక్షములు గడిచి పోయినవి!

ఈనాడు అనన్యాయము! ఈ ఉదయమున నానగా అన్నమంత్రీశ్వరుడు ఆ వనములో సంచరించుచున్నాడు. చాంగానే అతడినాడు చింతాక్రాంతహృదయుడై భారముతో నున్నాడని రుద్రుడుకు తోచింది. వంటనే విగతినీకొన్నది అగ్రయత్నిముగా నది విక్రమార్వశీయనాటకమునండి పూర్వోక్తభీష్మకము గానరుచేసినది.

“దోషై రహితై అహింసా దుహితై

విరహాణుగతై పరిమంధరై

గిరికాణై కుసుముజై ఏ

గత జూహవతః ఉత్పరాగతః”

అపిమ్మట దీనముగా మరియు కొన్నిగీతములు పాడెను. తుదకు—

‘త్వం జీవితం త్వయి మే హృదయం ద్విశీయమ్

త్వం కామదీ నయనయో రమ్యతం త్వదంశే—’

ఆ గండుపాదములే మరలమరల వాడుచు నది వీణవాయిండుచుండెను. కిటికీ తెరచియే యున్నది. అవల వనములో అన్నమంత్రీ దీర్ఘాలోచనతో బంధితుడైన సింహమువలెకే, వశిష్టి నిలునటు తిరుగుచుండెను.

ఆ గదితలుపు రుద్రుడు బంధించియుండలేదు. ఆ గదిలోని కవ్వరును దాని యనజ్ఞుడనిది రాగు. అయినను తానేమి తప్పు చేయుచున్నది, తలుపు బంధించుటకు? అంగుచే నా గవాక్షము నొద్ద నది నిలుచుండువేళలగూడ ముందుగా నా గదితలుపు గడిచి పేయన భాగ్యము లేదు. ఈనాడును తలుపు దగ్గరకు చాగియే యుండెనుగాని, గడిచు పేనియుండలేదు.

అది యంత్రాంత్రీపు పాడిననో! దాని కన్నులవంట నొక ధారగా నీరు కారుచున్నది! కంఠము గద్గద మగుచున్నది! నోట పాట యాడుటలేదు. నాలుక తిరుగక తొలబడుచున్నది. తొంపు నండి వీణ నేలకు జూకొచ్చుచున్నది.

* * * *

ఎప్పుడు రుద్రుడు తలుపు ప్రోసికొని వచ్చినదోగూడ రుద్రుని గనునింపలేదు. రుద్రుడు ముందు తెలుపనిది యాలోచింపెన్నడు రాదు. శరీరా రుద్రునితోట పాట యాగిపోవుచు సమయముననే రుద్రుడు చూపిల్లగునని తన యోగిగానికి చేస్తుకొని యాదరముతో వాలింగను చేసికొనెను.

రుద్రుడు మాట్లాడక అగ్రయత్నిముగా విక్రమార్వశీయదేకుసాగెను.

(31 వ పేజీ చూడుడు)

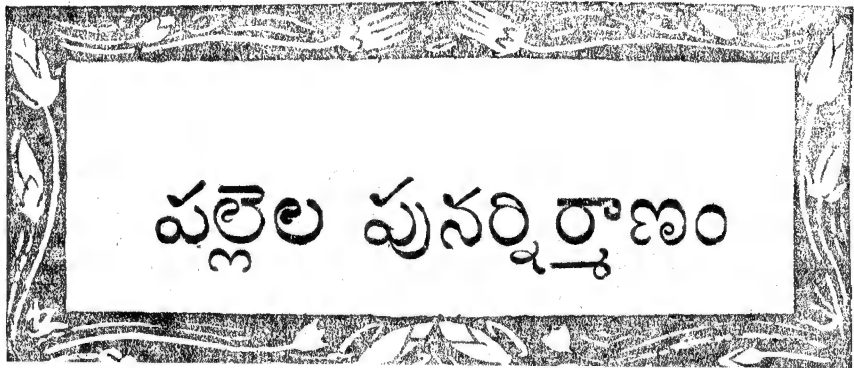
ప్రకాశం ప్రభుత్వం పడిపోయినప్పుడు, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం విమర్శకులు అడేదో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అని చూస్తూ కూర్చోలేదు. అన్ని సిద్ధాంతాలను చాడడంగా అమలు చేయకున్నందువల్లనే ప్రకాశం ప్రభుత్వం పోలిపోయిందన్నారు ఆ ప్రకాశం చాడడంలో ఫిర్యా అభివృద్ధి విధానం ఒకటి ఈ ఫిర్యా లేమిటి? ఏటిలో మళ్ళీ పాత చేతిపరిశ్రమలను ఉద్ధరించటమేమిటి? దంపు మియ్యం, నూలుపడకటం చేనేతపడకటం గంధరిపని... ఏమిటి ఈ గోలంతా? డబ్బు ఖర్చు అవటం తప్పు, పత్రాలు మళ్ళీ బాగుపడాలా? అంతా పరిశ్రమలో పరిశ్రమలో అని అంటుంటే, ఈయన యేమో పత్రాలు, చేతివృత్తులు, కుటీరపరిశ్రమలు అని మళ్ళీ సంధ్యాకంధనం ఆరంభిస్తాడేమిటి అన్నారు.

ప్రకాశాన్ని వ్యతిరేకించినవారు ఈ చాడడ స్థానకు స్వస్తి చెప్పి, రాష్ట్రాన్నింతా యంత్ర గానంలో ముంచేత్తుతారనకున్నారు. విమర్శకులు కాని అలాంటిది ఏమీ జరగలేదు. ప్రకాశం చూపినంత ఉత్సాహం పట్టడం, వ్యతిరేకులు చూపలేక పోతున్నారనవచ్చు. కాని ఈ చాడడాలను ఏదోవిధంగా అమలు జరుపుతూనే ఉన్నాం. ప్రజల్లో అధిక సంఖ్యాకులు పాడిపంటలతో, చదువు సంస్కృతలతో, సంపత్తుతో తలమాగుతూ వుంటేనే ఆ సంఘం ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా అన్ని విధాలా బలవంతంగా ఉంటుంది. అధిక సంఖ్యాకులు నివసించే గ్రామాలు ఉద్ధరింపబడినా, ఇది సాధ్యం కాదు.

ఈ నాలుగేళ్లనుంచి రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు గ్రామాభివృద్ధి విధానాన్ని 34 ఫిర్యాల్లో మటుకే అమలుజరుప గలుగుతున్నారు అవరోధాలు లేవని కాదు, డబ్బు సుశీలకులైన ఉద్యోగులు, ఉత్సాహం తలు... ఈ కొరత చాలా ఉంది. ఉన్నప్పటికీ ఈ కొరత చాలామటుకు తీరేది— ప్రభుత్వానికి ప్రజలను ఉత్సాహపరచి, పురిగొల్పగలిగే శక్తి ఉంటే.

ఎన్ని ప్రకటనలను చేసినా, ఆరాచక శక్తులను ఎంత తీవ్రభావంతో ఖండించినా, ప్రభుత్వం ప్రజలను తమవైపు కార్యరంగంలో తిప్పకోలేక పోతున్నారు. ఇది నిస్సంజేహం ఇలా ఉన్నంతవరకు ఎంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టినా ఫలితం సిద్ధించదు.

రాష్ట్రంలో గ్రామాలు 35, 000 కైన. ప్రభుత్వం గ్రామాభివృద్ధి విధానాన్ని జరుపుతోంది 1010 గ్రామాల్లోనే. లెక్కన— ఈ తరంలో ఈ విధానం సర్వత్ర సామర్థ్యంగా అమలు జరగటం ఉపసాధ్యం.

కాని ఈ విధానం మందకుడిగా, తావేలు నడకలా సాగుతున్నా, ఫలితాలు ఉన్నంతలో అశాస్త్రదంగానే ఉన్నాయి.

చిత్తపల్లితో దీక్షగా ఉత్సాహవంతులు పనికి పూనుకుంటే, పత్రాలకు మళ్ళీ ప్రాణప్రతిష్ఠ జరగగలదని ఫలితాలు రుజువుచేయగలవు. ప్రభుత్వకృపి. :

1949 సంవత్సరం ఆఖరుకు ఈ ఫిర్యాల్లో 488 మెళ్లు పొడవున్న కొత్త రోడ్లు పడ్డాయి. 107 కొత్త రోడ్లు తయారులో ఉన్నాయి. అంతకుమునుపు తయారైన కొత్త రోడ్లు 141. 42 మెళ్లు పైగా నున్న రోడ్లకు మరుమ్మతులు జరిగినాయి. మట్టి రోడ్లు-30 మెళ్లు పొడుగుచేశారు. ఇంకాక 24 కొత్త మట్టి రోడ్లు పడ్డాయి. 168 వంతెనలు కట్టారు. 27 తయారులో ఉన్నాయి.

సహజానందం

రులో ఉన్నాయి. ఇంకా గ్రామాల్లో బజార్లు, కాలిబాటలు, కాలినంతెనలు, కాలవలకు అడ్డంకులైనా చేశారు. ఏటిపల్లెకీ, ద్వాంధ్రంమండికి సౌకర్యం కలిగింది. 80 గ్రామాలకు పెద్ద రోడ్లకు మధ్య రోడ్లు పడ్డాయి.

ప్రజల తోడ్పాటు :

ఈ సందర్భంలో ముఖ్యంగా చెప్పవలసింది ఇది: ఈ వైపనులకు ప్రభుత్వపు 'పబ్లిక్ వర్క్స్' శాఖావారు పూనుకుంటే, ఇంత త్వరగా ఇవన్నీ జరిగేవి కావు. ఏళ్లు, పూళ్లు, పట్టేవి. పైగా రోడ్లకు కావలసిన భూమి విషయమై ప్రభుత్వం చట్టప్రకారం చర్యవారం చేస్తే, చాలా కాలం పట్టేది. ఇప్పుడు గ్రామస్తులే చాలా సాందర్యంలో వేలు ఖరీదుచేసే తమ స్థలాలను ఊరికే రోడ్లకని ఇచ్చారు.

ఇంకా కాదు. రోడ్లు వేయటానికయిన డబ్బులో, గ్రామస్తులు కూడా చేతనైనంత వరకు చందాలు తీసుకొని కొంతభాగం ఇస్తున్నారు. 31 ఫిర్యాల్లో రోడ్లకు సుమారు రు. 8, 15, 000 లు ఖర్చు అయినవి. గ్రామస్తులు స్వయంగా, ఇచ్చింది సుమారు రు. 2, 37, 600 లు.

మొన్న మార్చి నోఖరుకు కొత్త రోడ్లు కొన్ని తయారుపని సందంగా ఉన్నాయి. ఏటికి రు. 7 లక్షలు అవుతుంది. ఇందులో గ్రామస్తులు స్వయంగా ఇచ్చే విలువ మారు రు. 2 లక్షలని అంచనా

గ్రామస్తులను సీటింగుపాఠం కలిగించటం ముఖ్యం. ఇందుకుగాని 1949 సంవత్సరాంతానికి కొత్త నూతన 421 తవ్వారు. 229 తయారులో ఉన్నాయి. 294 పాత నూతనలకు మరమ్మత్తులు చేశారు. 39 మరమ్మత్తులో ఉన్నాయి. 49 మంచినీళ్ల చెరువులకు మరమ్మత్తులు చేశారు. ఈ నూతనలు తవ్వటానికి రు. 9, 18, 800 లు ఖర్చు అవుతుందని లెక్క. ఇందులో గ్రామస్తులు స్వయంగా ఇచ్చింది రు. 1, 98, 000. విద్య :

218 'ఎలిమెంటరీ' పాఠశాలలు, 231 రాత్రిబళ్లు, 154 పెద్దవాళ్ల బళ్లు, 118 పరనా కేంద్రాలు, 25 కేంద్ర గ్రంథాలయాలు, 535 గ్రంథాలయ శాఖలు ఏర్పాటయినాయి. 43 రెడియో స్టేషన్లు పెట్టారు.

(15 వ పేజీ చూడమ)

నారసింహలేఖ్యము

బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విక్రాంత విప్లవకు శుక్లవస్త్రమును హరించి సంయుక్త శాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము— యు. దబ్బిరు. 3.4.0 పోస్టేజీ 10 అ.

పి. సి. ఏ. టి. కంపెనీ.
పెరిడేపి-నెల్లూరు జిల్లా.

మరికూ

అన్నం కలుపుకొని అట్టే ఓముద్దనోట్లో పెట్టుకొన్నానో లేదో అప్పుడే గుక్క తిప్పకుండా ప్రశ్నలు మరిపిస్తూంది నా మీద మా కనకం. 'కూర బావుందా! పప్పు సరిగ్గా వుడికినట్టేనా, కొంచం, అపచ్చుడి కలుపుకొండి. కమ్మగా వుంటుంది. కొంచం అన్నం పెద్దాను. వంకాయలు వంకాయలు అని కలరిస్తూవుంటారు యేం కొంచం వంకాయకూర వేసుకుండి-చారు యెలా గుండ్లో యేమి!' యేప్రశ్నకు సమాధానం

చెప్పకుండానే తోచినవేవో కలుపుకొని తింటున్నాను.

'మాట్లాడకుండా అంత తొందరగా తింటారెందుకండీ నెమ్మదిగా తినకూడదు. ఉదయాన ఆఫీసుతొందరలో యే కూరగాయ ఉడకనివ్వరుగూడా! ఈపూటైనా నెమ్మదిగా కూర్చొని హాయిగా తినకూడదా!' అని అందుకుంది మళ్ళీ కనకం.

యేదో వుపన్యాసధోరణి- - - -నాకు తలనొప్పి 'కాదు కనకం!' అంటూ ధోరణిని తెంపా. 'నేను నీవద్ద సిగ్గుపడ్డానా! కావలసిన వేవో అడిగి వేయించుకొంటాను-కడుపు నాదికదా!'

శ్రీ ధరణికోట శ్రీనివాసులు

'యేదో మాప్రేమండీ, అలాగా అడిగితే మాత్రం దోషమంటారా!' అని ప్రశ్నార్థకంగా తలవూపింది కనకం.

'అంత ప్రేమవుంటే ఓ చాక్కా కుట్టిం చరాదు కనకం. బలవంతంచేసి యెక్కువ పెట్టే ఆజీర్ణంజబ్బు వస్తుంది-' అన్నాను నేను.

'యిప్పుడమాత్రం జబ్బులకేం తక్కువున్నాయా! మీఆరోగ్యం యెప్పుడు బావుందన్నాడు. రోజూ ఆజీర్ణమే

మ ల బ ద
కమా, వుం
టూనే వుం

టుంది. జ్ఞాపకశక్తిలేకపోవడం, పరాకు సరే సరి; ప్రతిరోజూ ఆఫీసుతాళాలు మరచి పోవడం, రెండువస్తువులు బూరునుండి పట్టుకరమ్మంటే అందులో ఒకటి మరచిపోవడం 'మామూలేగా!' అంది కనకం.

'నీకు మహాజ్ఞాపకశక్తివున్నట్టు మాట్లాడతావేం?

మొన్న మజ్జిగబొయ్యమంటే వేడివేడి చారు చేతిమీదపోసి చంపేశావు గదా! మజ్జిగ పోస్తూన్నానని నీవు అనుకున్నావు- చూస్తూకూడా మజ్జిగ అనుకొని చెయ్యి చాచాను జాగ్రదామని నేను, యిద్దరికీ అలాగే అయింది'

'యేమిటో ఓ సారి అలాగే అవుతుంది- బుర్ర సరిగ్గా పనిచేయ్యదు'.

'అసలు బుర్ర అవసరంలేకుండా చేసుకునేవలకు మీకే యిలావుంటే, అహో రాత్రాలు బుర్రతో పనిచేసేవార్లం మా మాటేమిటి?' అన్నాను నేను.

'అదా వచ్చిన చిక్కు!' అంటూ కనకం కిలకిలా నవ్వింది. 'నేనూ నవ్వాను. ఈ నవ్వులో కుత్తుకపడింది. రెండుమెతుకులు ముక్కుల్లాకి వచ్చాయి. ప్రాణం పోతుంటేమా అనిపించింది. అయిదునిమిషాలకు లేలకున్నాను.

'సారస్వతసభలు రేపటినుండే కనకం- ఎక్కువెసుకు వెళ్లుతాను తొందరగా వంటంటి పనిముగించుకో- బట్టలు ఆపి వుట్టిత్తువుగాని' అన్నాడు చెయ్యి కడుకుంటూ-

'పదిగంటలకు కదండీ బండివస్తుంది- యింకా మూడుగంటల టైముంది. మాట్లాడుతూ కూర్చోండి- నేను తొందరగా భోంచేసుకొంటాను - ఒక్కదాన్ని కూర్చొని తినలేను' అంది కనకం.

సరే పీటనుకొంచంచూరం గుంజుకొని కూర్చున్నాను ఆ రోజు తన యాజమాన్యంలో యింట్లో జరిగిన ముచ్చట్లన్నీ యాకరుపెట్టావుంది.

'మంచిగ్గు అయిపోయినాయండీ- కాస్త యీ చెబుతీర కొని బిండిగొని మంచి యిస్తురా! అని ఖరమామించింది కనకం.

సరే. ఆపని చేసిపెట్టాను.
“మాడండి—యేమో అసకోక కాస్త ఆగరిపెత్తిసుకొని కొంచెం అన్నం వేతురూ—మళ్ళీ చెయ్యి కడుక్కోవాలి”

శ్రీహరి—మళ్ళీ లేవాల్సివచ్చింది—ఆపని చేసిపెట్టి అవతలపడడానికి ప్రయత్నించాను.

‘అయ్యో! మరచానండీ—పుప్పచిప్ప ఆగూట్లోవుంది. కాస్త అందుకుంటారూ వజ్జిగి వేసుకొంటాను’ అని మళ్ళీ ఓపని పెట్టింది.

భగవంతుడు జ్ఞాపక మొచ్చాడు—లేచి పుప్పచిప్ప తెచ్చి ముందుపెట్టాను.

“అయ్యో మెల్లని పుప్ప అయిపోయిందండీ. ఈ వెధవరాళ్లను వేసుకోలేను. చూడండి—ఆగూట్లో రొట్టెలపీటవుంది దానిమీద నాలుగురాళ్లువేసి మెత్తగా చేసి యిత్తురూ!” అంది కనకం.

ఓహోయే—పాకం ముదురుతూంది—భోజనవిషయంకాబట్టి ఆపనేదోచేసి బయట పడా కొంచెం ఛలిగాలి వీసుంది. వరండాలో పచారుచేస్తూన్నాను. గదిలో వడుకుంటూ పున్నచంటిది, గోమలుకుట్టున్నాయోయేమో తెగని యేడుపు ప్రారంభించింది.

“కొంచెం అమ్మాయిని పూరుకుంచండి యిప్పుడే వస్తాను” అంటూ వంటింట్లోంచి యింకోపని చెప్పింది.

ఎత్తుకొని యెంత లాలించినా అమ్మయి యేడుపు మానడం లేదు.

“నీకో బొమ్మను కొనిస్తానమ్మా రేపు” అన్నాను పూరుకుంటుండేమో అని.

యేడుపు మరి యెక్కువయింది. “నీకో గాడిదబొమ్మను, అన్నయ్యకు ఓ కుక్క, బొమ్మను కొనిస్తాను” అని మళ్ళీ లాలించినాను—

అయ్యో రాలేదనో యేకు, యేడుపు యింకా యెక్కువయింది. నరాలు తెగిపోతాయేమో అనిపించింది.

‘కాదమ్మా అన్నయ్యకే గాడిదబొమ్మ నీకే కుక్కబొమ్మ—సరేనా’ అన్నాను. వట్టియేడుకేగాక కాళ్లుచేతులు కూడా కొట్టకుంటూ వుంది.

‘కనకం నీవేరా—యిహా నేను సముదాయంగలేను’ అని పిచ్చుకు కనకాన్ని—

వేగంగా వచ్చి అమ్మయి చేతిలోకి

తీసుకొంది—యేడుపుచప్పన ఆగిపోయింది యేదో ముందుపెట్టినట్లు—కాదు యేదో దేవతామూర్తి వచ్చి అభయం యిచ్చినట్లు.

ముసిముసినవ్వులు నవ్వుతూ నావైపు చూచింది. కనకం పిల్లలను సముదాయంచడం చాలకాదూ అన్నట్లుగా, మొహంపెట్టి. “అవును” అన్నట్లుగా నేనూ మొహం పెట్టాను.

ఆవిడ మొహంలో యేముందో చూడగానే యెంతయేడుపులోవున్నా చప్పన పూరుకుంటారు పిల్లలు..... పిల్లలవరకెందుకూ, ప్రతికోజా ఎన్నో అవకతవకలు చింతా చీకులకు గురియైనా యింటికివచ్చి కనకాన్ని చూచుకొని నేనే అన్నీ మరచిపోతాను.

‘ఘంటం అయింది కనకం’ అన్నాను.

‘వస్తున్నానండీ. అమ్మాయికి పాలు యిచ్చి బట్టలు కట్టిస్తాను.

‘నేనే కట్టుకుంటానులే’ అంటూ ఒక్కొక్కటి తెచ్చుకున్నాను.

‘బట్టలు చూడుకోజాలను సరిపడేట్లు తీసుకెళ్ళండి’ అంది కనకం. “ఛలిగావుంది రగ్గుకూడా కట్టుకెళ్ళండి. ఓకోటచాలు—ఆనెల్లగీతల పప్పు పెట్టుకొండి. అది నీకు చాలా బావుంటుంది—బనీసులు రెండు వుండనివ్వండి...”

“అలాగే” అన్నాను నేను.

“జాగ్రత్త అన్నీ చూసుకోండి—అక్కడికెళ్ళి అవస్తవడారు.” అని మళ్ళీ హెచ్చరించింది. కనకం.

యెందుకైనా మంచిదే అనుకొని మళ్ళీ ఓసారి కలియచూచుకొన్నా సామానులన్నీ.

“కాస్త పండ్లపాడి వెంటనుండనివ్వండి. ఓమరచెంబుకూడా తీసుకవెళ్ళండి” అంది కనకం.

యింకా నయం.....ఓరెండు గిన్నెలు కొంచెం బియ్యం తీసుకపోమ్మనలేదు.

రాత్రి పదింటికల్లా రైలును పట్టుకున్నాను. చిక్కిలిగింతలుపెట్టే ఆధరిగ్రాతంతా ప్రయాణం చేస్తూ మంచిర్యాల చేరుకున్నా. మహాసభలో యేర్పరచిన మా బసకుపెళ్ళి గోతికట్టుకుందామని పక్కచుట్టను విప్పా—అసలుగోతులు పెట్టుకోవడం మరచాను. బాగా వెతికిచూస్తే సన్నని రెండుమెత్తల క్రింద పచ్చకమ్మల ఓతెల్లచీర కనబడింది. పరీక్ష — — నేను బట్టలు కట్టుకున్నప్పుడే యిలాగ కావాలి!

యిలాగుంది నావేం— — యిహా మాకనకం అంటుందంటే యెందుకనమా!—

స ర్వే త్కృ త్త మై న

“కా న దే వ న్”

టీ మాత్రమే త్రాగండి

Kanan Devan Tea

Quality Production

చీఫ్ ఏజంట్లు : కర్నూలు, అనంతపురం, కడప & చిత్తూరు జిల్లాకు

కె. ఎ. జోషి, అనంతపురం.

టోకు వ్యాపారస్తులకు విశేష సౌలభ్యము

వివరములకు నేడే వ్రాయండి.

పల్లెల పునర్నిర్మాణం

(12-వ పేజీ తరువాయి)

ఇలాగే వ్యవసాయం, వైద్యం, శుచి, శుభ్రత, సహకారం, పంచాయతీలు ఈ విషయాలన్నిటిలోనూ గ్రామస్థులు ముందుకు వచ్చి ప్రభుత్వంతో కలసి పనిచేస్తున్నారు. మామూలుగా ప్రభుత్వం చేసే పద్ధతిన అయితే ఈ పనులన్నిటికీ ఆలస్యమేకాక, ఇంతకన్న చాలా ఎక్కువ డబ్బు అయేది. చాలాసందర్భాల్లో అయ్యేఖర్చులో సగానికి నగం గ్రామస్థులు స్వయంగా భరిస్తున్నారు. బస్తీల్లో పని, డబ్బు అంతా సర్కారే భరించాలి.

ఈ గ్రామాభివృద్ధివిధానాన్ని నిర్వహిస్తున్న ఉద్యోగస్థులు అధికారవాతావరణాన్ని పూరిగా మరచిపోయి, గ్రామస్థుల్లో ఒక్కటై, వారికి స్పష్టంగా కార్యక్రమాల శ్రేయోపయోగాల గురించి తెలియజేస్తే, గ్రామస్థులు ఇప్పటికన్న ఉత్సాహంగా ముందుకు వస్తారు. ఇప్పటికన్న ఇంకెక్కువగా ఆర్థికసహాయం ఇవ్వగలరు. డబ్బుకు వచ్చే కూలీలలాగా, ఆఫీసర్లలాగా కాక, పని సేత్తిన వేసుకుని, స్వంతపనిలా చూసుకుంటారు.

రైతులనుంచి శిశువుల సహనమైన డబ్బును రాష్ట్రప్రభుత్వం అప్పుగా తీసుకోవాలని ఆమధ్య ఊహాగానం చేశారు. అంతకన్న ఏగ్రామాని కాగ్రామంలో, మంచి నీటివనతి, చదువు, వైద్యం, రోడ్లు వేస్తాం. గ్రామస్థులు శక్తికొద్దీ, ఆస్తులుకొద్దీ ప్రభుత్వానికి ఆర్థికసహాయం, మనుష్యసహాయం చేయాలంటే, గ్రామస్థులు ప్రభుత్వపు మాటకు చెవి బిగ్గుతారు.

ప్రచారం:

ఈ ఫిరకాకేంద్రాల్లో జరుగుతున్న విషయాల గురించి సవిస్తరంగా ప్రచారం జరగాలి. కరపత్రాల, చిన్నిపుస్తకాలు అచ్చువేసి, విధానం అమలు జరగని ప్రాంతాల్లో విరివిగా గ్రామగ్రామాన పంచి పెట్టాలి. తీసుకు జరగని పల్లెటూళ్లలోని గ్రామస్థులను కొంతమందిని ఆముఖ జరుగు

తున్న కేంద్రాలకు తీసుకువెళ్లి, జరుగుతున్న పనిని వాళ్లకు చూపించాలి. గ్రామాల్లో సభలు, సమావేశాలు జరగాలి. ఇలా గ్రామస్థుల్లో ఉత్సాహం కల్పించటం అత్యవసరం.

తక్షణకర్తవ్యం:

ఇప్పుడు, మైదరాబాదుసరిహద్దు పల్లెల్లోనూ, కృష్ణాజిల్లాప్రాంతంలోనూ కమ్యూనిస్టుల విప్లవసకచర్యలు సాగుతున్నయ్యే. ఈ ప్రాంతాల్లో పోలీసుబ్టేషన్లు కొత్తగా పెట్టి పోలీసుబలగాన్ని పెంచటం ఎంత ముఖ్యమో అంతముఖ్యం, ఈ ప్రాంతాల్లో గ్రామాభివృద్ధివిధానాన్ని అమలుజరపటం. కమ్యూనిస్టుల కార్యక్రమం వినాశన-కార్యక్రమం అని పదేపదే వల్లిస్తే లాభం లేదు.

ఆ వినాశనకార్యక్రమం అమలుజరగుతున్న ప్రాంతంలోనే ప్రజలు ప్రభుత్వంయొక్క నిర్మాణకార్యక్రమాన్ని సాక్షాత్తు చూసి, దాని శ్రేయోపయోగాలను స్వయంగా అనుభవించాలి. అప్పుడే ప్రజలు మనస్ఫూర్తిగా, దృఢసంకల్పంతో, సాయకత్వలా, ప్రభుత్వానికి జడిసి సహకరించటం బదులు, నిజమైన ప్రజాపైన్యంగా తయారై, ఇన్ని శతాబ్దాలకు సిద్ధించిన ప్రజాస్వామ్యవ్యవస్థను రక్షించుకోగలుగుతారు.

సెంట్రల్ గవర్నమెంటు రిజిస్టర్డ్ నెం. 4672.

రూ. 19,200

అంతా సరిగానున్న 16 బహుమతులకు పంచిపెట్టబడును

రూ. 1,200 లు సరిగానున్న ఒక్కొక్క ఆస్సరుకు

రూ. 100 ,, రెండువరసలు సరిగానున్న ఆస్సరుకు } గ్యారంటి

రూ. 20 ,, ఒకవరుస సరిగానున్న ఆస్సరుకు

రూ. 5 ,, a b లేదా a c చదరంలో రెండు అంకెలు సరిగానున్న ఆస్సరుకు

హెచ్చుసంఖ్య ఎంట్రీలు పంపినవారికి రూ 500/- గ్యారంటీ బహుమతి

a	b		

మొత్తం 66 కుపియేసిన సొల్యూషను

21	18	20	12
11	19	14	22
18	24	9	15
16	10	23	17

ఇచ్చట చూపిన చదరంలో 10 నుండి 25 వరకు అంకెలువాడి ఒక్కొక్క కాలంగాని వరుసగాని రెండు మైములల్లో ఎటుగాని కూడినవో మొత్తం 70 వచ్చునట్లు చేయవలెను. ప్రతిసంఖ్య ఒకసారే వాడవలెను.

ఆఖరు పోస్టింగు తేది 17-5-50. ఫలితము 24-5-50.

ప్రవేశదనుము సింగిల్ ఎంట్రీ రూ. 1/-; 3 ఎంట్రీలు

రూ. 2/-లు; ప్రతి 8 ఎంట్రీల సెట్టు 1 కి రూ. 4/-లు.

రూ. 2000 వైరేటువంతున రుసుముతో సాదాకాగితం మీద అన్ని ఎంట్రీలైనను పంపవచ్చును. రుసుము మణి ఆర్డరుద్వారా గాని ఢిల్లీలోని చాంబిసిచాక్ షాస్తాఫీసులో చెల్లించునట్లు క్రాసుచేయని యిండియన్ పోస్టల్ ఆర్డరుద్వారాగాని, పంపవలెను. ఢిల్లీలో ఒక సుప్రసిద్ధమగు బ్యాంకులో డిపాజిటుచేసిన సొల్యూషనుకు సమానముగా అంతా సరిగానున్న శ్రీతిసొల్యూషనుకు రూ 1,200/-లు బహుమతి గ్యారంటీ చేయబడును. సీలుచేసిన మా సొల్యూషనులోని ఆయావరుసల ప్రకారముగ నున్నవాటికే వరుసలు సరిగానున్నట్లు పరిగణింప బడును. ఫలితములకుగాను ఎంట్రీలతో స్వంతి అడ్రసువ్రాసి విశ్వ అంటించిన కవరు పంపవలెను. ఆర్గనైజర్ తీర్పు ఖాయముగాను న్యాయబద్ధమైనది గాను వుండును.

మీ ఎంట్రీ. దునుమాత క్రింది అక్షరముకు పంపండి.

The Organizer,
REDFORT TRADING CO, (43) Regd, Katra Neel, DELHI.

మిళిందప్రశ్న

(ప రి చ య ము)

శ్రీ కంచిపూడి జానకిరామరాయచౌదరి

ఈ గ్రంథము భారతదేశములోని ప్రాచీన వచనగ్రంథములకల్ల శిరోమానికము. అంతియేగాక ప్రపంచమున నిట్టి తరగతికి జెందిన మరి యే యితరగ్రంథము సారస్వత చృష్ట్య దీనికి సరిగ తులతూగలేదు-రయిస్ జేవిడును.

క్రీస్తుశకారంభమునకు మొదటగాని, కొంచెము తరువాతగాని మిళింద నాగసేనుల సంవాదక మగు నీగ్రంథము రచింపబడెను. ఇయ్యది సంస్కృతభాషలోనో, తత్సంబంధమైన ప్రాకృతిభాషలోనో రచింపబడి యుండును. కాని యియ్యది తన జన్మస్థాన మగు భారతదేశమునుండి, యెప్పుడు తరలి పోయినదో, యేమైనదో కాని స్వరూపము లేకుండపోయినది. తరువాత సింహళదీపమునకు, అద్దానినండి జాదమతము వ్యాప్తి నొందిన మరికొన్ని యితరదేశములందును, యిది ప్రచారమున నుండియున్నది. భారతదేశమునుండి సింహళముజేరిన యీ గ్రంథ

మొదట గను క్రికి కెర్టలతో జాగ్రత్త పరువ బడి, యాదేశపు మతిజీవితమున నతిప్రాముఖ్యము వహించియున్నది. పాశ్చిమీకముల తరువాత నీగ్రంథము రెండవసారి మాక్రమించియున్నది. కొంచెము హెచ్చుతగ్గు బుద్ధభూషుని ప్రసిద్ధమగు 'ధర్మసూత్రము' మాత్రము దీనితో సరిగ తులతూగును. సింహళదేశమునుండి యీ గ్రంథము పాళిరూపముననే, బర్మా, సయాము దేశములకు కూడ పోయి, యున్నతస్థాన మాక్రమించియున్నది. ఇది నాదేశమున సహితమీ గ్రంథము ప్రచారమున నుండియుండెనని చెప్పటకాధారములు గలవు. జాదమతమునకు సంబంధించిన యనేకవిషయములగుర్చి, యిది ప్రామాణికగ్రంథమని చెప్పవచ్చును. ఆ మతమునందలి ప్రముఖ విషయములను గూర్చి సంశయాస్పదులు కాజొచ్చినవారి కీ గ్రంథము జవాబు, సత్యబద్ధములగు నా

విషయములనుగూర్చి రోమకూపపరీక్ష జేయువారి కీ గ్రంథము సమాధానము.

మతవిషయకముగనేగాక, భాషాప్రపంచమునగూడ దీనికొక యున్నతస్థాన మున్నది. భారతదేశమున వ్రాయబడి, నేటికి సజీవముగ నున్న గ్రంథములలో, ప్రప్రథమమగు యుత్తమవచనకావ్య మిదియే యని జెప్పవచ్చును. ఆధునికదృక్పథమున జూచినను, ప్రాచీనభారతమున వ్రాయబడిన వచనకావ్యములలో నీ గ్రంథమొక కళాఖండిక యని జెప్పవచ్చును. మిళిందనాగసేనుల యీ సంవాదము బుద్ధభగవానుని మహాపరినిర్వాణానంతర మయిదువందల సంవత్సరములకు జరిగినదని చెప్పబడియున్నది క్రీ. శ. 480 ప్రాంతమున తన ప్రసిద్ధగ్రంథమున వ్రాసిన బుద్ధభూషుడి మిళిందనాగసేనుల సంవాదము నుండి పలుమారు లందహరించి ప్రామాణ్యముగ జెప్పియున్నాడు. దానినిబట్టి, బుద్ధభూషుడు తన గ్రంథములను వ్రాయునపు టికి యీ మిళిందప్రశ్న యతనికడ నుండుటయేగాక, యప్పటికే యది ప్రామాణ్యముగ నంగీకరింపబడు గ్రంథముగ ప్రసిద్ధిజెంది యుండెను. అందువలన నంతకు పూర్వమెప్పుడు రచింపబడినను, అయిదవశతాబ్దమునకు మిళిందప్రశ్న జాదప్రపంచమున ప్రాముఖ్యత వహించిన గ్రంథమై యుండెనని నిశ్చయముగ జెప్పవచ్చును.

మిళిందరాజునకు, నాగసేనసమీరునకు జరిగిన సంభాషణగా నీ గ్రంథమున్నను, ఇందు మిళిందుని పాత్ర స్వల్పము అతడు ప్రశ్నలడుగుటకు మాత్రమే. ఆ రోజులకు జాదమతమునుగూర్చి, యనేకులలో ప్రబలిత సంశయములు, వితండవాదములు, మిళిందుని వాగ్రూపమున జెప్పబడి, నాగసేనుని వివరణరూపమున ఖండింపబడినవి. నిజముకెడి జాదమతవ్యతిరేకుల వాదనలను ఖండించు గ్రంథము. కాని యాఖండన, సామాన్యముగ సిద్ధాంతఖండనలు వ్రాయునట్లు, పొడి పొడిగను, వినుదలగను నుండునటుల వ్రాయ

బడక, అతి మనోహరముగను, కళాభరితముగను వ్రాయబడినది. వ్రాయబడినది. పాతకుని యధీరుచి, యుత్సాహము, చదువుచున్నకొలది మిన్నంటునటుల మిక్కిలి సామగ్ధ్యతతో సంభాషణలు నిర్వహింపబడినవి. నిజమున కది, గొప్పఉపజ్ఞాపూరితుడేగాక, కళాభరితుడు కూడ నయియున్నవాడు చేయగల పని.

అనంతరము మిళిందుని గురించి కొలదిగ తెలిసికొనవలసియున్నది. మిళిందపదము మినాండరు నామమునకు పరివర్తనయై యున్నది. మినాండరు భారతదేశపు వాయువ్యసరిహద్దుప్రాంతమును పాలించిన 'బాక్తీరియసు' రాజు. భారతదేశమున, తూర్పునకు, యవనరాజ్యమును వ్యాపింపజేసిన బాక్తీరియసు రాజు లిరువురిలో మినాండరు యొకడని స్ట్రాబో చెప్పియున్నాడు. అతడు సెలెజునదిని దాటి, యమునాప్రాంతము వరకు వెళ్లియున్నాడని చెప్పబడుచున్నది. 'జస్టిస్' యొక్క గ్రంథములో, మినాండరు, యపాలాడోటిస్, లిరువురు హిందూదేశపు రాజులుగ పేర్కొనబడియున్నారు. మినాండరు న్యాయపాలకుడగు రాజనియు, ప్రజల యాదరాభిమానములను పొందిన వాడనియు, అతని మరణానంతర మతని యస్థికలకై వివిధపురములవారు కలహపడిరనియు 'ప్లాహిక్కు' చెప్పియున్నాడు. కాని మనకు మినాండరునుగురించి ప్రాముఖ్యముగ సాక్ష్యము జెప్పనవి, యతని నాణెములుమాత్రమే. అతనికి జెందినవి యిరువది రెండు రకముల నాణెములు కనుగొనబడినవి. వానిలో నెనిమిదిమాత్ర మతని ముఖచిత్రములను గలిగియున్నవి. అవి పశ్చిమమున కాబూలు మొదలు తూర్పున మధురకరకు, యుత్తరమున కాశ్మీరమువరకుగల ప్రదేశముల లభ్యమైనవి.

మినాండరు జాద్రుడా, క్షావా యని నర్థయించుట కవకాశములేదు. అతని వివిధ మగు నాణెములలో నొకదానిమీద చక్రము

చిత్రింపబడియున్నది. మరియు నాజెముపై “మహారాజస, ధర్మకాస, మెనాందరస” యని వ్రాయబడియున్నది. ఈ చక్రము బుద్ధునిచే పవిత్రమైన యిసిపట్టణమున చలన మొనరింపబడిన ధర్మచక్రమున కెంత వర్తిం చునో, యీ ‘ధర్మ’మను మాట బుద్ధునిచే ప్రబోధితమైన ధర్మమున కెంతవరకు వర్తిం చునో చెప్పవలసివచ్చును. కాని యెందులకు కాగూడదని మనము ప్రశ్నింపవచ్చును. ఒకప్పటికీ, బాప్తిరియనురాజులు, ప్రజలు కూడ బాధ్యులైరన్న విషయము మనము మనస్సునం దుంచుకొని, జూచిరయెడల పై విషయము సంభవమైనదిగానే మనకు తోచవచ్చు. కాని మొత్తమున మనము చెప్పగలిగినది, మినాడు బాప్తిరియను రాజునియు, అతడు భారతదేశమున, తన రాజ్యమును యితర యవనరాజులకున్న వెక్కువగా వ్యాపింపజేసిననియు చెప్ప గలము. అతడు క్రీ. పూ. 140 మొదలు 110 సంవత్సరములవరకు పరిపాలించె అతడు సింధునది యందున్న ‘అలసంద’ యను ద్వీపమున గల ‘కలాసి’ యనుచోట జన్మించెనని మన గ్రంథము చెప్పుచున్నది. మరియు మినాడుకు జైందిన యొక నాజెమున ‘కరిసి’ యను నొక పట్టణము పేర్కొనబడియున్నది. యీ నాజెము క్రీ. పూ. 180 సంవత్సరమున యూక్రేటిడస్ చేత వేయబడినదై యున్నది. యీయూక్రేటిడస్ సింధునదిప్రాంతమున మొదలు వలససాపించియున్నాడు. అందు వలన నీ ‘కరిసి’ యను ‘కలాసి’ యను నొకటియై యుండునని చెప్పవచ్చును. మరియు నీ గ్రంథమున కొన్ని యెడల ప్రస్తావింపబడిన, మరియుదగు వ్యక్తుల నామములను గురించి మనము తెలిసికొనవలసి యున్నది. నాగసేనుని జూచుటకు పోయి నప్పుడు మిలిందుని వెంట దేవమంతియుడు, అనంతికాయుడు, మంకురుడు, సబ్బా దిన్నుడు నను రాజోద్యోగులు పోయి యుండిరి. వా రెవరు? చూచుట కా నామ ములు హైందవ నామములుగ నున్నను, వాస్తవమున కవి పరివర్తనజెందిన యవన నామములై యుండునని నిశ్చయముగ జెప్ప వచ్చును. దేవమంతియ నామము, డెట్రో యస్ యను నామమునకు పరివర్తనము. అనంతికాయుడు, యాంటికోయస్ అయి యుండును. మంకురుడు, సబ్బాదిన్నుడు యెవరో చెప్పట కష్టము. మరియు

వేరొకచో నుదహరింపబడిన సందగుత్తుడు, సాండ్రోకోటస్, యని చెప్పబడుచున్నది. నాగసేను డెవరో, యెచ్చటివాడో, యెప్పటివాలో, మనము చారిత్రాత్మకముగ జెప్పట కవకాశములేదు. కాని యతడు నాగార్జునుడు కాడనుమాట నిస్సంశయము. నాగార్జునునిచే ప్రచార మొనరింపబడిన మహాయాన విధానమునకును, యీ గ్రంథము నందలి విషయములకును సంబంధము లేకపోవుటయేగాక, యిది పరస్పరవిరుద్ధమై నవికూడను. బుద్ధుని మరణానంతరము 187 వత్సరములకు నాగసేనుని యాధ్వర్యమున, సంఘమున నొక కత్త లేచెనను విషయ మొక, టిబెటియన్ గ్రంథమున వ్రాయ బడినదని ‘(Schiefrer)’ చెప్పియున్నాడు. ఆ నాగసేనుని ప్రసిద్ధి, యప్పటికింకను, ప్రచారమున నుండుటచే, యీ నామమునే మన గ్రంథకర్త తీసికొని, తన గ్రంథమున నాయకునిగ నొర్రించెనేమో యని రయిస్ జేవిడ్సు యూహాగానము చేసియున్నాడు. ప్రాఫెసర్ కెర్న్, నాగసేనుడు చారిత్రక వ్యక్తి బాధ్యమతమున నెవరును లేరనియు, నిచూ సుపేక్షాగింపబడిన నాగసేనామము పతంజలియొక్క రెండవ నామమనియు, అందున నతడు పతంజలితప్ప మరియుకడు కాడనియు చెప్పియున్నాడు. అతని వాద మున కాధారము పతంజలికి నాగేశ, పాణిని, యను విరుదు లుండుటయే. కాని యిది హాస్యాస్పదమైనది. పతంజలి యాత్మసిద్ధాంతమున నమ్మక హైందవుడు. నాగసేనుడు ఆత్మలేదను బాధ్యుడు. బాధ్యవిరులలో ప్రముఖుడగు ‘మొగ్గలి పుత్రతిష్యునిగాథయు, నాగసేనుని వృత్తిం తమును చాల పోలికలలో నేకిభవించి యున్నవి. తిష్యునిజన్మ, మతదీక్ష, జ్ఞానార్జన, అత డశోకునిదగ్గరకు వచ్చుట, ఆశో కునిచే ప్రశ్నింపబడుట, యామిథ్యావాద ములనెల్ల ఖండించి నాస్తికుల పారద్రోలుట యనునవన్నియు, నాగసేనుని జన్మ, మత దీక్ష, జ్ఞానార్జన, యతడు మిలిందునిదగ్గరకు వచ్చుట, మిలిందునిచే బ్రశ్నింపబడుట, యామిథ్యావాదములనెల్ల ఖండించి, నాస్తి కతను నిర్మూలించుటనుపోలియున్నవి. అందు వలన మిలిందనాగసేనులకథ, మొగ్గలిపుత్ర ఆశోకుల వృత్తాంతముపై నాధారపడియున్న దేమో యను సంశయము పొడనూపక తప్పదు. కాని యిది నిర్ధారణచేయులేని యూహమాత్రమే యయ్యుండునను యుండ

వచ్చును. ఇం దనేక గ్రంథములలోని విషయ ములు పేర్కొనబడినవి. అనేకజాతక కథలలోని సంఘటన లుదహరింపబడినవి. తిపిటకములనుండి వలూమరులు ప్రస్తావింప బడినవి. బాధ్యగ్రంథముల నున్న విషయ ములేగాక, యితరములగు ననేకవిషయము లను, పట్టణములను, దేశములను, స్థలములను గ్రంథకర్త పేర్కొనియున్నాడు. మరియు నా కాలమున నున్న, యనేక యాచార వ్యవహారములు, కేవలవిధానములు, న్యాయ నూత్రము లిందు ప్రస్తావింపబడి యున్నవి. అన్నిటికన్న ముఖ్యమైన విషయములు దీని మనోహరమగు శైలి చక్కని సంవాద విధానములు. రయిస్ జేవిడ్సు యీ గ్రంథము భారతదేశములోని ప్రాచీనవచనగ్రంథముల కెల్ల శిరోమానికమని పేర్కొని యున్నాడు. అంతియేగాక యట్టి తరగతికి జెందిన గ్రంథ ములలో నిది సారస్వతదృష్ట్యా ప్రపంచమున గల గ్రంథముల కెల్ల సుత్తిమైనదని చెప్పి యున్నాడు.

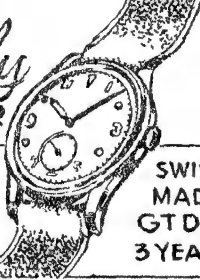
గర్భ నిరోధిని

శరీరాశోగ్యమునకు భంగంలేకుండా కొంత కాలమువరకు గర్భం రాకుండా ఆవులుకు బొమ్మదం రు. 10 లు. చాలాకాలంవరకు రాకుండా చేయుటకు రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0

డాక్టర్ రత్నం నన్ను, మలకపేట విరడింగు, హైదరాబాద్. డక్కా

THIS *Lovely* WATCH FOR

Rs.15/-

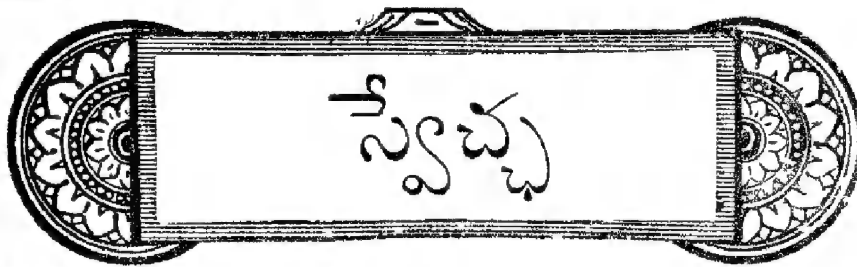

SWISS
MADE
GTD.
3 YEARS

CHROME CASE 15/-
 GOLD GUILT CASE 17/-
 CENTRE SECOND 18/-
 GOLD GUILT 20/-
 15 JEWELS CHROME 35/-

FREE INDIA WATCH CO.
 POST BAG NO. 6724. CALCUTTA. 7

ఏదాది దాటిన యాడులో పాపకి అంతా కొత్తగా సరదాగా ఉంటుంది పాపలో అనేకమార్పులు కనిపిస్తాయి మన ఘృష్ట వ్యవహారాల్లో పెద్ద మార్పు కలుగుతుంది తపక్కుడా సాంతబుద్ధి ఉందిన్నట్లు ప్రకటిస్తాడు.

ఇంతకుముందు పాప పాకలేవిసితిలో ఉన్నప్పుడు అమ్మ తన ఇష్టంవచ్చినప్పుడు పడుకోబెట్టింది. ఆమె అనుకున్నప్పుడు ఆహారమిచ్చేది. అమ్మకి మనసు వచ్చినప్పుడు పాపని అలంకరించేది తనకి తోచిన లక్క కాయ లిచ్చేది. అమ్మ ఎంతపెత్తనం చలాయించినా ఏతనవూ పెట్టకుండా బుద్ధిమంతుడిలా పాప విసేవాడు. కాని ఇప్పుడల్లా కాదు. తనకి ఇష్టమైతే అన్నయని నిరూపించుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాడు తనకి వ్యక్తిత్వం ఉందన్నట్లు స్వతంత్రం వెలిగించుకోతాడు.

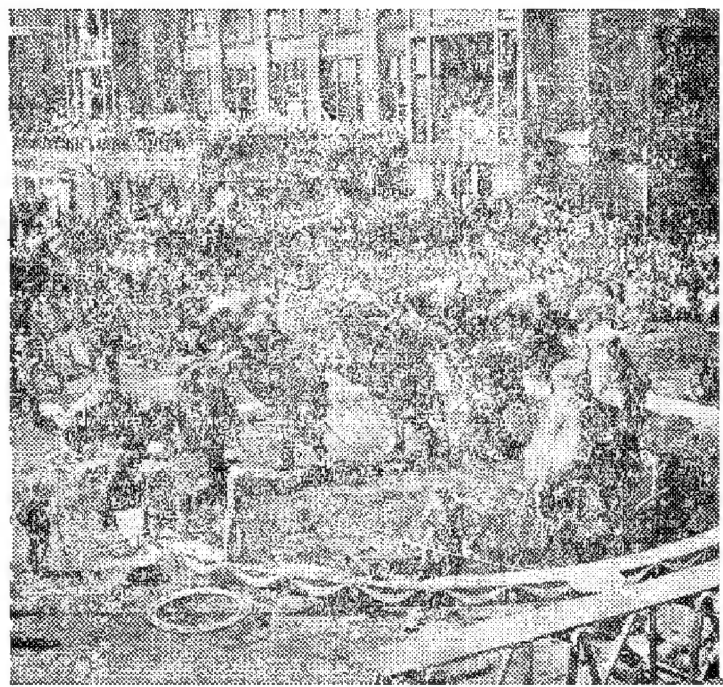
తన కిష్టంలేని పనిని తల్లి తల పెట్టి నట్టుయితే ఇంక ఊరకోహడదని నిరారణ చేసుకుంటాడు. అలాగని వాడి స్త్రీజం చెప్తుంది మాటల్లోనో చేతల్లోనో "అలా వీలేదు" అని తెలియచేస్తాడు ఒక్కొక్కప్పుడు తనకి నిజంగా ఇష్టమన్నప్పటికీ, కేవలం తన వంతం నెత్తుకుందో లేదో చూడాలన్నట్లు అయిష్టం ప్రకటిస్తాడు. ఇవి పాపకి "పెంకిరోజులు" అన్నమాట. తలులు "చెప్పినమాట బొత్తిగా వినడం మానేకొడమ్మ" అంటారు మంకుతనం ఎక్కువైతంటారు.

కాని ఒక్కక్షణం ఓసిగ్గా ఆలోచించి చూడండి వాడు ఆ యాడులో అల్లా అనకపోతే, పెరిగి పెద్దవాడైనప్పుడు ఒట్టి బద్దమృతయిపోగలడు వాడల్లా ఉన్నాళ్లు నిత్యం పెత్తనం చలాయించడం పురమాయించడం అలవాటయిపోతుంది. పామాన్యంగా పాప తిరగబడితేగాని ఏతల్లికి ఈ అలవాటు తప్పిపోదు. దానితో వాడికి స్వయంకృషి మృగ్యమైపోతుంది ఏదీ నేర్చుకోలేకపోతాడు. మానసికాభివృద్ధి కులంబుపడుతుంది. పెద్దవాడై నలుగురిలోనూ

మనలనలసిన అవసరం కలిగినప్పుడు ఒళ్లోగాని, ఆడైన జీవితంలోగాని ప్రతివాళ్లకీ లోపవై పోతాడు ఎందుకూ పనికిరానివాడౌతాడు.

ఈ యాడులో కొత్తవిషయాల్ని తెలుసుకోవాలనే కురూహలం పాపకి అపరిమితంగా ఉంటుంది డిటెక్టివ్ కంటేనూ, రిసెర్చ్ స్కాలర్ కంటేనూ అధికాసక్తితో అన్నీ కనిపెట్టడానికి పట్టుదల చూపుతాడు ప్రతిమూలా ప్రతివస్తువునీ పరిశీలిస్తాడు చేతి కంటే ఏ వస్తువుమీదా చెయ్యివెయ్యకుండా ఉండలేదు చెంబులూ తప్పేలూ, పెట్టెలూ బట్టలూ, పుస్తకాలూ కలాలూ, స్నోలూ పొడరూ, సీసాలూ దీపాలూ ఒకటేమిటి అన్నిటినీ పరామర్శించకుండా విడిచిపెట్టకు నిరాబుడిలో వేల్డతాడు మంచినీళ్ల బిందెలో చేతు లేడతాడు, కుంపటి

లాగుతాడు. తలుపుసందుల్లో వేళ్లు నలగొంటుకుంటాడు పెట్టులూ గూర్లూ ఎక్కుతాడు. దీపాలు బోర్లదోస్తాడు అడ్డమైన వస్తువూ నోట్లూ పెట్టుకుంటాడు బిందెలో చెంబు పడేస్తాడు చెంబులో పప్పుగిన్నె పెట్టబోతాడు పట్టకపోతే గిన్నెతో బెబ్బలాడతాడు ఆ తరువాత ఏడుస్తాడు కూడా. తల్లికి ప్రాణం విసిగిపోతుంది "పాడు చెయ్యని వస్తువు లేదమ్మా" అని ఇరుగుపొరుగు వారితో అంటుంది బాధపడలేక విసుక్కుంటుంది కాని నిజంగా అదంతా కోపం కాదు. అయితే ఈ యాడులో వాడి మనస్సుని కనిపెట్టాలనే శ్రద్ధ ఎవరికీ ఉండదు పాప తన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని కనిపెట్టాలి అది అవసరం ప్రతివస్తువూ ఏమిటో తెలుసుకోవాలి కదలేవీ కదలనివీ ఏవో వాడికి తెలియాలి వీవస్తువుతత్వ మేదో గ్రహించడానికి పాప ప్రయత్నిస్తాడు. ఇందులో తన కాళ్ళూన్ని ఈ వస్తువులపైన ఎలా ప్రయోగించదలడో పరీక్ష చేసి చూస్తాడు కాలేజీ కళేముందు స్కూల్లో చదవ్వలసినట్లు, అంతకుముందు ఓసమాలు నేర్చుకోవలసినట్లు పాపకి విషయపరిజ్ఞానం క్రమక్రమంగా లభిస్తుంది ఏవస్తువునీ విడిచిపెట్టకుండా పాడుచేస్తున్నాడంటే వాడి బుద్ధి క్రమంగా వికసిస్తోందన్నమాట.

ఏప్రిల్ మాసంలో అమెరికాలో సర్క్యుప్రదర్శనాలు ఆరంభమవుతాయి. 20 సర్క్యులు అమెరికాను నగరాలు ఏటా పర్యటిస్తాయి. వాటిలోకల్లా పెద్ద సర్క్యు రింగ్ లింక్ బ్రదర్స్ సర్క్యు, ఈ సర్క్యులో జంతువులే 900 ఉన్నాయి.

అయితే అన్నివస్తువులూ తగలేదుంటేనూ, చేతులు కొల్లుకుంటుంటేనూ చూస్తూ ఊహించాలని ఆర్థికాధికారుల పాద్యే పస్తువులూ, ప్రమాదం కలిగించే వస్తువులూ వాటికి అందుబాటులో లేకుండా చేసుకోవలసిందే కాని ప్రమాదంలేని వస్తువుల్ని పరీక్ష చేయనివ్వలి వస్తువుల్ని పాడుచెయ్యకుండా పరీక్ష చేసేలాగు సేర్పాది అగు చుట్టూ ప్రపంచాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలని పాపకి అతిఆత్రం ఉంటుంది ఒకవస్తువుని చూస్తూ మరొకటి కనిపించేసరికి మొదటి వస్తువు నోడిలేని రెండోవస్తువుతోనూ ఎకబాటాడు దీన్నే బీబిగా ఉపయోగించవచ్చును సీసా పట్టుకుని ఆడుతున్నప్పుడు అది బద్దలు కొడతాడని భయముంటే ఏరెంబో చెంచాయో ఇచ్చి వాటిని లించిసిపాలాకోస్తవస్తువు

క్రమంగా లోకాలు గడుస్తున్న కొద్దీ స్వేచ్ఛ అలవాటుంది తల్లిపైన సహాయానికి ఆధారపడుతూవుంటాడు రెండూ పరస్పరవిరుద్ధాలే అయినప్పటికీ రెండూ పాపలో పాటిచేస్తాయి పాపని పడుకోతెట్టి అమ్మ అల్లా పడితే చాలు ఏడు పారంభిస్తాడు అంతాత్రానికీ ఇది బొత్తిగా చెడు గణకారాదు దీని ఆర్థిక తనవాళ్ళ పట్ల గాఢానురాగం అటుకుంటోందన్నమాట దీనివల్ల కొంత పెద్దలకి ఇబ్బంది కలగవచ్చును కాని మంచిదే స్వేచ్ఛను అలవరుచుకుంటున్నప్పుడే తల్లిదండ్రుల్ని అక్కల్ని అన్నల్ని ప్రేమించడంకూడా సేర్పరుంటున్నాడు

తల్లి పనిచేసుకుంటున్నప్పుడూ రెండు చెంబులు ముందరేసుకుని ఆడుకుంటాడు కొంతసేపటికి కేడికి విడుగువుడుగుంది పెల్లిగా పాకి పల్లివసారాలో చెరతాడు అక్కడ సగతుల్ని తనిఖీచేస్తాడు గోడమన్నం, సేలమన్నం రుచిచూస్తాడు బిల్లకొండ దూరతాడు కొంతసేపైనతరువాత దగ్గర ఎవరైనా ఉండాలని మనసు వుడుకుంది ఉన్నట్టుండి వంటబిల్లకి దారితీస్తాడు ఒకక్షణంలో స్వేచ్ఛగా ఉండాలనుకుని అమ్మదగ్గరనించి లేచి పల్లి పోతాడు మరొకక్షణంలో అమ్మను వెతుక్కుంటూ వస్తాడు

మాసాలుగడిచినకొద్దీ వస్తువరికీలలో ధైర్యం సాహసం, కుతూహలం విచక్షణ అధికమౌతాయి. అప్పుడు కూడా అమ్మ కావాలి. ఆనవరమైనప్పుడు అమ్మ ఉంది గనా అనేభారం పాపకి ధైర్యం కలిగిస్తుంది

ఈ ధైర్యంపైనే స్వేచ్ఛగా ప్రవర్తించగలుగుతాడు కాబట్టి అమ్మపై ఆధారపడమే పరోక్షంగా స్వేచ్ఛకి దోహద మిస్తుంది ఇదందుకు చేపువలసివచ్చిందంటే, కొందరుతల్లిదండ్రులకీ పిల్లల స్వేచ్ఛని గురించి విచిత్రమైన అభిప్రాయాలున్నాయి కొందరు పిల్లలకి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం "సేర్పాదే" ఉద్దేశ్యం వాళ్ళు ఏమనున్నప్పటికీ ఒంటరిగా విడిచిపెట్టడం, కొత్తవాళ్ళకి ఒప్పగించడంవంటివి చేస్తుంటారు ఇది పొరపాటు అమృతావాలి పాప ఏష్టినకొద్దీ, అమృతైన ఆధారపడం అధికమౌతుంది

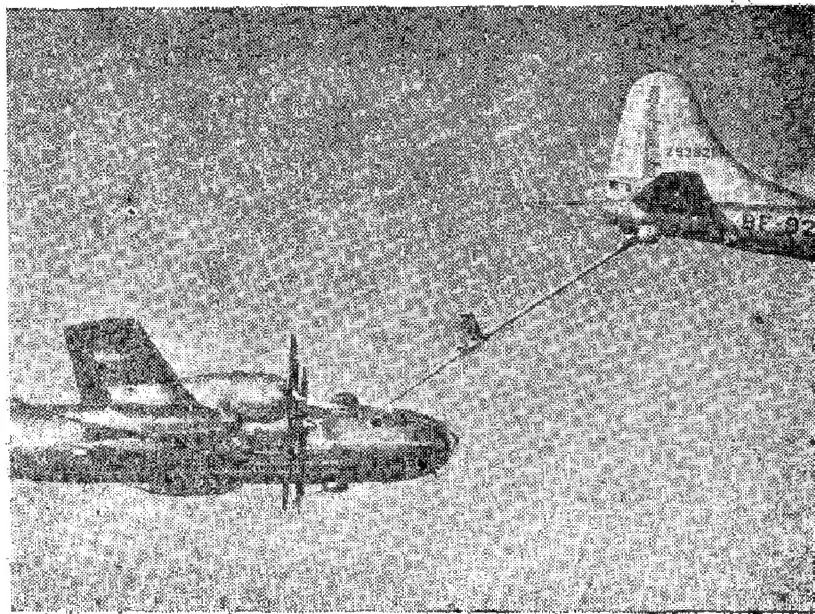
కాబట్టి ఏదాది దాటేకుడులో పాప ఏకగర్భం అనుసరించాలో నిర్ణయించుకోవలసిన సమయం వస్తుంది పాపకి తగిన విలీనీ స్వతంత్రనిర్వహణ క్రమంగా సేర్పరుంటాడు కొత్తవాళ్ళతో నిర్వయంగా మసలడం సేర్పరుంటాడు ముందుముందు బోధ చేసినప్పుడు మిగతా పిల్లలందరిమధ్యా సమర్థతతో నెరుపుకోగలుగుతాడు అప్పుడు వీధిలోకి వెళ్ళడానికి భయపడడు. కాని వాడిని ఇంట్లోనే మగబెట్టి, కొత్తవాళ్ళ వద్దకి చేరకుండా దూరంగా ఉంచినట్లయితే శేవలం తల్లే సన్నిధిలో ఉండడం ఆభ్యాసమైతే, ముమ్మందు నిత్యమూ తల్లిచెంగు పట్టుకపోవడంకూడా తిరగడం అలవాటై

పోతుంది కొత్తవాళ్ళని చూస్తే తెదురు, లోలోభయాలు అలవడతాయి

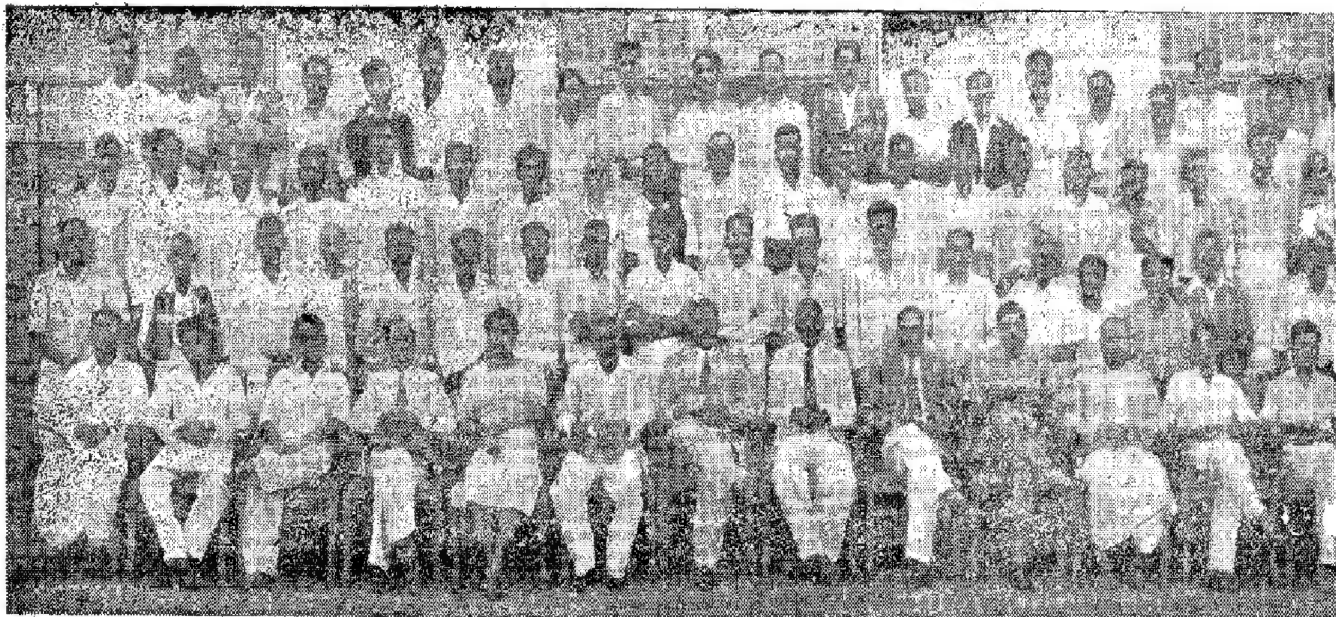
నడక వచ్చినతరువాత, పాపని అప్పుడప్పుడు బజారుకో, ఇరుగుపొరుగుకో తీసుకెళ్ళడం మంచిది బట్టలు తొడిగినప్పుడు మురికిఅవుతాయని మట్టి పులుసు వంటాడనీ, భయపడకుడను పరాయిఇళ్ళకి వెళ్ళినప్పుడు వాడిని కనిపెట్టు తూటాడం మంచిది కాదు. మిగతా పిల్లలతో కలిసిమెలిసి ఆడుకొనివ్వాలి. సిగరెట్టుపేకిలూ అవ్వీ వీరబోతున్నప్పుడు తక్షణం లాగిపారేసి, ఇంకోవస్తువుమీదికి వాడిదృష్టిని ఆకర్షించాలి అంతే కాని అల్లరిచేస్తున్నాడని ఎక్కడికీ తీసుకుపోకుండా ఇంట్లో కట్టి పడేసిఉంచడం మంచిది కాదు దానివల్ల మానసికాభివృద్ధిలోపమౌతుంది

ముందుగా పాపమునకు కనిపెట్టాలి. తల్లిని అంటిపెట్టుకుని ఉంచేవాడైతే గంటెయ్యకూడదు కొత్తవాళ్ళతో చనువు చేసి క్రమంగా స్వేచ్ఛ అలవాటుచెయ్యాలి కొందరిని ఇంట్లో ఉంచితే ఖైదీలాగా బాధపడతారు. అటువంటివాళ్ళకి తగినంత స్వేచ్ఛ నిచ్చి పైన చూసేమాడనట్లు కనిపెడుకూడదంటారు.

[డా॥ బెంజామిన్ స్పాక గ్రంథం ఆధారం.]

అమెరికా రాంబరు నివాస మొకదానికి ఆకాశంలో చాలా ఎత్తున ఒకటాంగో నివాసం పెట్టాలనుకుంటే చేస్తున్నది. ఇది కొత్త పద్ధతి.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా గవర్నరు కంటు హౌస్, క్వార్టర్స్ హాస్పిటల్ లో గ్రామవైద్యుల శిక్షణ పొందవారు. డి.ఎం.సి. ఆర్.ఎస్. కేశవరావు, మి.ఎస్.ఎం.సి. హార్టీ, డాక్టర్ కె. సుబ్రహ్మణ్యం అయ్యర్ గార్లు ముందుగా సభా ముఖ్యులు.

గ్రామ

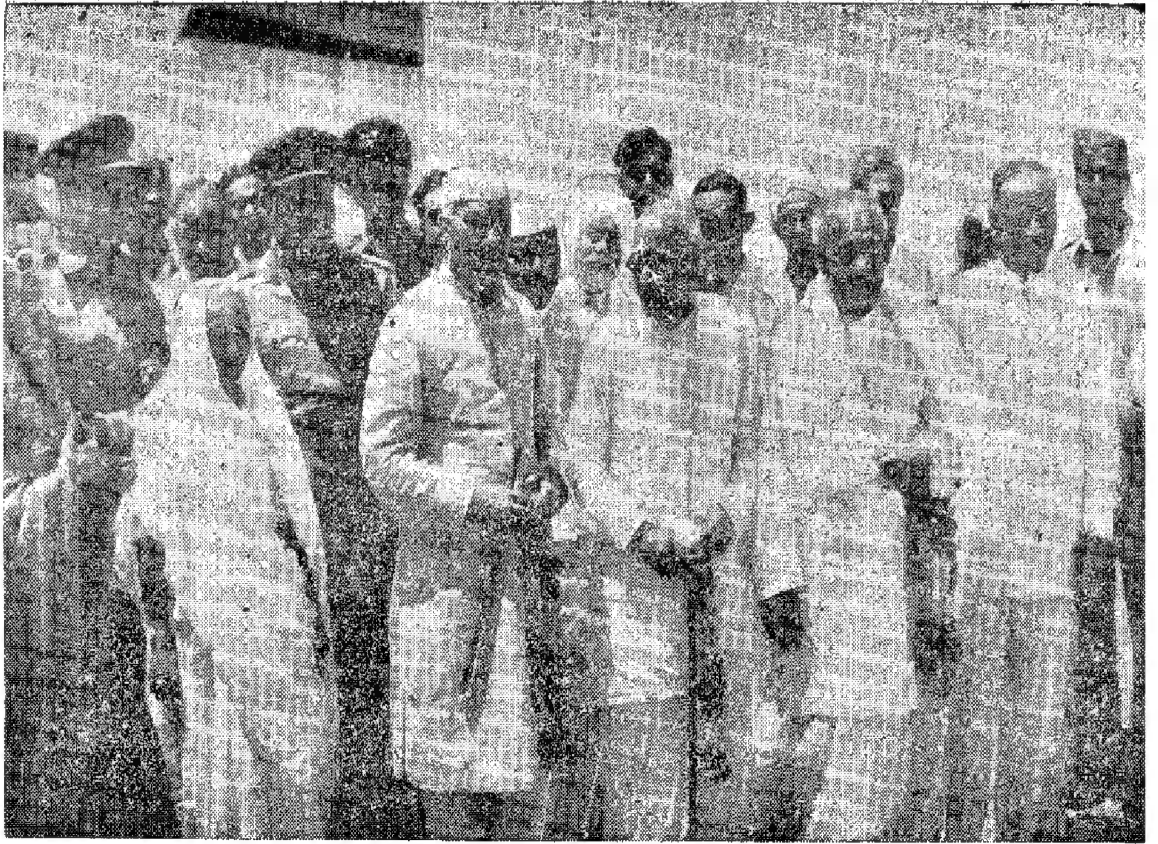
పాకిస్తాన్ పత్రికా ప్రతినిధులు మే 2-న ఢిల్లీ వచ్చినప్పుడు భారత పత్రికా ప్రతినిధులు స్వాగతమిచ్చిన దృశ్యం. పాకిస్తాన్ ప్రతినిధి వర్ధానికీ గాయకత్వం వహించిన పాకిస్తాన్ పత్రికా సంపాదకుల సంఘాధ్యక్షుడు సీర్ ఆలీ మహమ్మద్ రషీద్ ఎడమనుంచి 4-వ స్థానములో వున్నారు. కళ్ళతోడు నగిషీ టోపీగలవారు అఖిలభారత పత్రికా సంపాదకుల సంఘాధ్యక్షుడు సి. ఆర్. శ్రీనివాసాచార్య.

ఫిలడల్ఫియా (అమెరికా) బడినవి. వీటిని బాల్ టి ఎక్కలో నువ్వు

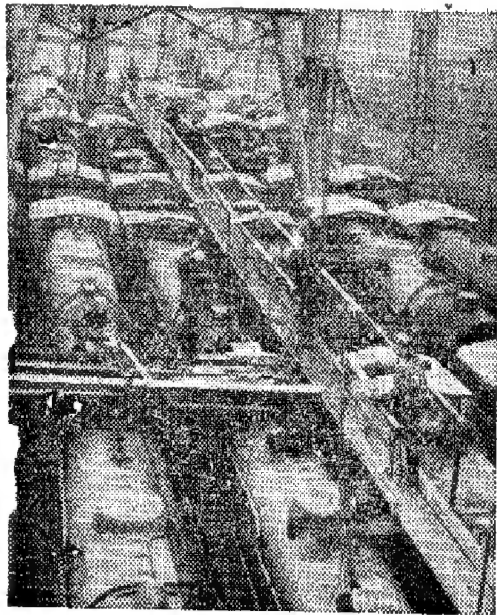

శ్రీ వాల్మీకి

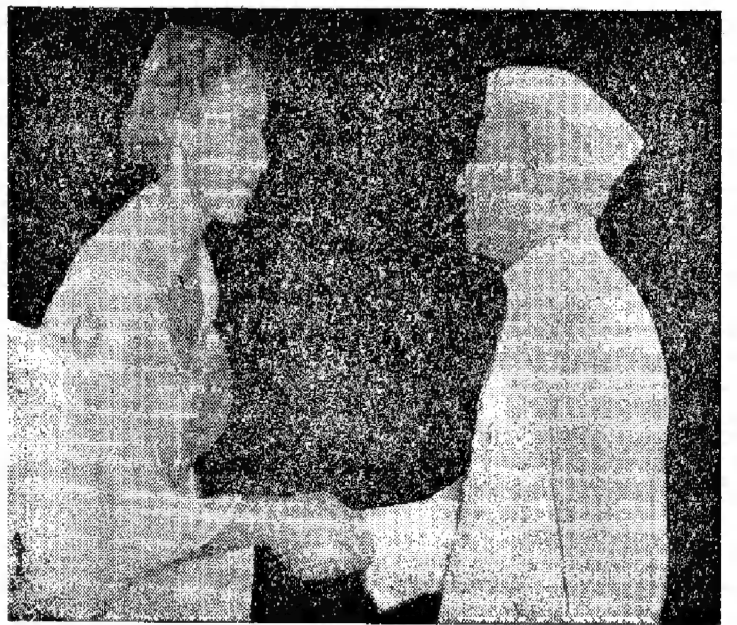

శ్రీ వాల్మీకి

శ్రీ సి. రాజగోపాలాచారిగారికి ఢిల్లీలో స్వాగతము నెహ్రూ, పటేల్ గారు వారి కిరువైపులు గలరు.

1) నుండి మద్రాసుకు రిటైరు అయిన రవాణా చేయ
వన్ లోలోమోటివ్ వర్క్స్ వారు చేయించారు. గత
గారు 890 బార్డ్స్ ఇంజను ఇండియాకు పంపబడినవి.

డచ్ రాజీ జన్మజనోత్సవ సందర్భంలో మే 1-న తేదీన, ఢిల్లీలోని
డచ్ రాయబారి, లాంపింగ్, విందుచేశారు. ఆ విందులో లాంపింగ్
నరిని ప్రధాని నెహ్రూ ఆధిపత్యమునున్న దృశ్యం.

తెలుగుసినిమా పరిశ్రమ అభివృద్ధిచెందలేదా?

“అయ్యో”

ఆంధ్ర వారపత్రిక ఈ నెల 3వ తేదీ సంచికలో ప్రచురింపబడిన శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారి ‘సినిమాలేఖ’ చాలా చోడ్యమైంది. ఆ లేఖలో తెలుగుసినిమాపరిశ్రమ యందడుగు వేసులేదన్న విచారంకంటే శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారి స్వేచ్ఛతోనే స్వేచ్ఛతోనే జాస్తిగా కనిపిస్తాయి.

వచ్చుకండి. యా. కరకా యీ మాదిరి వ్యాసమే ఒకటి పిల్లికి కూడా వ్రాశాడు. తాను ఎన్నో ఏళ్లు హిందీఫిల్ములు చూడలేదనీ, చాలాకాలానికి బాగువా తీసిన ‘అధికారి’ చిత్రం చూచా ననీ, తన చిన్నతనంలో చూచిన చిత్రంకంటే ‘అధికారి’ చిత్రంలో నూత్నత్వం ఏమీ లేదనీ, బాగువా ప్రాంత్ కాప్రాలంటి దర్శకులకు కొన్ని ఏళ్లు సత్కృతి చేస్తేనేగాని ఫిల్ముల దర్శకత్వం చేసే అర్హత అసెసికి కలుగదనీ ఆ వ్యాసంయొక్క సారాంశం. ఆ వ్యాసానికి పీఠికగా ఫిల్మికియాసంపాదకుడు ముత్యాల వంటి కొద్దిమంది వ్రాశాడు. అవి సరిగా నాకు జ్ఞాపకంలేవుకాని వాటి సారాంశమిది. “ఈ వ్యాసానికి ఈ సంచికలో తావు యివ్వడానికి కారణం ఈ వ్యాసకర్త ‘ఎగో ఐస్’ అనే గ్రంథం వ్రాయడం మాత్రమే.” ఫిల్మికియా ఆ వ్యాసాన్ని ప్రచురించడానికి ఆ కారణమైనా చూపించింది. శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారి లేఖను ప్రచురించడానికి ఆంధ్రపత్రికకు గల కారణాలేమిటో అవగతం కావడంలేదు.

“16 వేల అడుగుల ఫిక్చరు కోరోఫారం లేకుండా ఎన్ని గంటల అవలెవ్ పొందినట్లు” శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారు ఎంత భాదపడినా మని వ్రాసిపోతే వారి లేఖను చదవడానికి యించుమించు మాటా అంత

భాదకలిగింది. ఆ లేఖలోని వాక్యపాండిత్యం ఏమిటాగడడం!

1938 తర్వాత తెలుగుచిత్రాలు మామడం మాని తిరిగి 1950 అంటే 14 ఏళ్ల తర్వాత ‘షావుకారు’ చిత్రం చూచారు శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారు మిశ్రులబూత్కారంవల్ల చూచిన తరవాత వారికి కలిగిన అభిప్రాయం ఏమిటంటే తెలుగు సినిమాపరిశ్రమస్థితి “జేసిన గొంగు జేసినచోటే వుంది” అని. ఇందుకు కారణంగా ‘షావుకారు’ చిత్రంలోని లోపాలను కొన్నింటిని ఉదాహరించారు. వారు చూపిన లోపాల్ని 3 రకములుగా విభజింపవచ్చు. (1) నిడివి విస్తారత (2) టెక్నికల్ లోపాలు (3) అజాతీయమైన సంగీతం. (1) చిత్రం నిడివినిగూర్చి మొదట వేచారించుదాం. ఈ చిత్రం నిడివి దాదాపు 16 వేల అడుగులు. విజ్ఞానవంతమైన చిత్రం అంతకు తక్కువ నిడివిలో తీయడానికి అవకాశం వున్నమాట వాస్తవమేగాని పాశ్చాత్యచిత్రాలతో మన చిత్రములను పోల్చి ఏడువేల అడుగులలో చిత్రం ముగించవలె ననడం హాస్యాస్పదమే కాగలదు. కొన్ని సంగతులను రమలలోనో నెలలలోనో జరిగిన సంఘటనలను ఏరి కూర్చి ఒక కథగా తయారుచేసి చిత్రం తీయవలసినదన్నప్పుడు ఆ కథను అవసరమై నిడివి గల చిత్రంలో కూర్చుగల అవకాశం ఎప్పుడూ వుంటుంది. అదే కథను 16 వేల అడుగులలో చెప్పవచ్చు. ముక్తసరిగా 7 వేల అడుగులలోనూ చెప్పవచ్చు. ఆ చెప్పడం ప్రేక్షకుల కోర్కెపైనే ఆధారపడి వుంటుంది. 16 వేల అడుగులలో కథ చెప్పినందువల్ల చిత్రం పొడవుకుం దనడానికి కారణాలు లేవు. కథారస్తువునేబట్టి 11, 12 వేల అడుగుల నిడివితో తీసిన గొప్ప ఆంగ్ల

చిత్రములూ గలవు. ముఖ్యంగా మన చిత్రములలో సంగీతం వుండితీరాలి. మనకు పుట్టితే సంగీతం, చస్తే సంగీతం, యీ మధ్యకాలమంతా ఏదోవిధమయిన సంగీతం వుంటూనే వుంటుంది. జీవితంలో అంతటి ప్రాముఖ్యత వహించిన సంగీతమును విడిచిపెట్టి చిత్రం ఎలా తీయగలుగతాము? తీస్తే ఆ చిత్రాన్ని ఆదరించే శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారు ఎంత మంది వుంటారు? ప్రజాదరణ లేని పరిశ్రమ ఏమి వర్ధిల్లగలదు? 16, 17 వేల అడుగుల అరచ చిత్రాలు వచ్చి ఆంధ్రజేతాన్ని కొల్లగొట్టుతూవుంటే, విరిగిపడి ఆంధ్రప్రేక్షకజనం విస్తారమైన నిడివి గల చిత్రాల్ని ఆదరించి పోషిస్తూవుంటే ఆంధ్రచిత్రనిర్మాతలను ఆంగ్ల చిత్రములవలె కొద్ది నిడివితో చిత్రములను తీయమనడం వారిని అక్షయపాత్రను పుష్కళోమనడంకంటే వేరు కాదు. నిత్యాతలు ప్రజల యీప్సితముచుబట్టి చిత్రములను నిర్మిస్తారుగాని ఆదర్శం పేరిట, చేతులు కాల్చుకోరు. ఈ రోజులలో శ్రీకృష్ణమూర్తీదేవంగారి “ఎజుకేబుయిన ఆడియన్సులు” గుణసుందరి, బాలరాజులవంటి కాకమ్మ కథలను విరగబడి చూస్తూవుంటే ఏ నిర్మాత గుండెవిడ చెయ్యి వేసుకుని నిబ్బరంగా 7 వేల అడుగుల ముక్తసరి చిత్రాన్ని తీయగలదు? 7 వేల అడుగుల చిత్రమే తీసితీరవలసంటే “Double attraction” అని రెండు 7 వేల చిత్రాలు తీసి తారుమారు, భారే పెళ్లిచిత్రాలవలె ఒకేసారి ప్రదర్శించాలి. అది చౌ చౌ అయిపట్టిన ఏ ఒక్కరుచీ పంజికి అందకుండా పోతుంది. 14 ఏళ్లుగా కొద్ది నిడివి గల ఆంగ్ల చిత్రములను మాత్రమే చూచి చాలాకాలమునకు 16 వేల అడుగుల నిడివి గల తెలుగుచిత్రం చూడటంబట్టి

కర్నూర్ ప్రాడక్షన్స్ 'దలారీ' లో నాయికా నాయకులు మురళీ, మధుబాల

శ్రీమూరజేవంగారికి వినుగు జనించివుండ వచ్చు ఆయనవలె కేవలం ఆంగ్లత్వం తక్కిన భారతీయులు, పొందియుండలేదు అందు కలన మిగిలినవారికి శ్రీమూరజేవంగారికి జనించిన వినుగు జనించియుండలేదు షావుకారుచిత్రాన్ని ఏ ఏడువేల అడుగు లలోనో ముగించియుంటే 7 ఆటలతో ఆ చిత్రం ఆటముగిసేది చిత్రనిడివి 16 వేల అడుగులతో 'ప్రెజెంటేషన్'తో చిత్రం తీసిన విధానంలో కృష్ణలీలనాటి లైవ్ లకంటే అభి వృద్ధిలేదనడం కేవలం యభారతను విస్మరించ డమే. 'కృష్ణలీల' 'మాయబజారు' యా లో జార్జ్ మాడా చెలామణి అవుతున్నాయంటే దానికి కారణం యిప్పుడు వచ్చిన చిత్రాలు నాటికంటే అభివృద్ధికరమైనవి కాక కాదు. ఆంధ్రజాతి మహ్నాతికమువ్విన పల్లెపట్టణే వుంది బస్తీ చేరి ప్రాద్దు గ్రుంకితే కాంప్లీ మెంటరీలతో కాసి నో మిడ్లెండులలో దూరడంలేదు. తోలుబొమ్మల ఆటలు, పిథి నాటకాలు చూడడానికి అలవాటుపడిన వారికి కృష్ణలీలు కొంత వినోదం కల్పించక పోవు అంతమాత్రంచేత షావుకారుచిత్రంతో కృష్ణలీలను సరిపోల్చడం వింత కాగలదు. దానికి కారణం శ్రీమూరజేవంగారి స్వాభి మానమే అయివుండాలి.

(2) చిత్రములో పెక్కు టెక్నికల్ లోపాలు వున్నాయన్నారు కబ్బం లాంగ్ షూట్లపట్టి షార్ట్ షూట్లపట్టి ఏమాత్రం తేడా కనిపించడం లేదన్నారు సంభాషణల టెంపోను అధికపరచడానికి కొన్ని చోట్ల ఆవిధంగా వుండడం చిత్రమునకు చాలా అవసరం ఆ వు తుం ది అతివాదవిమలకు నేపథ్యవాయిద్యమే గిట్టదు. కాని కథోక్త్య గతను పెంచడానికి నేపథ్యవాయిద్యాలను ఉపయోగించడం ఆపవాయితీ అయింది కొన్నిచోట్ల ప్రత్యేక నేపథ్యవాయిద్యము నకు బదులు నేపథ్యంలో ఎవరో పాడిన పాటనో, వినిపించిన హరికథనో, గతంలో జరిగిన సంభాషణనో సంఘటనకు అనువర్తించే టట్టుగా వినిపించడం రిబాటు అయింది ఆ పాటో మాటో ఎంతోదూరంలో ఉత్పన్న వైనపట్టి కబ్బాన్ని యిసుమడింపజేసి వినిపించడంలేదనవస్తుంది. ఈ విషయాన్ని విస్మరించి శ్రీమూరజేవంగారు దీని నొక టెక్నికల్ లోపంగా ఎంచారు. ఫోటోగ్రాఫీ విషయంలో షావుకారులోని ఫోటోగ్రఫీకి కృష్ణలీలనాటి ఫోటోగ్రఫీకి హైమత కాంతరం వున్నది ఆనాటి వైపులు ఈనాటి చిత్రంలో వైపులతో పోలికకే రావు.

(3) సంగీతవిషయంలో శ్రీమూరజేవంగారికి కొన్ని విద్దురపు ఉమా బన్నాయి చిత్రంలో తుమ్మెదపాటలు పెట్టివుంటే జానపదపాహిత్యనేక జరిగివుండు నన్నాకు ఏ పాట పాడించడానికైనా ఒక సందర్భం వుండాలి చాకలిదికూడా హిందీబాణీలో పాటపాడుతుందా అని విస్మయం పొందారు దేశంలో ఈలోజులో ఏనోట వివిధ హిందీబాణీపాటలే హిందీచిత్రాలు విస్తార ప్రచారం పొందడంవల్ల ఆ చిత్రాలలోని పాటలనాటిని రేలికగా వేర్పర్చడానికి అవకాశం వుండవచ్చు ఎరుపడితే వారు మళ్ళీగా చాకళ్లు మొదలైన విద్యావిహీ నులు పాటలను పాడడంలో వింత లేదు. శ్రీవదానందమూ చేకూర్చే గీతం ఏదైనా సంగీతమే కాదుదీ నా అభిప్రాయం నాకు సంగీతంమీద అభ్యర్థి కేవలం వినడంవరకే నా శ్రవణానికి గాంతుక చేత దండేలు ఒప్పీలు తీయించే శాస్త్రోక్తసంగీతంకంటే హృదయాన్ని కదిలించే భావోపేతమయిన మృదుమధురసంగీతమే చోయిరి కల్పిస్తుంది. శాస్త్రోక్తసంగీతమును అగ్రంచేసుకుని ఆనం దించలేని బహుళసంఖ్యాకులలోనే నొకజ్జి హిందీబాణీలో పాడిన పాటలను కేవలం షమిలేమకొనరుకని సేను త్రోసివేయలేను అనాంధ్ర మంఘనా ఆంగ్లచిత్రములలోని పోకడలు శ్రీ మూరజేవంగారికి ఎంత ఇష్టమో ఆంధ్రచిత్రములో ప్రవేశపెట్ట బడుతున్న హిందీబాణీని అదేవిధంగా చాలా మందికి అంగీకార మవుతున్నాయి. అనాంధ్ర మని ఇతరత్రా లభించగల మంచి విదానాదుకోమనడం మలా న్ బుద్ధిని నూచిస్తుంది

మొత్తంమీద షావుకారుచిత్రం ఈమధ్య వచ్చిన చిత్రములన్నింటికంటే చాలా బాగున్నదని చెప్పడానికి సందేహం లేదు ఈ చిత్రాన్ని ఆంధ్రజాతి ఆదరించకపోతే తెలుగువాళ్ళకి తక్కువరకపు చిత్రాలే గతి నీ సీతారాం

కాత్తేర్

అన్నిదగ్గులకు ఆమోమమైనది

గోదాపాళ రాజమండ్రి

ధూమ్రాసుర సంహారం

[రోజర్ విలియమ్స్ రైసి]

బ్రిష్ రిపబ్లిక్ స్వాతంత్ర్యోద్యమీరుడు డి.వె.లరా గురించి ఒక చిన్నకథ చదివాను. బ్రిటిష్ పాలకులు స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్ని అణిచేయడానికి ప్రయత్నించిన రోజుల్లో, ఈస్టర్ తిరుగుబాటు నడిపినందుకు డి.వె.లరాని అరెస్టు చేశారు. బ్రిటిష్ సిపాయిలు అతన్ని కారాగారానికి తీసుకుపోతుండగా తోవలో, “ఒక్కఁడు అగండి” అన్నాడు. ఆగి, కాలుస్తూ కాలుస్తూ ఉన్న టాబాకో పైప్ తీసి నేలనేసికొట్టాడు. అదేమిటన్నారు సిపాయిలు. “మీవంటి నమ్మరంతిగాళ్లు నాచేత ధూమపానం మానిపించారనే పరువు తక్కువమాటకి చోటివ్వకూడదు. అందు వల్ల ఇప్పుడే స్వయంగా ధూమపానాన్ని త్యజించేస్తున్నాను” అని చెప్పాడు డి.వె.లరా.

నేను కూడా అల్లా చేయకలిగిఉంటే? అనిపించింది నా మనసుకి. చిరకాలం నించి నిత్యాగ్నిహోత్రం అలవాటు నాకు. (అంటే రెండో అగ్నిపుల్ల వెలిగించనక్కర్లే కుంభా, గొలుసుకట్టుగా ఒకదానివెంట ఒకటి నిప్పు ముట్టించుకుంటూ, సిగరెట్లు బారులు తగలబెట్టడం అన్నమాట.) పది నిమిషాల కొక క్యేత్కావం చొప్పున దగ్ధం చేసి ఆయురపరిమాణాన్ని అదే ప్రమాణంలో ఊజింపచేసుకుంటున్నాను. వీటి కోసం ఎంతఖర్చుపడ్డాను! ధూమపానం కోసం ఎంత ఖర్చుపెడుతున్నానో ఒకసారి లెక్కపేసుకు చూశాను. ఏడాది ఖర్చు చూసేసరికి నా కళ్లని నేనే నమ్మలేక పోయాను.

ఒకరోజు ఇల్లా కాదని నిశ్చయించేసుకున్నాను. “ఇదుగో. ఇల్లా చూడు. నీలో మగతనం ఏమన్నా ఉందా? నువ్వు మనిషి వేనా లేక గొర్రెలమందలా చేరిపోయావా? డి.వె.లరా ఎలా సాధించాడు? నువ్వు సాధించలేవా? ఏం” అని నన్ను నేనే నిలదీసి అడిగాను. అంతే. ఆ దెబ్బతో మానేశాను.

ఈవార్త నామిత్రులికి తెలిసింది. నా భీష్మప్రతిజ్ఞకి అట్టే నిష్ఠాంతపోయారు. వెంటనే వచ్చి నాదగ్గర వాలారు. నన్ను

పరిపరివిధాల ప్రార్థించారు. “ఇంత ఘోర దీక్ష తీసుకుంటే, నక తట్టుకోలేవును. ప్రాణానికి ముప్పువస్తుందేమో” అన్నారు. “పోనీ మెల్లి మెల్లిగా తగ్గించేయకూడదు” అని సలహా ఇచ్చారు.

కాని ఈ బోలెటూ హిటవులూ నా తల కెక్కలేదు. ఇలా చెప్పాను. “అనేకులు నిరీ వమానవులు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తూనే ఉన్నారు. కొందరు కాఫీ అనంతరం ఒక సిగరెట్టు మాత్రమే కాల్చాలని స్వయంగా రేవనింగ్ పెట్టుకున్నారు. అలాగే నేనూ చిట్టచివరికి రోజుకొక్క సిగరెట్టువరకూ తగ్గించేశా ననకొండి. అప్పుడేమాతుంది? కాఫీ ఎప్పుడవుతుందా, భోజనం ఎప్పుడవుతుందా, సిగరెట్టు దేవత ఎప్పుడు ప్రత్యక్షమౌతుందా అని రోజంతా దాగిన దానిమీదే పెట్టుకుని కూచోవలసివస్తుంది. దాంతో అసలు ఏపనీ తోచకుండా పోతుంది. ఆఫీసులో ఒక్క కాగితం కదలదు. ఈ ఏకాగ్రతలో అన్యకర్తవ్యాలన్నీ స్తంభించి పోతాయి. సిగరెట్టు కాల్చే ముహూర్తం సమీపిస్తున్న కొద్దీ హృదయాంధోళన ఎక్కువై తీరా కాల్చువాచ్చేసరికి స్పృహ తప్పి పడిపోవచ్చు కూడా. అట్టే ఇదేమిలాభంలేదు. డి.వె.లరా ఎలా జయించాడు? అంతే. అదొక్కటే మార్గం. అన్యమార్గం లేదు.”

నా వాదాన్ని మిత్రులికి ఒంటబట్టిం చెడింకోసం దయాద్రృహృదయుడైన ఒక మానుషవ్యక్తి సంగతి వారికి చెప్పాను. ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారిగా తోక మాయమైతే తన కుక్క బెంగటిల్లి పోతుందనే దాక్షిణ్యభావంతో రోజుకి అంగుళం చొప్పున మాత్రం తోక కత్తిరించాలన్నాడు ఆ వ్యక్తి. అలాగుండన్నాను మిత్రుల హిత బోధ.

ఇది జరిగి మూడేళ్లయింది. ఆనాటినుంచీ నేను సిగరెట్టు తాకలేదు. మొట్టమొదట నన్ను చూసి నా మిత్రులు కంటిగించుకునే వారు. తాగుడు మానేసినవాడు తాగేవాళ్ల దగ్గర కెళ్లి నా కళ్ల చేతుల్లో

గ్లాసులు పడగొడుకూపోతూ నీలి లెక్కరు దిండుతోంటే తాగేవాళ్ల కల్లా ఉంటుందో నామిత్రులి కల్లా ఉండేది. “ఏమిటా వీడి గొప్ప” అన్నట్టు చూసేవారు.

“మీ రసుక్కుటున్నది పొరపాటు. ఇదేంబ్రహ్మ విద్యకాదు. మీరు కూడా మనెయ్యగలరు” అని చెప్పేవాడిని. నా చెప్పే ఫక్కి చూస్తే బహుశా “ఓరి వెర్రి నాయుడు, బుర్రలేడమిరా. బలే అవకాశం వస్తే ఉపయోగించరేం” అన్నట్టుండేది కాబోలు.

రోజులు గడిచినకొద్దీ “పోనీలే పాపం” అనిపించి వాళ్ల మాననవాళ్లని వొదిలేశాను. నన్ను కొందరు బాలిగా అడిగే వారు, “పాపం. నిజంగా నవ్వు చాలా హింసపడిఉండాలి.” ఆ సమయంలో వాళ్లని చూస్తే నాకు జాలేసేది. “నా జన్మలో అంత బాధనే చూశేదు. ఎద్దు పుండంటే కాకికూడా అంత బాధపడి ఉండదు,” అని సమాధాన మిచ్చేవాణ్ణి.

మూడేళ్లయిన తరవాత ఇవాళ నేను నిజం చెప్పేయ్యవచ్చు. నిజంగా ఏబాధా కలగలేదు. ఈపనికి ఏ అతీతమైన ఆత్మ సంయమనబలమూ అవసరం లేకపోయింది. ఎవరైనా సరే సులువుగా చెప్పేయ్యగల పని ఇది నా మిత్రులితో చెప్తున్నాను. “మీరు ధూమపానం ఇట్టే మానవ్వును—మీకే నిజంగా ఆ తలపు ఉంటే.”

ఇరుదులో ఉన్న చిదంబరహస్త్యం ఒకటి అర్థంచేసుకోవాలి. ఇక్కడ పొగ తాగడం తాక్కపోవడం అనే ప్రశ్న ముఖ్యంకాదు. పొగ తాగాలనే “కోరికని” కనిరి, దాని నోరు మూయించడం ముఖ్యం అనే విషయాన్ని గ్రహించాలి. ఇదేమి లేదు. తనకి తానై ప్రయత్నించి ఒక భావం యొక్క మైకంలో పడిపోవడం (నెల్స్ హిప్పాసిస్) అంటే నీలో నువ్వు ఈ కింది విషయాల్ని ఈరీతిగా ఆలోచించుకోవాలి. “నేను పొగతాగడం మానెయ్యాలి. ఇది ఒట్టి

(33-వ పేజీ చూడుడు)

బాలానందం

మిత్రద్రోహి

అనగా అనగా ఒక ఊళ్ళో గోపీ అనే అబ్బాయి ఒకడు ఉన్నాడు. వాడు సోమరి. పోకిరి. వాడికి ఎవ్వరూ స్నేహితులు లేరు. ఎందు చేతనో వాడి కెవ్వరూ ఆటగాళ్ళు కాలేదు.

ఒకరోజున స్నేహితుణ్ణి ఎవరి నైనా వెతుకుదామని బయలుదేరి వెళ్ళాడు గోపీ. పోగా పోగా ఒక కుండలు కనపడింది. “నాతో ఆ కుం టా ని కి వస్తావా? అని అడిగాడు కుం డేల్ని గోపీ.” సరేనంది. ఇద్దరూ కలిసి కొంతదూరం పోతూ ఉన్నారు. ఇంతలో ఒక వేటకాడు ఎదురుపడ్డాడు. భయంతో గడగడ వణు కుతూ ఒక దుబ్బులోకి గబ గబా దూరింది కుండలు. వేటగాడు “అబ్బయీ! నువ్వేమైనా ఒక కుండేల్ని చూశావా?” అన్నాడు. “ఆఁ. ఇక్కడనే, ఈ ఊడ లోనే”. అన్నాడు గోపీ. వేట

పోయినదాకా. చలి గడగడ వణి కిస్తున్నది. పట్టరానంత ఆకలి. అగు తున్నది. ఒక పెద్దచెట్టుకింద వడ్చి

శ్రీమద్దులారి రామకృష్ణ

వడ్చి గుడ్ల సీళ్ళు కుక్కుకుంటూ కూలబడ్డాడు విచారంతో భయంతో. చెట్టుతోర్రలోనుంచి ఒక ఉడుత

అన్నది ఆ ఉడుత. సరేనన్నాడు. స్నేహం కుదిరింది అప్పుడే. వాళ్ళిద్దరూ కలిసి ఎన్నో కొత్త ఆటలు ఆడుకొన్నారు. “నీవు ఏక్క డికి వెళ్లవద్దు. మాయింట్లోనే ఉండు. మన మిద్దరమూ ఒక కంచంలోనే తిని ఒక పక్కమీదే పడుక్కొర దాము. మన మిద్దరమూ ఎప్పుడూ

ఆడు కొంటూ ఉం దా ము. రాత్రిళ్ళు కథలు చెప్పకొం దాము. ఏం?” అన్నది ఉడుత. సరేఅన్నాడు గోపీ. ఉడుత అమర్చిపెట్టిన విందు ఆ ర గిం చా రిద్దరు. తిని సుఖంగా నిదురపోయేందుకు ఆకులతో మెత్తటి పక్క తయారుచేసి పడుకోమన్నది గోపీని. తెల్లవారకముందే పెందలకడనే, ఉడుతకన్నా ముందే మేలుకొని గూట్లో ఉన్న తినుబండారా లన్నీ మూటకట్టుకొని చెప్పకుండా వుడాయించాడు గోపీ.

అడవిలో పోయి పోయి

ఒక ఎలుగుగొడ్డును సమీపించాడు గోపీ. “ఎక్కడికి పోతున్నావోయ్! కుర్రాడా!” అన్నది ఎలుగుగొడ్డు. “సావాసగాడికోసం. నీవు నాతో స్నేహానికి వస్తావా?” అని అడి

గాడు వెంటనే తుపాకి బారుపెట్టి కాల్చాడు అప్పుడే మరొక నోటికి మెల్లగా బారుకుంది ఆ కుండలు.

ఇక ఒంటరిగా ఉన్నాడు గోపీ, తిరిగాడు, తిరిగాడు, పొద్దు వాటార

బయటి కొచ్చి “ఏమ్ అబ్బాయి! ఏం చేస్తున్నా విక్కడ ఒంటరిగా?” అన్నది. నేను ఒక చెలికాని కోసం వెతుకుతున్నాను అన్నాడు గోపీ. “ఏతే నేనే నీ చెలికాడుగా ఉంటా”

గాడు గోపీ, సరేలన్నది. ఇద్దరూ కలసి కొంతదూరం పోయారు. అంతలోనే తోడేళ్లు వెంటబడించాయి. గోపీ భయపడ్డాడు. కాపాడ మన్నాడు ఆ ఎలుగుగొడ్డును. వీపు మీద ఎక్కిమంది. శక్తికొద్దీ పరుగెత్తింది. నోటివెంట నురుగులు పడుతున్నవి. నాలుక బయటపడ్డది. ఒళ్లుఅంతా చెమట ముద్దయి పోయింది. తోడేళ్లనుంచి బయటపడ్డారు మిత్రులిద్దరూ. నడిచి నడిచి ఒక అత్తిచెట్టుకింద కూలబడ్డారు. డస్సిపోయిం దా మృగం. “నిదుర పోతాను” అన్నది. కొంతనేపు జాగ్రత్తగా ఉండమంది గోపీని. ఊరకుండలేక బొడ్డులోని పిల్లనగ్రోవి తీసికొని ఊదుతున్నాడు గోపీ.

అంతలోనే ఆదారిన పోయే ఒక ముసలిఅవ్వ “ఈ చచ్చిపోయిన ఎలుగుగొడ్డు ఎవరిది? చర్మము అమ్ముతావా? అని అడిగింది.” అమ్ముతా. డబ్బు యిచ్చి తీసికొనిపో అన్నాడు గోపీ. డబ్బు గలగలా లెక్కపెట్టి ఇచ్చింది. నిదుర పోతున్నట్లు నటిస్తున్న ఎలుగుగొడ్డు ఈ దురాలోచన విని వెంటనే పురికిం దా నట్టడవిలోకి.

తిరిగి ఒంటరిగా డయ్యాడు. చీకటి పడ్డది. తోడేళ్లు భయంకరంగా అరుపులు అరుస్తున్నవి. భయం, ఆకలి, చలితో ఏడుస్తూ కూరుచున్నాడు గోపీ. ఏడుపు విని దాపున ఉన్న బారియలోనుంచి బయటికి వచ్చింది ఒక ముండ్లపంది. “ఏమిటి చెప్పా ఈ యేడుపు” అని అడిగింది. “నాకు ముగ్గురు స్నేహితులు ఉన్నారు. వారు అందరూ నన్ను వదలి వెళ్ళారు. అంకకని ఏడుస్తున్నా” అన్నాడు గోపీ. ఏడుపు

మాన్సించుదా మనుకొని నీలో ముండ్లపంది. జరిగింది జరిగినట్లు వదైనా తప్ప లేకుంటే వాళ్లు నిన్ను చెప్పాడు. జవా బేమీ చెప్పకుండా ఎందుకు వదలివెళ్ళారు? నిజం కిమ్మనకుండా ముడుచుకొనిదూకింది చెప్పితే సాయపడతాను అంది ముండ్లపంది వెంటనే బారియలోకి.

తన బర్థుమమ
సుందరముగా
సుంబుకొనుటకు లక్ష్మీ
టాయ్‌లెట్ సబ్బును
ఎందుకు ఎంబుకొనువా
ఎస్. వరలక్ష్మి
మీరు బెప్పుడున్నది

అమ్మ బెప్పుడున్నది “మృదువుగా

నున్న నా చర్మమునకు చాల ఎక్కువ ప్రాముఖ్యతనిస్తాను. నాకు తెలిసిన సంతోషం లో సర్వశ్రేష్ఠమైన లక్ష్మీ టాయ్‌లెట్ సబ్బుయొక్క మృదువైన సంతోషము ఎల్లప్పుడు దానికీస్తాను.” సుందరమైన ఈ తార ఇంక ఇట్లు చెప్పుచున్నది: “లక్ష్మీ టాయ్‌లెట్ సబ్బులోని పరిమళము విజముగా ఆనందకరముగానున్నది.”

తెల్లనైనటువంటిది,
శుభ్రమైనటువంటిది,
యెన్నోహోమైన పరిమళములతో
గూడినటువంటిదియైన ఈ సబ్బులతో
మీ చర్మమును సుందరముగాకూడ
ఉంచండి!

LTS. 242-172 TL

నీ సుందర చర్మమును సోందర్యము నిచ్చు సబ్బు

అల్లుడు

ఒక పూళ్ళో ఒక వకీ లుండేవాడు. అతనికి లలిత యను కూతురు ఉండేది. ఆ మెళుకు పెళ్ళియ్యాడు వచ్చింది. పెళ్ళి చెయ్యా అనుకున్నాడు. కాని కట్నాల సంగతి పెద్ద చిక్కితగులుకుంది. స్కూల్ ఫైనల్ ప్యాసయితే రెండువేలరూపాయలు; బి. ఏ. ప్యాసయితే ఆరువేలరూపాయలు. ఈ కట్నాలతో పడలేదునుకొని చదువురాని ఒక చక్కటి అబ్బాయి కిచ్చి వివాహం చేసినాడు.

వకీలుగారికి కొంత దిగులు దిగజారింది. 'ఇంక మనము నిశ్చింతగా యుండవచ్చు' ననుకొన్నాడు. కాలం కలిసిరాకుంటే కర్రయైనా పామై లేచి ఎగిరిపడుతుందట. వేలకు వేలు ఫీజులు గుంటే వకీలు, అంత మాత్రము వరకట్నం ఇవ్వలేడా? అటువంటి లోభులకు కాల మెట్లా కలిసివస్తుంది!

అల్లుడు వట్టి మూర్ఖుడు. ఎవ్వరెల్లా చెబితే అది చేస్తాడు. ఇటువంటి అల్లుడి నడత మామగారి గౌరవానికే భంగం తెస్తుండేది.

భకనాడు మామగారు, కోర్టుకు వెళ్ళారు. అల్లుడు ఇంట్లోనే యున్నాడు. అప్పుడు వకీలుభార్య కూతురితో యిలా అంది; "మాచేవులే! మీ నాన్నగారికి ఎప్పుడూ కోర్టులోనే ఉన్నా; ఇంట్లో సంగతులు ఆయనకు పట్టవు. ఈవేళ యింట్లో

ఉప్పులేదు. ఇంట్లోనా, అల్లుడు వచ్చి వుండేది....." అని.

ఈ సంభాషణ అల్లుని చెవిలో పడింది. అతడు వెంటనే లేచి కోర్టుకెళ్ళాడు. కోర్టులో మామగారిని చూసి "ఏమండీ! ఇంట్లో ఉప్పు లేదట. అత్తగారు విసుక్కొంటున్నారు....." అని ఇంకా ఏదో చెప్పబోయాడు.

మామ వెంటనే బయటికి వచ్చి, కోర్టుకు దూరముగా అల్లుని తీసికొని

శ్రీ ఐ. లక్ష్మీకాంతశర్మ
వెళ్ళి, "అబ్బాయీ! ఇంతమాత్రానికే కోర్టుకు రావలెనా? అటువంటి చిన్న సంగతులు కోర్టులో చెప్పవచ్చునా! వర్తకుడింటికి, కోటడిని డబ్బులిచ్చి పంపిచ్చు. ఇదిగో, యీ బేడ తీసుకొనివెళ్ళు," అని నయంగా చెప్పాడు.

ఇంకొనాడు వకీలు కోర్టులో మండగా పశువులకొట్టము తగులబడింది. భార్య, అత్త చేరి అల్లుడిని కోర్టుకు పంపించారు. అతడు నెమ్మదిగా వెళ్లి మామగారిని రహస్యంగా ఇవతలకు పిలిచాడు. కోర్టుకు దూరంగా తీసికెళ్లి సావకాశంగా కూర్చున్నతరువాత "మన, పశువులకొట్టం తగులబడిపోతున్నదండీ; మీరు.....అని యింకా ఏమో చెప్పబోయాడు.

"ఏమిటి? కొట్టం తగులబడిపోతోందా? ఇటువంటి సమయంలో

ఇలాగా చెప్పడం? త్వరగా వచ్చినాతో చెప్పగూడదా," అంటూ ఇంటికి పరుగెత్తిపోయ్యేసరికి కొట్టం పూర్తిగా కాలిపోయింది.

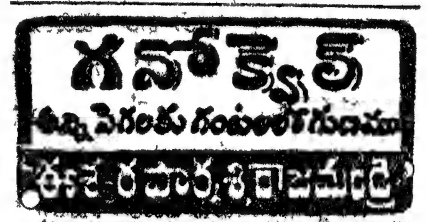
ఇంకొకనాడు అల్లుడు మరల కోర్టులో అగుడడినాడు. మామ వెంటనే వెలుపలికి వచ్చాడు. అల్లుడి కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారిపోతున్నై. "ఏమి, నాయనా! ఏమయింది? చెప్ప, చెప్ప, త్వరగా చెప్ప, ఊ...." అని అడిగాడు.

అల్లుడు ఏడుస్తూ యీలా సమాధానం యిచ్చినాడు. "ఈవేళ లలిత పుష్పవతి అయిందట. నేను వెంటనే పరుగెత్తివచ్చాను..."

"అరు ఇదేం విపరీతము నాయనా పుష్పవతి అగుట అభిమతమేకదా! దీనికి ఏడ్వటం ఎందుకు సంతోషంతో వచ్చి చెప్పక ఇంకెప్పుడూ ఇలా ఏడుస్తూ రాకు అని చెప్పి ఇంటికి తీసికెళ్ళాడు.

కొన్నిదినములైనతర్వాత మామగారి అమ్మ జబ్బునపడింది. "ఇప్పుడో ఇంక కానేపటికో, అనే

(31 వ పేజీ చూచును)

★ అలవాట్లు ★

(చిన్నకథ)

చి. మందపాటి జయప్రద

అనగా అనగా ఒకచోట ఒక బంటు, ఉండేది. ఆ చుట్టుప్రక్కల్లోనే ఒక జిత్తులమారి నక్క గూడా ఉండేది. ఇవి వుండేచోటికి ఊరికి, ఒక పెద్ద వ రడ్డుముంది. స్మశానం గూడా ఆ వటి అవతల ఒడ్డునే ఉంది. అందుకని నక్కకు ఇటువైపు ఆహారం దొరికేది కాదు. ఆ వరు ఎప్పుడూ ఎడతెగక పారుతూనే వుండేది. వరు ఈది దాటాలంటే భయము ! ఏం జేస్తుంది?

అప్పుడప్పుడు ఒంటె దగ్గరి కొచ్చి కబుర్లు చెప్తుండేది. మెల్లి మెల్లిగా మంచి చేసుకుని కొద్దిరోజుల్లోనే బంటును ఆప్తమిత్రుణ్ణి చేసుకుంది. ఒక రోజు ఇద్దరూ షికారుకని బైలుదేరారు. నక్క ఒంటెని ఏటి ఒడ్డుకి తీసుకపోయింది. “అవతలాడ్డన ఎంత మంచి చెరుకుతోటలున్నాయనుకున్నావ్?” అంటూ ఒంటెకు నోరూరించింది. నిజంగానే స్మశానం పక్కచే, ఎత్తుగా దట్టంగా పెరిగి మంచి ఏవుమీ దున్నాయి ఆ ఊరివారి చెరుకుతోటలు. ఒంటె కన్నులపండువుగా చూచింది. చూస్తుంటేనే తిన్నట్టనిపించింది దానికి. వంకరమెడ ఇటూ అటూ తిప్పుకుంటూ, ఆమందం పెదిమలు చప్పరించుకుంటూ దొరికిన గడ్డి కొరకడం కంటే, దానికేం తెలుసు పాపం ఎక్కడే మున్నాయో!

నక్క ఒక ఉపాయం చెప్పింది.

“ఇద్దరం రాత్రిపూట బైలుదేరి వరు దాటుదాం. నీ వీపు మీదెక్కి కూచుంటాను నేను. అక్కడి కెళ్ళాక తోటలోకి దారి చూపిస్తా నీకు. నీ ఇష్టంవచ్చినట్లు తిను. ఇవతల నా పని నేను చూసుకుంటాను. మళ్ళీ ఇద్దరం కలిసి వచ్చేద్దాం!” “అమ్మో! నేను మునిగి పోనూ?” ఒంటెకి భయ మెక్కువ. “నేను దారి చూపిస్తాగా! లోతు తక్కువున్నచోట్లు నాకు తెలుసు.” అంది నక్క. ఎట్లాగైతేనేం ఒప్పించింది ఒంటెని. సంతోషంతో తల ఎగరేసింది ఒంటె.

ఆ రాత్రే బైలుదేరాయి రెండూ. నక్క ఒంటెవీపుమీదెక్కి మూపురం గట్టిగాపట్టుకుంది. ఒంటె వరుదాటి చెరుకుతోటలోకి దూరింది. నక్క తన తిండికోసమని వెళ్లి వచ్చింది. చింతచెట్లలోంచి గాలి రివ్వుమంటూ వీస్తోంది. అప్పటికే అర్ధరాత్రి దాటిపోయూటుంది.

నక్క కడుపునిండా మెక్కింది. ఒంటె పొట్టగూడా మొయ్యలేసంత భారమైపోయింది. అయినా వెనకా ముందూ చూడకుండా విరుస్తూనే వుంది చెరుకుగడలు. నక్క కేమీ తోచలేదు. జిత్తులమారి నక్క కానే పాలోచించింది. ఉన్నట్టుండి తోటదగ్గరగా పోయి వేద్ద కూత పెట్టి, ఒక చెట్టుతోర్రలోకి పోయి దాక్కుంది. ఇది విని కాపలావాళ్లు

ఉలిక్కిపడి లేచారు. లేవగానే చెడ మేస్తూ ఒంటె కనిపించింది. దుడ్డుకర్రలు తీసుకుని పాపం ఒంటె నడుం విరిగేట్టు బాదారు. ఏటి ఒడ్డుకి ఒక్క పరుగు తీసింది ఒంటె. అనలే వళ్ళు బరువు, అందులో వీపుమీద దెబ్బలు! ఒంటె పనెట్లా ఉండాలంటే అట్లా ఉంది. నక్కమీద బరే కోప మొచ్చింది. ఏటిఒడ్డునే కా చుక్కూ చుంది, నక్క లోపల్లోపల నవ్వుకుంటూ.

“ఏం నక్కా ఇట్లా చేశావ్?” అంది ఒంటె కోపంగా. “అది గాదు బావా! నాకుంది చూశావ్, కడుపు నిండగానే అట్లా కూతపెట్టడం అలవాటు. ఇట్లా అవుతుం దనుకో లేదు సుమీ? రేపట్నుంచీ దూరంగా పోయి కూస్తాలే.” అంటూ ఒంటెవీపుమీది కెక్కింది. “ఓహో! అట్లానా” అంటూ ఒంటె నీళ్ళల్లోకి దిగింది.

“ఏం పోయింది లెద్దా? శుభ్రంగా ఇద్దరమూ కడుపునిండా తిన్నాం ఇంక మూడురోజులదాకా తిండ కక్కలేకుండా!” ఒంటెని బుజ్జగించింది నక్క. “దానికేం లే నక్కా బావా! పొట్ట నిండాక నాకూ ఒక అలవాటుంది-ఒకసారి ఇటూ అటూ పొన్నడం?” అంటూనే ఏటిమధ్య పొలిగింతలు పెట్టింది ఒంటె. ప్రవాహంవీసుకులో పడి నక్క కాస్తా కొట్టకుపోయిందందులో!

“ఇవాళ మాస్టారు రారు”

[ఒకబడి. మధ్యాహ్నం పావు తక్కువ మూడయింది, వాక క్లాసు. దాన్నిండా ఆడ, మగ పిల్లలు. అంతా 12, 13 ఏళ్లవాళ్లు. ఒక్కొక్కళ్లూ వాక్కోమూలకి పోయి కొందరు చదువుకొనేవాళ్లూ, కొందరు రాసుకునేవాళ్లూ, హస్కు కొట్టేవాళ్లూ, కునికేవాళ్లూ అంతా వున్నారు. మేష్టారిక్కుకి దగ్గిలోనే గోపాలం వున్నాడు చదువుకుంటూ. ఇంకా గంట కొట్టలేదు కాబట్టి మేష్టారు రాలేదు. అంతా గందర గోళంగా వుంటుంది. బుచ్చిబాబు వాచ్చేడు. చంకలో పుస్తకాలు. తిన్నగా గోపాలందగ్గిరి కెళ్లి, అతని చేతిలో పుస్తకం పూల్లగి కిందికి కొడతాడు.]

గోపా: ఇ దేంట్రా? నా పుస్తకం నేలకేసి కొడుతున్నావ్? చదవ నివ్వవే?

బుచ్చి: ఇంకా చదువేంటి? ఈపూట మేష్టారు రారు—తెలుసా?

గోపా: రాకపోవటమేం? ఈపూటకి పద్యాలు చదువుకు రమ్మనలేదా?

బుచ్చి: అవును—ముందు రమ్మ న్నారు. ఇప్పుడూ ఆయనే రాన న్నారు.

గోపా: సీతో చెప్పేరా రానని?

బుచ్చి: ఊ! బడికొస్తున్నప్పుడు అలాగే మేష్టారింటికి వెళ్లేను. “మేష్టారూ” అని పిలిచేను. ఇంతలో మేష్టారిభాగ్య పమందో తెలుసా? మేష్టారు ఈపూట రారు’ అంది

ఇకనేం అని తుర్రున వచ్చాశాను.

గోపా: ఏడిసినట్టేవుంది. ఆవిడ చెప్పడమూ సరే. ఇతను రాకపోవ డమూ సరే!

బుచ్చి: లేదురా! నా మాట నమ్మవా? కాకపోతే మన రవణయ్య నడుగురా-ఏంరా రమణయ్యా (రమ ణయ్య వోమూలనుంచి వస్తాడు) మేష్టారు ఈపూట రానన్నారకదూ?

రమ: ఈ పూటేం? రే పూ రానన్నారు—

బుచ్చి: విన్నావా? నా మాట నమ్మేవుకావు—

గోపా: ఎంచేత రావో? వొంట్లో బాగులేదో ఏమో!

బుచ్చి: అదంతా మన కెందుకు?

శ్రీ రామకొండలరావు

మేష్టారు రారు—మనం ఈపూట చదవక్కరలేదు— (అలా వెంక ట్రావుదగ్గర కెల్తాడు. వెంకట్రావు E-V-E-N-I-N-G- ‘ఈవెనింగ్’ అని

వాకటే బట్టివేస్తున్నాడు.) వెంక ట్రావ్! ఏమిట్రాయ్? ఇంత శ్రద్ధగా చదువుతున్నావ్ మేష్టారు రారనా?

వెంక: (పుస్తకం కింద పారేసి) రారూ—రారూ? హాయ్ హాయ్!

బుచ్చి: రారా వెంకూ! తోట కెళ్దాం!

వెంక: ఏ తోటకి?

బుచ్చి: అచ్చన్నగారి తోటకి— వాళ్ళ బంట్రోతు లేడూ—ఇవాళ తోట కొస్తే కావలసినన్ని తియ్య మామిడికాయ లిస్తా న్నాడు.

(ఇద్దరూ మళ్లీ గోపాలందగ్గిరికి వస్తారు)

బుచ్చి: గోపాలం! పదరా పోదాం తోటకి—

గోపా: నేను గోళీ లాడుకుందాం అనుకుంటున్నాను. మొన్న ఆ కిష్టి గాడు నన్ను అన్నీ వోడించేశాడు. ఇవాళ అన్నీ నేను లాగెయ్యాలి!

బుచ్చి: పోనీ—మ రో నా డు శలవునాడు. ఆడుకోవచ్చులేరా!

గోపా: అబ్బే! ఇవాళే ఆడాలా (ఇంతలో మూలల వున్న పిల్లలంతా గోపాలంచుట్టూ గుంపుగా చేరి)

పిల్లలు: బుచ్చి ఈపూట మేష్టారు రారూ (గట్టిగా)

బుచ్చి: అబ్బబ్బబ్బబ్బ...బ్బ! రారు— ఈపూట మేష్టారు రారు రారు—రారు!! (అందరూ ‘బలే’ అని కేకలు)

వెంక: వారేయ్! ఇవాళ బుధ వారం కదూ? మన సెటిగారి సత్ర పులో గారిడిరా! ఎంత బావుంటుం దనుకున్నావ్—వారేయ్! పేదపెద పాములు—అంతంత పాములు— బున కొడుతుంటే—అబ్బ! వెళ్దాం పదరా!

గోపా: (విసుగ్గా) అది చూసిన గారడియేరా!

వెంక: చూస్తే నేం? ఒకసారి చూస్తే సరా? ఇంకా చూడాలనే వుంటుంది!

బుచ్చి: ఏం గారిడిరా? హాయిగా మామిడికాయలు తినక?

వెంక శ్రీరా వెల్లేక — వా
డివ్వనంటే?

బుచ్చి ఎందు కివ్వనంటాడూ?
నాతో ఇస్తానని చెప్పి'

గోపా : (స ర ధ్యా నం గా)
వారేయ! మేస్తారు ఈపూట ఇంగ్లీషు
చదవనివాళ్లకి ఎముకలు ఏ రేస్తా
నన్నారు—నీం తప్పిందిరా?

బుచ్చి అంతేరా! ఈ రోజు
మనకి భగవంతుడు “మావిడికాయల
ప్రాప్తి” అని రాయిస్తేడు—దేవుడి
మాటకి తిరుగుంటుందా చెప్పు!
(ఇంతలో వోక్కురాడు పరుగెత్తు
కొచ్చి)

కుర్రాడు బుచ్చి బుచ్చి బీచిలో
వోపెద్ద ఆకాశం అంత చేపని పట్టేరా
ఎంత పెద్ద దనుకున్నావ్?

బుచ్చి ఏం చేప?
కుర్రాడు చేప కాదురా!
అదేవో పేరు చెప్పేరు (అలోచిస్తూ)
బాంగరం. ఏ దో అన్నారా!
(అంతా నవ్వుతారు)

బుచ్చి (వాడిబుర్రమీదవొక్క
టి చరిచి) బాంగరం ఏంట్రానీ నెత్తి!

కుర్రాడు (బుర్ర తడుపు
కుంటూ) బాంగరమో మింగరమో
ఏదో అన్నారా అబ్బి ఎందుండి?

గోపా వోహో! తిమింగిలం
విస్తుంటుందిరా!

కుర్రాడు ఆఁ ఆఁ! తిమింగిరమే
తిమింగిరమే!

బుచ్చి తిమింగి 'రం' ఏంటి?
తిమిం 'గి' లా—

కుర్రాడు ఎంత పెద్దది? ఆకాశం
అంత పెద్దది! చూదాం పదరా!

గోపా ఏంరాచూడ్డామాబుచ్చి?

బుచ్చి అదెందుకురా? మొన్న
మ్యూజియం లో చూసిందేగా!

పదరా మావిడికాయలు పోతాయ్!
వారే—ఆ తో ట లో ఏ ఏం

కాయలా! అమృతం అనుకో—
పంచదార పాకంపట్టి అందులో

పోసేరా అనిపిస్తుంది—ఎంత తీపి?
(నాలిక చప్పరిస్తాడు)

కుర్రాడు ఆ కాశం అంత
తియ్యగా వుంటాయా?

(అప్పటికప్పుడే పుస్తకాలన్నీ విర
జిమ్మివుంటాయి క్లాసులో ఇద్దరు,
ముగ్గురు బాంగరాలు తిప్పుకుంటు
న్నారు. చాలామంది బయటికి
పోయేరు—మిగిలింది గోపాలం—
వెంకట్రావు—బుచ్చి మరోదూనూ)

బుచ్చి పదరా వెంకూ పోదాం!
ఏంరా గోపాలం రావా?

గోపా అది కాదు మామిడి
కాయలకి రానా? తిమింగిలం చూడ్డా
గారిడి చూడ్డా—గోళీ లాడనా?
అని ఆలోచిస్తున్నాను

బుచ్చి ఏడిసిపట్టేవుంది! ఇవన్నీ
ఎప్పుడైనా చూసుకోవచ్చు! పద
మా విడికాయలు పోతాయ్!

(ఇంతలో గణగణమని గంట వాగు
తుంది మేస్తారు వాస్తారు. కుర్చీలో
కూచుంటూ)

మేస్తారు ఏర్రారా? మిగిలి న
గుంట లేరి?

వీళ్లంతా సగం చచ్చి వొకళ్ల
మొహాలు వొకళ్లు చూసుకుంటు
న్నారు)

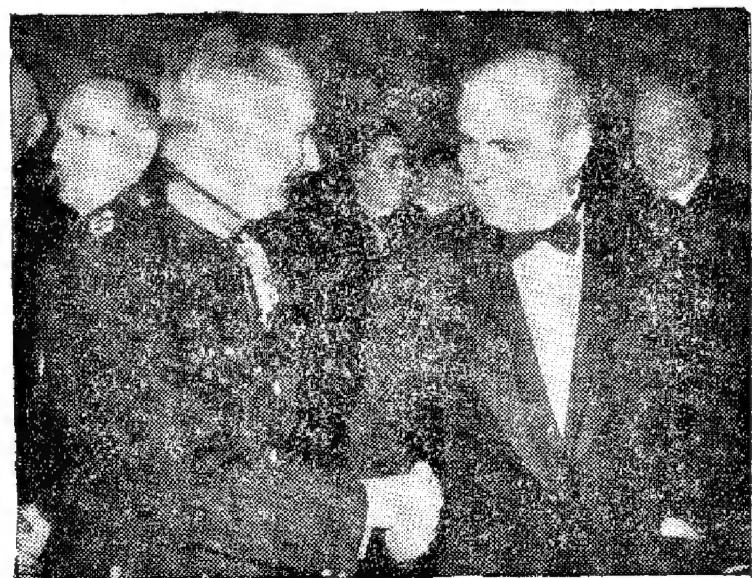
గోపా బ బ బ బ. బయి
టికి పోయారం. డి!

మేస్తారు (కోపంగా) పోయారూ
రానీ—తోక్క తొలిచేస్తాను ఊఁ
తియ్యండి—పారాలు తీసి వొప్ప
జెప్పండి!

(ఎవరూ తియ్యకుండా తెల్ల
మొహాలు వేసుకుంటున్నారు
బుచ్చిగాడు మనస్సులో ‘మావిడి
కాయలు’ అని గొణుక్కుంటు
న్నాడు.)

మేస్తారు (కోపంగా) ఏం? ఇంకా
తీసేరా లేదా?

మెల్లిగా పుస్తకాలు తీస్తున్నారు)
తెర పడిపోయింది

అండెక్స్ సేవాయ్సోబ్ యాత్రికుల విందు పరిశ్రమలోని అమెరికన్ ప్రాకవిషకర్
జాన్ జె మాక్లాయ్, మాంటోగోమరీ కలుకుమని కరచాలనం చేస్తున్నారు.

రు ద్ర మ దే వి

(11-వ పేజీతరువాయి)

రుద్రమ్మ గదిలోనికి వచ్చుచుండగానే, ఆమెదృష్టి యావల వనములో చింతాక్రాంతుడై తిరుగుచున్న అన్నమంత్రిపై బడినది. మెరపు మెరసిన ట్లామెకు ఏకశిలపై జరిగిన స్వల్పవిషయములు భాసించినవి. ఇన్నాట్లు రుద్రమ్మచిత్రప్రవర్తనమునకు కారణమును, ఇప్పటివరకు నది పాడుచున్న పాటల యర్థమును, ఈ పట్టరాని దుఃఖముస్వభావమును, రుద్రమ్మ కొక్కసారిగా తెలియవచ్చినవి.

“అమ్మాయీ, నిన్నెంత వ్యధపెట్టినానో, తల్లీ!” ఇట్లు చున్న రుద్రమ్మ కన్నీటిబాట్లు వికారనేత్రములలో మిలమిలాడెను.

“నీ వేమి చేసినా వమ్మా!” అనుచు మరల రుద్రమ్మ వెళ్ళి వెళ్ళి యేడుచుపోగినది.

ఆ తల్లికి బిడ్డకు ఎక్కువసంభావణ జరగలేదు. వారికి ఒండొరులకు, ఒండొరుల భావములు ఒకరిచూపులతోడనే ఒకరికి, టిటో చెప్పినకంటె స్పష్టముగా వ్యక్తము లయ్యెను. ఎన్నాట్లు చెప్పికొనిన వారి హృదయాంతరభావములు వ్యక్తము లగును?

కొంతతడవునకు రుద్రమ్మ లేచి సమీపమున గల భూర్జపత్రమును తూలికయు దీసికొని యం దిట్లు వ్రాసెను.

“మా ప్రియతనయ రుద్రమ్మకు అనుగ్రహించిన యశస్థా పత్రిక.”

నీ యిచ్చవచ్చినప్పుడు ఈ పత్రిక గొని ఇందులూరి అన్నమంత్రిశ్వరులకు సర్వస్వాతంత్ర్యము కలిగించి పూర్వపదవిలో ప్రతిష్ఠాపించుటకు ఇందుమూలముగా నీకు సర్వాధికారము నొసంగుచున్నాను.

(ముద్రక) శ్రీ రుద్రదేవమహారాజు.

ఆ పత్ర మొకమారు చదువుకొని రుద్రమ్మ యది రాయమ్మ కొసంగెను.

రుద్రమ్మ కన్నీటిబాటలలోనుండి యది చదువుకొని నిర్ఘాంతపోయి పత్రికను కన్నుల కడ్డుకొనెను.

రుద్రమ్మ: “అమ్మా!”

రుద్రమ్మ: “ఏమే, తల్లీ?”

రుద్రమ్మ: “న నిట్లు పరిక్షచేసెన వేమమ్మా?”

రుద్రమ్మ: “పరీక్ష యేమిటమ్మా?—నీకు అన్నమంత్రిశ్వరులు బంధవిముక్తులై పూర్వపదవిలో నుండుటసమ్యక్తముగాడటమ్మా?”

రుద్రమ్మ: “మరి నీకో?”

రుద్రమ్మ: “నాకును సమ్యక్తమే! లేకున్న నీపత్రిక నీ కేల యిత్తును?”

రుద్రమ్మ: “ఐతే ఈ భారము నాపై నేల పెట్టవలె?”

రుద్రమ్మ: “నీబాధ చూడలేక అది తీర్చుటకు ఈ యనుమతి యిచ్చినాను.”

రుద్రమ్మ: “ఈ యనుమతితో నా బాధ తీరునా?—నీకు బంధించుట యవసరమని తోచి బంధించినవారిని నేను విడిపించుదాననా, అమ్మా!”

రుద్రమ్మ: “నాకుమాత్ర మ మహానుభావుని బంధించుట సమ్యక్తముటమ్మా? నా పదవిచే నాచేతులు కట్టవడినవి. అందుచే నీ కీయధికార మిచ్చితివి. ఇది శివాజ్ఞయని నిశ్చయించియే చేసితిని.”

రుద్రమ్మ: “అమ్మా, నీ అనుగ్రహమునకు నేను ధన్యరాల నయితిని. అది శివేచ్ఛయు నగుగాక! అయినను అన్నమంత్రిశ్వరులపై గల సర్వసంశయములు తీరిపోవువరకు, నేనుకూడ నీపత్రము నుపయోగింప నిచ్చగించెను. నాపై నీ కున్న యనురాగముచే నీది యిచ్చినను, మర క్రేమానుబంధములు రాజకార్యముల కడ్డురానిచ్చుటకు నేను సమ్మతించెను.

రుద్రమ్మ రుద్రమ్మను గాఢాలింగనమే చేసికొన్నది.

“నీవంటి తల్లిని ఎవరై నా కనియుండిరమ్మా? నిన్ను కూతురనుచున్నందుకే నేను ధన్యరాలనే!”

రుద్రమ్మ: “ఎంతమాటమ్మా? అన్నమంత్రిశ్వరులపై సంజ్ఞ హము కలిగించిన పత్రములు న న్నొకమారు పరిశీలింపఁజూచా తల్లీ?”

రుద్రమ్మ: “అవశ్యముగా! ఇప్పుడే పంపు నేర్పాటు గావించెదను.”

కొంతవడి వారు మానము వహించి యొకిరిసొకరు క్రేమాతి శయముతో చూచుకొనుచుండిరి. రుద్రమ్మ ముందు మాట్లాడినది.

“అమ్మాయీ, అన్నమంత్రిశ్వరుల గృహమునకు బోయి వారి కుటుంబమును ఓడార్చిగావలె నని యున్నది. నీవు కూడవత్తునా?— వారి పిల్ల బాల పుట్టిరిరోజుపండుగయుట శేపు!”

రుద్రమ్మ: “అవశ్యముగా!”

అల్లుడు

(27-వ పేజీ తరువాయి)

టట్లుగా వుంది. అయినాగూడా, భయపడుతూనే, వకీలు గారు కోర్టుకు వెళ్ళినారు. జబ్బుకంటె ఎక్కువేముంది?

ఇంతలో కోర్టుదగ్గర బ్యాండు వాయిద్యములు విధబడినై. పగలు అయినా గూడా, బాణసంచాలు “పట, పటా,” “థమ, థమా” అని మ్రోగుతున్నాయి.

వకీలుగారు బయటి కొచ్చారు. ముందర ఆయిన కేమి తెలియలేదు. వెనుక చూచేటప్పటికి అల్లుడుగారు బాగా ముగ్ధులై వస్తున్నారు.

మామను చూడగానే అల్లుడు పరుగెత్తుకొనివెళ్ళాడు. మేళములన్నీ అపుచేయబడినై.

“మామగారూ! ఈవేళ ఎంత శుభదినమండీ! నేను ఆనందం పట్టలేకుండా ఉన్నానండీ. ఈవేళ ఇంతకు ఒక గంటముందుగా ఈపని జరిగిందండీ. అందుకుగాను ఇవన్నీ

తయారుచేసినాను.” “ఏమయింది? అని అన్నాడు మామ భయపడతూ.. “ఈదినం మీ అమ్మ చనిపోయిందండీ. అందుకని.....” ఇంకా ఏమో చెప్పబోయాడు.

మామ వెంటనే ఇంటికి పరుగెత్తి ‘లబోదిబో’ ఏడ్చాడు. ఇంక ఏదీని ఇక్కడ ఉంచితే మన మర్యాద పోతుందని, కూతుర్ని అల్లుడిని వాళ్ళపూరికి పంపించాడు.

కథ కంచీ, మరం యిటికీ ...

అ దృ ష ణం

ఒక పూరిలో ఒక మూర్ఖుడు కలడు. వాని పేరు వీరన్న. వాడికి ఒకరోజున ఒకరంపము దొరికింది. రంపముతో ఏదైనా కొయ్య అని తలచి అక్కడే వున్న చెట్టు వై కెక్కెను. వీరన్న ఏకొమ్మ ఐతే కోస్తున్నాడో దానిమీదే కూర్చున్నాడు. ఇంతలో ఆదారిన ఒకడు పోతూ వీరన్నను చూచి “ఏయ్ అబ్బాయ్! నువ్వు కోసే కొమ్మమీదే కూర్చున్నావేంటి? కొమ్మ ఎప్పుడైతే తెగుతుందో అప్పుడు నీవు కొమ్మతో పాటుపడతావు. కనుక దిగిరావలసిందని చెప్పెను. కాని వీరన్న వింటేగా!

“పోపో” ముందు జరగబోయేది చెప్పేస్తున్నావే నీకు తెలుసా! నేను ఎందుకు పడతాను పడననను. ఆమనిషి ఏ డే వ డో మూర్ఖుడులాగా ఉన్నాడు. చెప్పితే వింటంలేదు. పోసీలే, ఎవరి ఖర్మ వారిదనుకొని తనదారిన తనను వెళ్ళిసాగెను. వీరన్న కోసేకొమ్మ పూర్తిగా తెగే సరికి కొమ్మ క్రిందపడెను.

కొమ్మ తో పాటు వీరన్న కూడా పడెను. “అరే ఇందాక ఆమనిషి నేను పడతానని చెప్పాడే. ఆయన బహుశా దేవుడు కావచ్చు. దేవుడు కాకపోతే మరి నేను పడతానని ఆయన కెట్లా తెలి

సింది. ఆయన తప్పకుండా దేవుడే. నేను ఎప్పుడు చచ్చిపోతానో ఆయనను అడగాలి.” అని వీరన్న పరిగెత్తికెళ్ళి ఆమనిషిని పట్టుకొని “దేవుడా, నేను ఎప్పుడు చచ్చిపోతానో చెప్పు” చెప్పకపోయావానిన్ని ఇక్కడనుంచి కదలనివ్వ నవ్వెను. అనిషి ఇట్లని ఆలోచిం

చెను. “ఏడు మూర్ఖుడు. నేను దేవుడను కాను అని చెప్పినా నన్ను వదలడు. వీడినుంచి తప్పించుకొని పోవాలి.” ఆమనిషి ఒక నల్లటిదారమును తీసి వీరన్న చేతికి కట్టి “ఈ దారము తెగిపోయినప్పుడు నీవు

చచ్చిపోతావని” చెప్పి అతను వెళ్ళిపోయెను. మెల్లిగా వీరన్న కూడా యింటికి చేరాడు. యింటికి వెళ్ళివెళ్ళటంతోనే భార్య ఎదురుగా వచ్చి “మీ చేతికి దారము ఉండేమిటండీ” అని అడిగెను. వీరన్న ఇట్లని జవాబిచ్చెను. ఆ దారము తెగితే నేను చచ్చిపోతాను. “దారము తెగకుండా జాగ్రత్తగా కాపాడాలి” వానిమాటలకు భార్య నవ్వి దగ్గరకు వెళ్ళి దారము త్రేసి వేసెను. దారము తెగగానే వీరన్న “నేను ఇక బ్రతకను. నేను చచ్చిపోతాను” అని ఒక పలుగు తీసు

కొని శ్మశానములో కెళ్ళి గొయ్యి తీసుకొని దానిలో కూర్చునెను. అర్ధరాత్రి అయ్యెను. దొంగలు ఒక రాజగారింట్లో పడి నర్వమూ ఎత్తుకొచ్చి వీరన్న గొయ్యికి కొద్దిదూరములో కూర్చుని వాటాలు పంచుకొనుచుండిరి.

వీరన్నకు ఆకలి వెయ్యసాగెను “నేను చచ్చిపోయినా నా ఆకలి చావలే” దని వీరన్న పెద్దగా కేకవేసెను. వాని కేక విని దొంగలు భూతమో, దయ్యమో అనుకొని భయపడి కాళ్ళచెప్పులు కూడా వదలిపెట్టి వెనక్కు తిరిగిచూడకుండా పరిగెత్తి పోయిరి. గోతిలో కూర్చున్న వీరన్నకు ఆకలి ఎక్కువయింది. ఇకలాభం లేదు.

“ఇంటికి వెళ్ళి రొట్టెలు తిని మరల వచ్చి చచ్చిపోతాను” అని వీరన్న పైకివచ్చేసరికి నగలు, ధనమూ, కవపడినవి. నగలు ధనము మోయలేనంత మూటలు కట్టుకొని ఇంటికి వెళ్ళి భార్యకు సం గ తం తా చెప్పి,

ధూమాసుర సంహారం (24వ-పేజీ తరువాయి)

చిలిపితనంగా ఉంది. రోతగా వుంది. అబ్బే కేళ్లు పొగమూరుతున్నాయి. చొక్కాలూ పంచలూ కలుస్తున్నాయి. కాశికాశే సిగరెట్టు ఎప్పుడెక్కడ పెడుతున్నానో తెలియదు పరధ్యానంలో. ఇదేమన్నా పోనీ నా ఒంటికి మంచిదా? అదీకాదు. దీనివల్ల గొంతులో బెరడు కడుతోంది. పొడిదగ్గి వస్తోంది. ఎంతమంది కాల్యలేదు? మల్లీ మానలేదు? రైలింజక్షన్ గా పొగలు కక్కే వాళ్లు కూడా చల్లారిపోయి ఊరుకున్నారు. వాళ్లు చెప్తోనేవున్నారు. పొగ తాగడం మానేసిన తరువాత వాళ్లంత బాగుపడింది. నీరసం వాణుకు నిస్సత్తువ వొడిచిపోయాయట. రాత్రివేళ ఇప్పుడు చక్కగా నిద్ర పడుతోందట. కళ్లు తేటపడ్డాయట. పీల్చి వొడిలే గాలికంపు పోయిందిట. ఇంట్లో వాళ్ళంతా సుఖపడ్డారు.”

అయితే ఇదంతా బాగానేవుంది కాని అలవాటుయిపోయినదాన్ని ఎలా వొడి తెయ్యడం అని మీరడగవచ్చు. “పొగాకు ఘుమఘుమ తేకపోతే ప్రాణం విలివిల్లాడి పోతుండే. అదే కాస్త సరాల్ని మీటు తున్నది. అది తేకపోతే సరాలు బిగిసి పోవూ?” అనచ్చు మీరు. ఇదంతా వొట్టిది. భ్రమ. ఇందులో ఒక్కటే నమ్మద్దు. ముందే ఇద్దరారా బాబూ అని హఠాం చేసే తేభ్యాల కుతర్కాలకి చెవి ఒగ్గ కూడదు. నికొటికొ (పొగాకులోని విష సారం) తేకపోతే ఈ శరీరం నడవదని అపోహపడవద్దు. ధూమపానం నలమందు మాదిరికాదు. మద్యసేవమాదిరి తీరని దాహమా కాదు. నిజానికి ఏమందుకీ ఈ ఒగు బానిసకాదు. బానిసయింది మనసు. మనిషి అలవాట్లకి బానిస. అంతేకాని

“భోజనం పెట్టు. అన్నం తిని నేను మల్లీ చచ్చిపోతా” ననెను. భార్య వానితో ఇట్లనెను. మీరు చచ్చి పోరు. మీరు ఇంకా వెయ్యేళ్లు బ్రతుకుతారు. మూర్ఖుడైన వీరన్న నేను ఇంకా బ్రతుకుతా నని సంతోషించెను.

శరీరం దీనికి బానిస కాదు. పైకిలు తొక్కు తున్నట్లే అభ్యాసమైనతరువాత అనుకోకుండానే మరలాగా చేసే పనుల్లో ధూమ పానం ఒకటి. పైకిలు గెంట్రి పై కెక్కి కూచోగానే అటూ ఇటూ పడిపోకుండా చేతులు వాటంతటవే మనం చెప్పనక్కర్లే కుండా బాలన్స్ నిలుపుతాయి. కాళ్ళు తొక్కేస్తూఉంటాయి. గ్రహించినా గ్రహించక పోయినా కళ్ళు గోడలూ స్తంభాలూ తగలకుండా చూసుకుంటూ నడుపుతాయి. ధూమపానంకూడా అలాగే. మనకి తెలియకుండానే చెయ్యిజేబులోకి పోయి సిగరెట్ పెట్టినీ, అగ్గిపెట్టెనీ వైకి తీస్తుంది. ఆ తరువాత మనకి తెలియకుండానే ఒక చెయ్యి ఒక సిగరెట్టుతీసి పెదవుల కందిస్తుంది. వాడిచెయ్యి అగ్గిపుల్ల వెలిగించి అంటిస్తుంది. మనకి తెలియకుండానే నోరు మూసుకుపోయి పొగ లాగుతుంది. ఇదంతా చాలవరకూ మనం ఆలోచించ నవసరం లేకుండానే జరుగుతున్నందువల్ల అప్పుడప్పుడు పొర పాట్లు జరుగుతుంటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు అగ్గిపుల్ల పెదవులకి తగిలించి సిగరెట్టుతో అగ్గిపెట్టివీధి నిప్పు వెలిగించబోతాం.

కాబట్టి ఈ అలవాటు తప్పించడం అంటే, మొదటే చెయ్యి జేబులోకి పోకుండా చెయ్యిలన్నమాట. ముందుగా ఇంట్లోఉన్న సిగరెట్లు, పెట్టు ఉత్తపి గట్టినీ అన్నిటినీ పీధిలోకి (డబ్బాలో) పారేయాలి. తేకపోతే ఖాళీపెట్టెలూ, తగరాలూ ఎక్కడైనా కనిపిస్తే పరధ్యానంలో ఉన్నప్పుడప్పుడో మన మనస్సుని దగా చేసి ఊరుకుంటాయి.

ఇంకో అనుపానం ఉంది. ధూమపానం అలవాటుకొబట్టి, దీన్ని మానడంకూడా ఒక అలవాటేనని జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. ఆ అలవాటుకోసం కొందరు పిప్పర మెంట్లు చప్పరిస్తారు. కొందరు నశ్యం పీలుస్తారు. కాని నశ్యం పీల్చినందువల్ల లాభంలేదు. పట్టుకుంటే సిగరెట్ల దెయ్యి వైవా వొడల్చువచ్చుగాని నశ్యం దెయ్యిని అసలేమీ చెయ్యలేం. మల్లీ అని పుడకల్లో పోవలసిందే. మరింత రోత కలిగించే అలవాటుకి ఈమారు ఆ జన్మాంతం దాస్యం చెయ్యవలసాస్తోంది. కాబట్టి వీరిప్పర మెంట్లు చప్పరించడమో మంచిది. ధూమాసురుడి ప్రభావం అంతరించినతరువాత పిప్పర మెంట్ల అలవాటు దానంతటా తప్ప

కుంటుంది. అడపాతడపా వక్కా ఆకూ తగిలించవచ్చు. మరి నిలవలేనివాళ్లు ఆట్టే నిగ్గుపడక గట్టివి జీడికణిలు తెచ్చి ముక్కులచేసి బుగ్గ నేనుక్కుచుంటే చాలు. దంతాలు నొప్పి పుట్టేవరకూ సాధన చెయ్యవచ్చు. మల్లీ మెత్తటిసరుకు తెచ్చుకుంటే ప్రమాదం. రోజూ పీకలకొద్దీ ఖర్చయిపోతుంది. అందువల్ల దంతాలతో యధం చెయ్యగల కణి కలు వాడం మంచిది.

మొదటిరోజుల్లో అరుక్షణం సిగరెట్ దేవి కళ్ళకి కట్టినట్టుండి చాలా భేదం కలుగుతుంది. వీదో తెలియని తీరని ఆ వేదన ఏమాటా పిండుతూఉంటుంది. ఇది సహజమే. ఒక్కొక్కప్పుడు అల్లా గుడివేపులో పార్కు వేపుకో వెళ్ళాలనిపించినట్లయి, మనకి తెలియకుండానే పక్కనేవున్న సిగరెట్ దుకాణానికి కాళ్ళు దారితీస్తాయి. మనస్సు ఆ! ఆ! అని అటకాయిస్తున్నా వినిపించుకుంటూనే, అల్లాగే అల్లాగే అనుకుంటూనే, నడిచినడిచి తీరాకల్తైత్తి చూసే సరికి సిగరెట్ దుకాణం సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఈ మాయాజాలంనుంచి ప్రాణాలొడ్డి బయటపడాలిందే. పైన చెప్పిన అనుపానాల పంటివి ఉంటే కొంత సహాయపడి మనకి అనుకూలిస్తాయి. చివరికి అదేవస్తువు అంత సేపు నమలడానికి విసుగుపుడుతుంది. కాని సిగరెట్ మనస్సులో ఛాయామాత్రంగా వై నాసరే పొడగట్టినవెంటనే పిప్పర మెంట్లో పైన చెప్పిన కణికిమక్లో గభాల్ని నోట్లో వేసుకోడం అలవాటైతే చాలు. ఈ బాధవల్లే ఇంక మరి సిగరెట్ మనస్సులో నీడూ కనిపించడంకూడా మానేస్తుంది.

ధూమపానంవల్ల పడే అగచాట్లు ఇన్నీ అన్నీ కావు. మన బుద్ధికి ఒక పొగ తెర కమ్మేస్తుంది. ఆ తెరలోంచి చూస్తే అన్నీ విచిత్రంగా కనిపిస్తాయి భోజనానంతరం దమ్ము లేకపోతే అన్నంరుచి తెలిసిరాదని కొందరనుకుంటారు. అసలు జీర్ణ మే కాదని కొందరనుకుంటారు. ‘సారం ఒంటికెక్కదట. పుష్టన్న తప్పి ధూమపానంతో కాని పూర్తికాదుట. కొందరు సిగరెట్ దమ్ములో పాటుగాని కాఫీ పీల్చేరు. కొందరికి సిగరెట్ తగిలిస్తేగాని కేగులు ఖాళీకానే కావుట. అసలు కదలికే ఉండదుట. అసలు సగరెట్ లేకుండా చెంబు చేడి కల్లా వస్తుంది అనేది ప్రకృతి చిత్రవిశేషాలే అంటారు. కొందరికి పక్కనుంచి లేవగానే

సిగరెట్ దానంతటది వచ్చి నోట్లో పోగలు కట్టుతూ ఉండాలంటారు రాత్రి ఏడు దాటిందంటే సిగరెట్ లేకపోతే నిద్రవచ్చి మెడలు వొంచేస్తుందంటారు కొందరు అట్లా అట్లా పీటమూడంటేగాని నిద్రపట్ట దంటారు కాని ఇదంతా ఒట్టి అబద్ధం. భ్రమ, మాయ సిగరెట్ వ్యాపారులే ఇటు వంటి అసత్య ప్రచారం చేసేవరులారు. అదిలోకొన్ని పట్టి పీడిస్తోంది.

చిత్రచాంచల్యానికి అనేక ఆకర్షణ లుంటాయి. మర్యాదకోసం తాన కాలుస్తూ మిత్రుడు మనకి కూడా ఇవ్వటాపే సిగ రెట్ ఆకర్షణ అంత బలీయంకాదు. ఇది ఇచ్చే దులిపేసుకోవచ్చును కాని ధూమ పాతకవల్ల ఏవో అతీతమైన అనందం సౌఖ్యం, తృప్తి కలిగిస్తాయనే భ్రమకంటే మించిన శత్రువు లేదు మనల్ని ఏవో లోకా లికి తీసుకుపోతాయుకోడం పొరపాటు (ఏ లోకానికి పోయినా నోటికిపట్టే తుప్పకంట్రు వొదల్నే వొదలదు. ఈ లోకానికి పడ లాగతూఉంటాయి) కళ్లెదులు లేత నీల మేఘాలు స్వప్నమకుంటూ ఏవో ఎంజ మవుల్లో ఫోటోతాం కాని ఇదంతా మాన వుల్ని అధోగతికి లాక్కుపోతున్న మాయా వాగురం. ఈ మాయమంచి ముక్తిపొందా లంటే ఒక్కసారి వెనుదిరిగి చూడండి సిగ రెట్ ఆరంభించినది నాలోపెట్టిన వికారం, తుప్పకంట్రు, మనీవాసన, కళ్ళకు చేసిన వేడి, మక్కులో వచ్చిన సెగ అన్నీ జ్ఞాతికెచ్చు కోండి ఇదేదో మహద్భాగ్యమని భ్రమించి ఈ బాధాన్నిటితోనూ పుణ్యం గులాడిన రోజులు ఒకసారి స్మరించండి అందులో అమృతం ఉన్నట్లుగా మిత్రులు కృత్రిమమా నందాన్ని అభినయించడం, అలా అనక పోతే ఏదో అసమర్థ బెటవడిపోతుందనే టెంగతో తుప్పకంట్రు నోటిలో మూసుకుని దిగబట్టి భరించి చెకిలనవ్వులు నవ్వడం, నోట్లో వికారమొచ్చి కడుపులో దేవినప్ప టిక్ మిత్రులు అజహేళనచేస్తారనే బెదు రంతో ఒకదానిమీ దొకటి కాల్రాడం అన్నీ జ్ఞాతికెచ్చుకోండి ఒక్కొక్కప్పుడు కళ్ళు చిరతలు కమ్మిఉంటాయి కూడా అవన్నీ మీరు మరిచిపోకుండా ఉన్న ట్లయితే ఈ భ్రమంతా పటాపంచలై పోతుంది ఎక్కసమైనా మక్కినట్లు రోజుకి రెండు పెట్టు మూడు పెట్టు కాలుస్తున్నట్లు చెప్ప కోవాలనే ఆత్మతో శారీరకధర్మంతో పోరాడినరోజులు జ్ఞాపకం చేసుకుంటే చాలు

ఈ కృత్రిమానందం తన్మయత వొదిలి పోతాయి. ధూమపానం అధికంగా చేసే వారి ఆయుష్షమాణం ఊణించిపోతుందని శాస్త్రజ్ఞులు రుజువుచేశా రనేమాట మరిచి పోవద్దు.

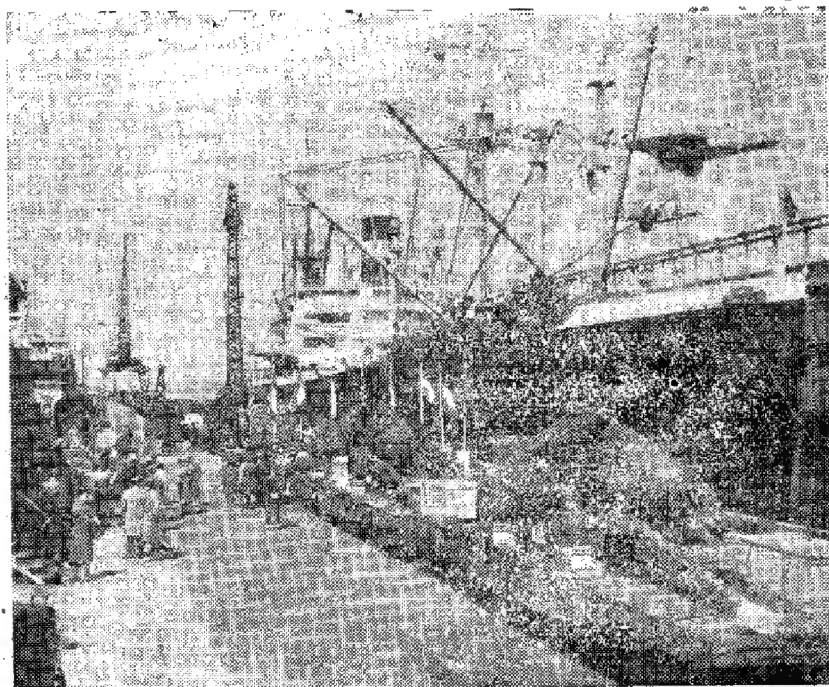
కనీసం మీ బిడ్డల ముఖమైనా చూసి ఈ భ్రమల్ని తొలగించుకొనండి ఏమోహంతో (ఏవెడవుల్లో) పసిపాపని ముద్దు పెట్టు కుంటారు కే స్వృతికి రెండుముఖా లున్నాయి ఒకటి సహజమైనది రెండోది భ్రమ. ఒకటి ప్రకృతి ఒకటి కృత్రిమం ఒకటి పరాత్పరుని స్పృష్టి రెండోది విశ్వా మిత్రస్పృష్టి ఒకటి చిరునవ్వుతో చలకరి స్తుంది ఒకటి (వికారంచేత కాబోలు) దోక్కో బోతున్నట్లున్న ముఖంతో ఏడుస్తూ పరామర్శిస్తుంది

ఈమధ్య ఒకరోజున అసలు సిగరెట్ మాటే తలపును రాకపోయేసరికి నాకే చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది అపరిమితమైన ఆనందం కలిగింది తరవాత మిత్రులు కలు స్తున్నప్పుడు చూడంతప్ప శ్వేతకాష్ఠరూపం నా అంతరంగంనుంచి పూర్తిగా చెరిగి పోయింది తరవాత అనేకమంది సిగరెట్లు కాల్చేవాళ్ళ మధ్య సంచరిస్తూ వచ్చాను. అనేకమంది సిగరెట్లు ఆందివ్వబోయారు

కాని పూర్తిగా నాలో విముఖత కలిగింది క్రమక్రమంగా ఆకలివెయ్యడం, భోజనంతో ఆకలి తీర్చుకోడంలోగల తృప్తి అప్పుడు గాని అర్థమైనాయికావు తిన్నవస్తువుల అసలు రుచి తీసి, కమ్మనితనం అప్పుడుగాని పూర్తిగా తెలిశాయిగావు అన్నం ఇప్పుడు చక్కగా సహిస్తోంది మాటిమాటికి చేతు లాణకడం గుండెలు కొట్టుకోడం మానే సింది శారీరకస్థితి అంటే ఇప్పుడుగాని బోధపడలేదు ప్రకాంతమైన వాతావరణంలో మనశ్శాంతిని అనుభవించగలుగు కున్నాను. రాత్రి నిద్రపట్టక పడకపైన దొడ్లుతూ పడేయారన అంతర్ధానమై పోయింది నా దినకృత్యంలో ఉత్సాహం, నా కర్తవ్య నిర్వహణలో ఆత్మవిశ్వాసం తిరిగి తేరు కున్నాయి ఈనాడు ధూమపాతకంకాని జీవితంలోని మేలు తెలిసినస్తోంది

అన్నిటికంటే మించి పరమశత్రువు ని జయించడంలో గల ఉత్కృష్టానందం అను భవించగలుగుతున్నాను మహిమ గురుని మర్చించినప్పుడు లోకమాత అతీతానందంతో నృత్యం చేసినట్లు ధూమీగురసంహారానంతరం నాలో ఉత్సాహం పొంగిపొరలింది

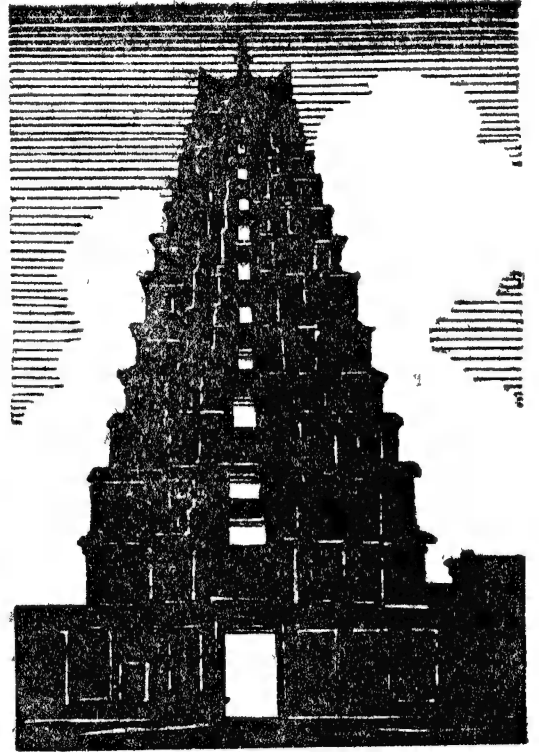
[యూవర్ లైఫ్ పత్రికనుంచి]

అమెరికా ఇటలీకి "ఎక్స్ ప్లోనా" నాకలో యుద్ధసామగ్రిలు పంపింది.

మ ధు ర దే వా ల య ము

శ్రీమతి వారణాశి యశోదాదేవి

భక్తవర్షములో ప్రాచీనకాలమునుంచి అతిముఖ్యమైన పుణ్యక్షేత్రాలలో నొకటి మధుర. ఇది పాండ్యసామ్రాట్టుల, విజయ నగరసామంతులైన నాయకరాజుల రాజధానిగ ప్రసిద్ధిగన్నది. మధురాధినాథుల శత్రువులకు మధురాంతక మధురైగొండ బిరుదులు గర్వప్రదములు. వైశ్ణవదీతీరమున మధురలో మినాక్షీ సుందరేశ్వరులు వెలసిరి. కంచికామాక్షి, మధురమినాక్షి దక్షిణ భారతమందలి హైందవులకు ప్రియదైవతములు. మినాక్షీసుందరేశ్వరుల కీర్తనలు, పదములు, పద్యములు తమిళమందే కాక, ఆంధ్ర, సంస్కృతములందును మిక్కిలముగ గలవు.

మన దేశంలో స్థలమాహాత్మ్యము, పురాణ గాథ లేని క్షేత్రము లేదు. తమిళములో తిరువిళయాదాల్ పురాణము మధుర పూర్వము కదంబవనముగా నుండి పట్నముగా మారినవిధము వర్ణించును. పాండ్యరాజు మణిమూల రాజధానిగ పాలించుచుండగా వర్తకమునకై పడమటి దేశముల కేగిన సంపన్నవ్యాపారి తిరిగిరచ్చుచు చీకట్లు క్రమిల్పించున కదంబవనములో నాగెనట; పుష్కరిణిలో స్నాన మాచరించి సంగృహి వార్చి, తీరమున చక్కని శివలింగమును గాంచి చీకటు డయ్యాడు. మరునాడు మణిమూలలో పాండ్యరాజుకు సంగతి విన్న వి. చగా, ఆ రాజు వెంటనే మంత్రివరవార సహాయముగ బయలుదేరి వచ్చి, వనము కొట్టించి, ఆలయము పుష్కరిణిమధ్యగా వచ్చువిధమున పట్నము నిర్మించాడు. వేర వతనకై పద్మమంటపము, ఉత్సవములకై అర్ధమంటపము, నాట్యమండపము, పాకశాల చుట్టు చిన్న గుళ్ళు కట్టించాడు. ఎత్తైన గోపురములు, రథవిధులు, క్రొత్త కొలనుల నిర్మించాడు. ప్రజల యారోగ్యభాగ్యముల కన్ని విధముల తగియున్నందున మధుర యని కేరుకెట్టారు. తర్వాత వరదలు వచ్చి

ఆలయం తప్ప పట్నమంతయు పాడు కాగా తిరిగి పూర్వమువలె పురమును పునరుద్ధరించినట. మధురను సుందరమైన పట్నము అనగా తిరివండంగల్ అనుచుండిరి. చోళ రాజు కాడువెట్టి సుందరేశ్వరుని దర్శనార్థము రాగా వైగై పొంగి, మధుర ఆలయపు ఉత్తరద్వారము మాసికొని, రాజు తాను వచ్చిన పని విన్నవించినతర్వాత తెరుచు కొనెనట.

చారిత్రకముగ ఆలయనిర్మాణ మెప్పుడు జరిగినో సరిగ తెలియదు. సుందరేశ్వరుడు సుందరపాండ్యుని సమాధిపై వెలసె నందురు. కాని పాండ్యరాజులలో సుందరనామము సుందరేశ్వరుని పేరై యుండవచ్చును. దాక్షిణాత్యదేవాలయములకు ముఖ్యమైన చాలికలన్నియు మధురయాలయమున గలవు. కాని ఈ ఆలయం విదేశయాత్రికుల దృష్టి నెక్కుడుగ నాకర్షించుచుండుటకు కారణ మేమో! ఆలయగర్భగృహము నాయకరాజులలో మొదటివాడు విశ్వనాథుడు కట్టించెనట. ఇతరముఖ్యభాగములు తిరుమలనాయకుడు (క్రీ. త. 1622-1657) నిర్మించాడు. అన్నిటికంటె పురాతనమంటపము నాయక రాజులు కట్టించినదే. కల్యాణమంటపము 7071 నందను, తత్తనది 1770 సం॥ లోను కట్టబడెనట.

ఆలయము దాదాపు చతురస్రముగ నున్నది. కొలతలు నాల్గుచైపులు 720, 729, 834, 852 అడుగులు దీనికి ఐదు ఆత్మగన్నత గోపురములు, ఐదు చిన్న గోపురములు గలవు. అన్నిటికన్న పెద్దగోపురము ఎత్తు 52 అడుగులు. గోడెతో చుట్టబడిన చక్కని సరస్సు. సహస్రస్థంభమంటపము గలవు. మినాక్షీఆలయము 15 స్థంభముల యావరణతో నున్నందున మిగత స్థంభములు 985. ఆలయమున కెదురుగ తిరుమలనాయకుడు

కట్టించిన పెద్దమంటపము గలదు. దీని పొడవు 333 అడుగులు వెడల్పు 105 అడుగులు ఇందులో నాల్గువరుసల స్థంభములు వేర్వేరు విధములుగ నున్నవి. మండపముమధ్యస్థంభములమీద మనుష్యప్రమాణము గల ప్రతిమలు గలవు. ఈ మండపనిర్మాణము 22 సం॥ లు (1628-1645) పట్టెను. ఇందులో ఈశ్వరుడు సంవత్సరమునకు పదిరోజులు గుడినుండి వచ్చి తగువిధమున రాజు, ప్రజలచే సత్కరింపబడును. అందుకొరకే ఈ మంటపము నిర్మింపబడెనట.

ఈ మంటపమున కెదురుగ తిరువల నాయకుడు ప్రారంభించిన గోపురము గలదు. తిరుమలనాయకుడు మృతినొందుటచే, యిది యసంపూర్ణిగ వదిలివేయబడినది దీని కొలతలు పుత్రమునుండి దక్షిణమునకు 174 అడుగులు; లోతు 107. దాని ద్వారము వెడల్పు 21 అడుగులు 9 అంగుళములు. ఇది శ్రీరంగముఆలయములో ద్వారముకంటె పెద్దది. బహుచక్కగ నున్నది. ద్వారబంధములు 57 లేక 60 అడుగుల ఎత్తుగల ఏకశిలా నిర్మితములు; శిల్పకళానిష్ఠములై యున్నవి. ఈ గోపురము పరిపూర్ణమైతే అసమాన సౌందర్యాన్నితముగ నుండియుండును.

మధురయాలయములో దక్షిణభాగమున మినాక్షి, ఉత్తరభాగమున సుందరేశ్వరుడు (33 వ పేజీ చూడుడు)

శ్రీకాచార్యులవంటి బుద్ధిమంతుడు ఒకడు గొప్ప నీతి నొకదానిని లోకానికి అందచేశాడు. స్నేహితుడితో వ్యవహరించేటప్పుడు ఆ స్నేహితుడు ఎప్పుడైనా విరోధిగా మారిపోవచ్చు ననే అవకాశాన్ని మరచిపో గూడ దన్నాడు. అదేవిధంగా విరోధిమీద కచ్చ సాధిస్తున్నప్పుడు ఆ విరోధి ఒకనాడు స్నేహితుడుగా మారిపోయేపరిస్థితిని జ్ఞప్తిలో ఉంచుకోమన్నాడు. ఇవి నిజంగా దివ్య సూత్రాలు.

సూత్రంలోని మొదటి క్షాణను నిర్లక్ష్యం చేశా మనకొండి. అప్పుడు ఏమి జరుగుతుంది? మనవాడేకదా అని నట్టు అనేది లేకుండా, చెప్పలేనంత చెప్పకూడనిది యాత్రా బయటపెట్టి వేస్తాము.

సంగతిసందర్భాలన్నీ జాయలాపాయలాగా విని అనకోకుండా చిట్టాలోకి ఎక్కించివేస్తాడు. మన స్నేహితుడు, కాలం గడచిపోతుంది. ఇంతలో పేకాటలో రెళ్ళుముక్క ఆడినందుకో లేక పిచ్చు సీనిమా చిత్రాన్ని చూచి లాట్టులు వేసినందుకో, సరసం పరసంగా మారటం సంభవిస్తుంది. దానితో ఉభయపార్టీలకు తెగతెంపులు కలిగి ప్రచ్ఛన్నయుద్ధం ఆరంభ మవుతుంది. అమాయకంగా అందచేసిన రహస్యాలన్నీ మారణాస్త్రాలుగా మనమీదే ప్రయోగం అయి కీలక సానాలు, డెబ్బతించింది.

ఇక రెండవ క్షాణను గురించి ఆలోచిం తాము. విరోధిని కుంగతీయటానికి అందుబాటులో ఉన్న అన్ని సాధనాలనూ వినియోగిస్తాము. వాక్పాతర్యమంతా ప్రదర్శించి వెనకూ ముందు చూడకుండా తూర్పార పడతాము. గుణేటుగా బాణ మేదైనా గమ్య సానాన్ని చేది నే రబ్బరుబెటానుమాదిరి పొంగిపోయి బోర్ల పడతాము. ఇట్లా ఉం డగా కారణాంతరాలవల్ల అనకోకుండా విరోధితో నెయ్యంపొసగటం సంభవిస్తుంది. అప్పుడు మన పూర్వపు ప్రవర్తన మనకే అడ్డువచ్చి కుడితిలో కడిన ఎలుకవలె ఉడ్డు కుడుచుకోవలసివస్తుంది.

ఇండియాపాకిస్తానల ప్రస్తుతసంబంధాలు వైన ఉదాహరించిన సూత్రంలో రెండవ క్షాణక్రిందికి రాగలవు పాకిస్తాన్ అవతరించినక్షణంనంచి కొద్దిరోజులక్రిందటివరకూ ఉభయరాజ్యాల మధ్య పచ్చిగడ్డి వేస్తే భగ్గు మన్నది. గాంధీగారి ట్రైయినింగ్ వల్ల నైతే నేమి, సాంప్రదాయంవల్ల నైతే నేమి లేక చేతగానితనంవల్ల నైతే నేమి ఇం యావారు పెద్దఅన్నయ్యమాదిరి కొంత మాణిక్యం చూపినా, పాకిస్తాన్ మాట్రమే పంపిణీవాదా

కులలారనా కబుర్లు

విహితులు - విరోధులు

వేసి భాగం పంచుకున్న చిన్న తమ్ముడిమాదిరి కయ్యం సాగిస్తూనే వచ్చారు. అక్కడి నాయకులు అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా విసిరాట్లు పెడుతూనే ఉండేవాళ్లు. ఉపన్యాస వేదికలలో బయలుదేరిన ఉధృతాన్ని పత్రికలూ, రేడియోలూ బాకా లూదినవి. రాసు రాసు పరిస్థితులు విమమించి తీవ్రరూపం దాల్చేవరకూ వచ్చినవి.

ఇంతలో కథయావత్తూ తారుమారు అయింది. నెహ్రూగారు కరాచీకి ఆహ్వానం పంపారు. లియాఖత్ ఆలీగారు ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించి ఢిల్లీకి వేంచేశారు. తెరచాటున కలుసుకొని, వారంరోజులు సంప్రతించి ఉభయలూ భాయీ అంటే భాయీ అను

[శ్రీ జి. యన్. సూరి]

కున్నారు. పూర్వం జరిగినదాని కంత కూ ఘానాబాడం బాటు అన్నారు. సహపం క్తి న విందులు చేశారు. చిరునవ్వులతో ప్లాట్లోలు తీయించుకున్నారు. విరోధులల్లా స్నేహితులైపోయినారు.

ప్రచ్ఛన్నయుద్ధం రద్దుకాగానే రేడియోలూ, పత్రికలూ బాకా లూదటం మని వేసినవి. నెహ్రూగారు సమట్టుంబ సపరివారంగా కరాచీకి ప్రయాణం కట్టారు. సరదాగా మూడునిద్రలు చేసి ఢిల్లీకి తిరిగి వచ్చారు. పిలకలకూ గడ్డాలకూ పీటముళ్లు పడినట్లు చెప్పవచ్చు.

నెహ్రూపండితుడికి లియాఖత్ ఆలీగారికి ఒకవిధమైన తగాదా లేని పోటీ ఒకటి ఉన్నట్లు ప్రతివాడికీ గోచరించకమానదు. ఈ పోటీకి ఉపకరించే పరిస్థితులు తమ మేగా ఉభయపార్టీలకు అందుబాటులో ఉంటున్నవి. ఢిల్లీ వచ్చినప్పుడు ఆలీగారు పూలదండ సమర్పించటానికి మనకు గాంధీ

మహాత్ముని సమాధి ఉంటే, నెహ్రూగారు కరచీ వెళ్లినప్పుడు పుష్పాంజలి ఇవ్వటానికి వాళ్లకు జిన్నాగారి సమాధి ఉంటున్నది. ఈ సమాధులు చిత్రంగానే సిద్ధించినవి. భారతజేశానికి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించిన వాడు మహాత్ముడు. పాకిస్తానను నిర్మించిన వాడు క్వాయద్ అజాం. ఉభయలూ తమ జీవితలక్ష్యం సిద్ధించగానే నిష్క్రమించారు. బ్రతికిఉన్నంతవరకూ తమతమ దేశాలను ఉద్ధరించటమే గాక వీరు ఇద్దరూ తనవులు చాలించినతరువాతగూడ ఉపకరిస్తున్నారు. రాజకీయలాంఛనాలకు వారి సమాధులు అద్భుతంగా తోడ్పడుతున్నవి.

నెహ్రూగారు అమెరికా వెళ్లినప్పుడు వెంటినే ఆలీగారికి ఆహ్వానం వచ్చింది. ఇప్పుడు వీరు ఆ వింతదేశంలో పర్యటనం చేస్తున్నారు. ఆకారంలో కొంచెం మహాకాయుడు కావటంవల్ల పాకిస్తాన్ ప్రధాని నెహ్రూగారివలె దుమారం రేగేట్టు తిరుగలేక పోయినా నుడిగాలివలె ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. వాషింగ్టన్ లో ట్రూమన్ గారు, ప్రముఖులను పరామర్శించటానికి ఏర్పాటు చేసిన సరకుసరంజామాను ఉభయలకూ సమానంగానే ఉపయోగించారు. తిరునాళ్లను చూచినట్టు జనం గుంపులుగా తయారైనారు.

అయితే నెహ్రూగారికి కొన్ని అతి శయాల సహజంగా ఉన్నందువల్ల అమెరికనులను అధికంగా ఆకర్షించగలిగాడు. ప్రపంచరాజకీయవేత్తలలో నెహ్రూ చాల అందగాడని సాందర్యశాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయించారు. అదీగాక గాంధీగారి అద్భుత శ్రేణిని చూచేవారికి ఈయనను అచ్చాదించినట్లు తోస్తుంది. ఆవై లియాఖత్ ఆలీగారిమాదిరి నెహ్రూగారు రాజకీయరంగం ద్వారా మాత్రమే వైశిష్ట్యం కల్గి కాదు. ప్రజా

రైత్వారి సంస్కారం

సమీక్ష

మద్రాస్ ప్రభుత్వంవారు శ్రీ యం. వి. సుబ్రహ్మణ్యంగారిని చైర్మన్ చేసి, మన రాజధానిలోని కమతం పద్ధతులను విచారించి తగు సంస్కరణలు సూచించినను చిన్న కమిటీని నియమించటం సమంజసంగా ఉన్నది.

మద్రాస్ లో సాగుకు లాయభై ఉన్న రూమి అమరకం రెండువిధాల ఉన్నది. జమిందారీ ఒకటి, రైత్వారి ఒకటి. మొత్తం సూమిలో మాడోవంతుది జమిందారీ సూమి. బ్రిటిష్ వారు దేశాన్ని స్వాధీనం చేసికొన్నపుడు ఏర్పాటుచేసి నిలబెట్టినది ఈ జమిందారీపద్ధతి. అప్పటికి కేపించి ఉన్న చిన్న, పెద్దరాజులను కూడగట్టుకొని, వారి ఆసరాతో సులభంగా శిస్తుపట్టులు వసూలుచేసిపెట్టే ఏజంట్లుగా ఈ జమిందార్లను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు ఏర్పరచిరి. సాగుచేసే రైతులనుంచి ఎంత వసూలుచేసి జమిందార్లు తమకు అనగా ప్రభుత్వమునకు ఎంత ఇవ్వవలెనో శాశ్వతముగా నిర్ణయించిరి. దీనినే పర్మనెంట్ సెటిలెంట్లు అందురు. జమిందార్లు ప్రభుత్వమునకు చెల్లించే మొత్తమును పేష్కన్ అనువారు. ఈపద్ధతిప్రకారము ఈ పేష్కన్ మొత్తములుమటుకు తొలుత విధించనట్లే మారకుండెనుగాని రైతులనుంచి జమిందార్లు వసూలుచేయు శిస్తులు చాలరెట్లు పెరిగి సోయి ఏజెంట్లుగా ఏర్పడిన జమిందార్లు స్వతహా భూస్వాము లనిపించునంత బలాభ్యులై, రైతులు చితికి, ఫలసాయం చెబ్బి తిన్నది. ఉత్తరసర్కారులోని దక్షిణాన శాద్రిమేరను ఉన్న జమిందారీ పద్ధతి 1947 లో మద్రాస్ ప్రభుత్వం చేసిన కాసనం కల్ల రద్దుఅయిపోతున్నది. ఈ కాసనం మూలకంగా రైతుకు సర్కారుకు మయాన జమిందార్లు ప్రమేయం లేకుండా పోతున్నది; జమిందారీపద్ధతి బదులు ఇతరత్రా అంతటా ఉన్నట్లే రైత్వారిపద్ధతి వస్తున్నది. ఇంతవరకున్న రైతులు జమిందార్లకు

చెల్లిస్తున్న హెచ్చుశిస్తులు తగ్గించబడి హంసాయి రైత్వారిరైతులు చెల్లించే శిస్తుల సుమారులోకి దిగుతున్నవి.

కనుక ఇప్పుడు రాజధానిఅంతటా ఒకే పద్ధతి ఏర్పాటువుతున్నది. అంతా రైత్వారి భూమి, అనగా భూస్వామికిన్ని సర్కారుకున్నానేరైన సంబంధమే ఉంటుంది. మలబారులో భూమివిధానం వేరు.

ఈ రాష్ట్రంలోను దేశం మొత్తంమీదను రాజ్యంచేస్తున్నట్టి కాంగ్రెస్ సంస్థయొక్క కార్యసంఘం, ఇప్పటి కాసనపథి ఎన్ని కాయందర్బయన 1945 లో వెల్లడించిన ప్రకాశికలో సర్కారుకున్న సాగుచేసే రైతుకున్న మయానఉండేవారికి తగు పరిహారమిచ్చి వారి హక్కులను రాబట్టుకోవలసి యుండునని కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాంశముగా చెప్పిఉన్నది. ఆప్రకారము మద్రాస్ ప్రభుత్వము ప్రథమంగా జమిందారీలను రద్దుచేసి రెండోవిడతగా రైత్వారి సంస్కరణకు పూనుకొనుచుండుట సమంజసమే కాదు, ముదావహమున్ను.

అయితే రైత్వారి అన్నపుడు భూస్వామికి సర్కారు మయాన ఎవరూ లేరని ప్రాచీనచెప్పినదాన్నిబట్టి తేలుతున్నది గదా! ఈ సంస్కరణ ఏమిటి? అంటే సాగుచేసే రైతు అన్నమాటను పురస్కరించుకొని ఈ ప్రశ్న పైకొచ్చిందని చెప్పవలసి ఉంటుంది. జమిందారీలు పోవలెనటానికి చెప్పిన అనేకకారణాల్లో కొన్ని ఏమంటే; వాళ్లు 1. జమిందారీ ఉండరు 2. కమతం స్వయంగా చూడరు అని. సందర్భాన్నిబట్టి దీన్ని రైత్వారికి అన్వయిస్తే ఇక్కడ గూడా జమిందార్లతో సమానులైనవారు కొందరు మనకు కనిపిస్తారు. వీరు భూస్వాములు,కొనుండులు. వీరిలో కొందరు స్వతంగా కమతం చూచుకొరు. కొందరు గ్రామంలోనే ఉండరు. కొందరుమాత్రం స్వయంగా కష్టించి వట్టిని బంగారంగా మార్చి సుఖిస్తారు. వీరు అసలైన రైతులు.

మరికొందరు స్వయంగా పొలప్పునులు, కమతం చూచుకుంటూ పాలేళ్లను పెట్టుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటారు. వీరు రెండోరకం. వీరు ఉభయులూ అనగా కేవలం తామే కష్టించేవారూ, గట్టుమీద కూచొని కర్రపెత్తనం చేసేవారూ ఒకేవస్తు; కట్టుబడికి ఇచ్చో, జిరాయాటికి ఇచ్చో గ్రామంలోనే ఉండేవారు, గ్రామంలో గూడా ఉండకుండా ఇతరత్రా పోయి వేరే జీవనోపాధి కల్పించుకున్నవారు - ఈ ఉభయులు ఇంకోవస్తు.

ఇప్పుడు త్రొత్తగా ఏర్పాటైన భూమి శిస్తుసంస్కరణలసంఘం విచారించవలసిన ముఖ్యప్రశ్నల్లోకల్ల ముఖ్యమైనది ఈపైన వివరించినదే. జమిందారీనుంచి రైత్వారికి మారుతున్న పదిపన్నెండువేల గ్రామాలు సహితంగా రాజధానిలో మొత్తం రైత్వారి గ్రామాలు సుమారు 30 వేలు ఉన్నవి. బంజర్లు, పోరంబోకలు సహితంగా సాగుకు లాయభై సభూమి సుమారు 5 కోట్ల ఎకరాలు ఉంది. సాగువుతున్న భూమి 3 కోట్ల ఎకరాలు మాత్రమే. ఇందులో అయిదోవంతు మాత్రం మాగాణిభూమి, మిగిలినది మెరక అనగా మాగాణివలె నిత్యజలాధారపడు పాయం లేనట్టివి. మాగాణిమెరకవిస్తీర్ణం 135 వేల చదరపుమైళ్ళు. జమిందారీభూమి రైత్వారిమాదిరి సెటిలెంట్లు కాని జే ఆ భూమిభాగట్టా, పట్టాదార్లు వగైరా వివరాలు చెప్పటకు పీటకాదు. రైత్వారిలో వెయ్యిరూపాయలకు మించి భూమి శిస్తు చెల్లించే పట్టాదార్లు రెండువేల లోపు ఉన్నారు. వీరిలో సుమారు 500 మంది మాత్రం జాయింట్లు పట్టాదార్లు. 500—1000 మధ్యగ శిస్తుచెల్లించే పట్టాదార్లు సుమారు 3000 మంది; వీరిలో జాయింట్లు సుమారు 700. 6250—500 మధ్యగ శిస్తుచెల్లించే పట్టాదార్లు సుమారు పదివేలమంది; వీరిలో రమారమి 2000 జాయింట్లుపట్టాదార్లు. రు 100—250 మధ్యగ శిస్తు చెల్లించే పట్టాదార్లు దాదాపు 50 వేలమంది; వీరిలో జాయింట్లు పదివేలు రు 50—100 మధ్య పట్టాదార్లు లక్షలవల్లై వేలు, వీరిలో జాయింట్లు 50 వేలు రు 10—50 మధ్యవారు సుమారు పదిలక్షలు; వీరిలో జాయింట్లు ఆరులక్షలు రు 1—10 మధ్యవారు 40 లక్షలు వీరిలో జాయింట్లు సుమారు 16 లక్షలు రూపాయకు తక్కువ శిస్తు చెల్లించే పట్టాదార్లు రమారమి 17 లక్షలమంది ఉన్నారు వీరిలో జాయింట్లు 8 లక్షలుంటారు. రా

ధాని మొత్తంమీద జనాభా 5 కోట్లలోకిన్ని గ్రామసీమల జనాభా 3 కోట్లలోకి సుమారు 70 లక్షలనుండి పట్టణాదులు ఉన్నారు. 21138 రైత్యాదీ గ్రామాల్లో భూములు గలిగిఉన్నారు.

రైత్యాదీలోగల ముఖ్యాంశాలు కొన్ని ఇంకా విచారించాలి. స్వంతగా నేద్యం చేయని భూస్వాములకున్న, నేద్యంచేసే రైతులకున్న సంబంధం రకరకాలుగా ఉంది. స్వంతభూమిలేకుండా ఇతరులవి నేద్యంచేసే పాతేళ్లు, కూలీలు వగైరా ఉన్నారు. స్వంతంగా నేద్యం చేసికోక పోయినా వ్యవసాయమే జీవనాధారంగా గల భూస్వాములున్నారు. వేరే జీవక చూచుకుంటూ వ్యవసాయం ఉపవృత్తిగా గలిగిన రైత్యాదులు భూస్వాములున్నారు. ఇప్పటి భూమిశిస్తుమందిపు 30 ఏళ్ళ కొక సారి జరుగుతున్నది. ఈ రీసిటికొంటుంటే కష్టనష్టాలు ఉన్నవి. శిస్తు రొక్క రూపేణా ఉండటం రైతులకంత హితంకాదు. భూమి శిస్తు సెస్సులు వగైరా కలుపుకుంటే ఇప్పటి మన హిసవ్యవసాయసిద్ధిలో చాల భార మైనదేనని చెప్పాలి. ఉద్యోగములు మొదలైనవారికి రు. 3,600 లోపు ఆదాయపు పన్ను లేదు. వృత్తిపన్ను చాలా స్వల్పమైనది. కాని అరవేకరంభూమి ఉన్న మూడునాలుగు రూపాయలు పన్ను తిప్పదు. కనుక శిస్తు మదింపుపద్ధతి తాజాగా ఆధునిక పద్ధతులమీద ఏర్పరచాలి. ఫలసాయంపన్ను విధించే సంగతి తిప్పకుండా యోచించలేగినది. సెస్సులు మొదలైనవి తీసేసి కుల్ల మొత్తంగా ఒకేఒకశిస్తు ఇంత అని విధించి వసూలుచేయటం అవసరం. గ్రామపరిపాలనలోకూడా కొన్ని సంస్కరణలు అవసరము. అలాగే గ్రామతాలూకా రివిన్యూ లెక్కలనుగూడ సేవన లోప్తానింగ్ దృష్ట్యాన్ని, సాంఖ్య (Statistical) వ్యవస్థవృద్ధ్యాన్ని సంస్కరించాలి. నేద్యం చేసే రైతు అనేమాటతో జేరినది లాభనాటి పొలాల విస్తీర్ణం కనీసపరిమితిని నిర్ణయించడము, ఎవరికి ఇంతకు మించి పొలం ఉండకూడదు అని గరిష్ఠపరిమితిని నిర్ణయించడమును, పాతేళ్లు కూలీలవేతనాలనుగూర్చి కేంద్రప్రభుత్వము చేస్తున్న విచారణ దృష్ట్యా ఈ రాజధానిలో సందర్భాలు విచారించి వ్యవసాయానికి హానికలగనీతిని తగు ఏర్పాటు చేయవలసిఉంటుంది. వ్యవసాయంమీద జీవించే కుటుంబానికి మాగాణి

కనీసం 5 ఏకరాలు, మొరక 10 లేక 15 ఏకరాలు అవశ్యకమని చూచాయగా తేలును. ఉన్న భూమిని వ్యవసాయ దార్శనిక సమంగా పంచితే మనిషికి ఏకరాకన్న రాదు కనుక ఆయావిషయాలన్నీ సమగ్రంగా పరిశీలించి ఆయాల్లో పెంచి, గ్రామం విడిచి పోయే భూస్వాముల హక్కులకు పరిహారమిచ్చి రాబట్టుకొని, గ్రామంలోని రైతాంగానికి సుఖవైన విధంగా శిస్తులు ఏర్పాటుచేసి గ్రామంలో రైతులు సుఖజీవనం చేస్తూ, ఏలసాయం హెచ్చుచేయుటకు ప్రోత్సాహముగా సుబ్రహ్మణ్యంకమిటీవారు తగు శిఫారసులు కావించెదరని మన మాశించవచ్చును.

మధుర దేవాలయం

(35 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రతిష్ఠితులైరి. ఆలయ ప్రవేశసన్నిధిని అష్టలక్ష్మీమండపము గలదు. ఈ మండపము వరచిద్వారముదగ్గర నెడమవైపు గణేశవిగ్రహము, కుడివైపు సుబ్రహ్మణ్యవిగ్రహము గలవు. సమీపమందు నాయకుల ప్రధానమంత్రి మినాక్షీనాయకుడు కట్టించిన మరొక మంటపము గలదు. చీకటిమండపములో అనేకభంగిమలలో నున్న శివుని ప్రతిమలు గలవు. మినాక్షీసుందరేశ్వరుల గుడులపైన బంగారువిమానము. లోపలివైపు బంగారుపూత గలవు. సుందరని ఆలయము చుట్టూ చక్కని ప్రాకారము గలదు. ఇది పాండ్యరాజులు కట్టించినది. దీని కుడివైపు గోడమీదికాసనములు ఆలయచరిత్రమును దెల్పుచున్నవి. ఈ ప్రాకారాంతమున 100 స్తంభముల మండపము గలదు. ఇందులో చిదంబరములోవలె కాక సభాపతివిగ్రహమున్నది. ఈ మంటపము ప్రక్కన సవగ్రహ మంటపము గలదు; వీరవసంతరాయమంటపము, వాధ్యసహస్ర స్తంభమంటపము గలదు. మధుర ఆలయంలో శిల్పకళ వెల్లివిరిసింది. పుదు లేక వసంతమండపములో Facade నింహములు గజముల త్రొక్కునట్లు లేక గుడ్డపురొతు గుడ్డపుడెక్కలు కాల్యంతుల కవచములపై ఆనునట్లు గలవు. అష్టలక్ష్మీ మండపములో మినాక్షీజననము, శివునితో పోరాటము, శివునితో కల్యాణము, సుబ్రహ్మణ్యస్వామిజననము, సుందరేశ్వరుని సార్యశౌమత్యము శిల్పరూపమున గలవు. మరొకపలలో శివుడు కిరాతుడుగను,

మినాక్షీ చెంచెతగను చిత్రిత మైరి. పద్మ సరస్సుచట్టుగల ప్రాకారపు గోడలపై శివుడు మధురలో చేసిన 64 విచిత్రచర్యలు, యితర పురాణగాథలు పుత్సవములకై వచ్చు ప్రజల విశోదార్థము చెక్కబడినవి. మరొక స్థలమున పంచపాండవుల ప్రతిమలు, వాలి సుగ్రీవులు, హరిశ్చంద్ర చంద్రమతులు శిల్పమున గలరు. ఒక మంటపములో శివుని భంగిమలు 25 గలవు. ఈ మంటప స్తంభము మీద శివుడు దక్షుని సంహరించుట, శివుడు కాశినృత్యము సల్పుట గలవు. వసంతమంటపములో ఆర్యనాయకుడు గుడ్డిముపై నాసీనుడైయున్న ప్రతిమ గలదు. పుదుమంటపములో ఐదు స్తంభములమీద నాయకరాజుల ప్రతిమలు గలవు. తలపై కీరీటములు, క్రింద వస్త్రములు గలవు. ప్రతిమలక్రింద పేరు చెక్కబడియున్నవి. రాజులు, రాణి పరివారసమేతముగ నున్నారు. ప్రతిమలపై వర్ణములు వేయబడినవి. కొన్నిటి ముఖములకు పసుపురంగు వేయబడినది. తిరుమలనాయకుని ప్రతిమపైన చాందినీ గలదు. శ్రీవిల్లిపుతూరు తిరుప్పరకునం, ఆలగర్ కోయిల్ లో గల తిరుమలనాయకుని విగ్రహములకు మధుర ఆలయములోని ప్రతిమకు చాలికలు గలవు.

కు ప్తు ★ బొ ల్లి

వగైరా మేహనుచ్చలు, సెగ, సవాయివ్యాధులకు, గ్యాస్టరిటిస్, క్యాటరస్ ఉచితంగా. వి. రెడ్డి అండ్ కో., "భాస్కరాశ్రమము", గోపాలపురం. తూర్పు గోదావరిజిల్లా

తెలుగు మెఱుగులు

గ్రంథకర్త : వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి,

తెలుగుదనము, తెలుగు సంప్రదాయాల్లో తెలుగుభాష అవతరించిన విధము. తెలుగు తేటదనము, తెలుగుకవితాపారమ్యము శాస్త్రి గారి పాతిక ముప్పయి సంవత్సరాల సాహిత్య కృషి ఇందులో మూర్తీభవించి యున్నది. వెల రు. 2/- తపాలాఖర్చులు 0.70.

మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల

మనదేశం

(8 వేజీ తరువాయి)

బ్లిక్ వ్యవస్థకి తగినట్లు మంత్రివర్గం పునర్నిర్మించబడిందనేభావమే ఎవరికీ కలగలేదు. అంతా పాతమంత్రులే.

ఆంధ్రదేశానికి జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని కేంద్రనాయకులు గమనించకపోగా, ఇప్పుడు నియమించబడిన కొత్త మంత్రులద్వారా ఆంధ్రులపట్ల ప్రత్యక్ష విరోధభావం ప్రకటించినవారే వచ్చారు. మంత్రివర్గంలో ఉత్తరప్రదేశ్, బొంబాయి రాష్ట్రాలవారే సగానికిపైగా ఉన్నారు. మొత్తం 14 మందిలో బొంబాయికి చెందిన వారు 5 మంది. ఉత్తర ప్రదేశ్—3. పంజాబ్—2. మిగిలినవారిలో తమిళనాడు, బీహార్, బీహారు రాష్ట్రాలకి చెందిన వారొక్కొక్కరువొప్పన ముగ్గురు. జైరాం దాస్ దొలవ్ రామ్ గారు సింధునుంచి వచ్చిన శరణారి. దీని అర్థం మిగతా రాష్ట్రాలలో సమగ్రమే లేదని వీరి అభిప్రాయమే. దేశ పరిపాలనావిధానంలో ఆశ్రితపక్షపాతానికి గాని అనుమానానికిగాని తావివ్వడంకంటే, అవివేకం ఉండదు. ఒక ఉపజాతిపట్ల ఇటువంటి వైఖరిపల్ల ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ అనైక్యతకూ ప్రాంతీయ ఆభిమానాలకూ (దురభిమానాలకూ) ప్రోత్సాహమిచ్చినట్లే తమ విధానంలో లోపాలించుకుని తత్ఫలితంగా సంభవించే “భాషాభిమానాలు” మొదలైనవానికి అన్యూల్ని నిందించినందువల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. ముస్లిం గారి దురహంకారపూరితమైన ప్రాంతీయభిమానం, భాషాప్రయుక్త ప్రాంతవిభజనకూత్రానికి విరుద్ధంగా వారు చేస్తున్న దుప్పించారం వీరికి మించి మరే సిద్ధాంతమూ ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రజల ప్రాంతీయభిమానాలకు ఇంతగా దోహద మివ్వలేదు కేంద్రనాయకుల వైఖరి ఆంధ్రదేశంలో ఎవరికీ బోధపడలేదు. తామైనా న్యాయం చేశారప్పోగా, న్యాయం చేశారప్పని కొరడాన్ని ప్రాంతీయదురభిమానంకింద జవకట్టుతున్న కేంద్రనాయకుల ప్రవర్తన ఆంధ్రదేశంలో తీవ్రమైన అసంతృప్తి కలిగిస్తున్నది. ఇతరవర్గా కాంగ్రెస్ ఆంధ్రదేశాని కేసు చేసిందో ఎవరికీ బోధపడదు. ఇంతవరకూ జరుగుతున్న రీతిన పరిపాలన కొనసాగించాలంటే

ఐ. సి. యస్, ఐ. ఎ. యస్ ఉద్యోగులు ఇంతకంటే మేలుగా నిర్వహించగలరు. ప్రస్తుతం పరిపాలన కాంగ్రెస్ నిర్వహిస్తున్నది అనుకోడానికి దేశంలో మద్యనిషేధం, కాంగ్రెస్ శాసనసభ్యులు, మంత్రులసంచారాలుతప్ప వేరేనూచన కానరాదు. ఈతెచ్చి నవైనా ప్రజలకి రవంతఉపయోగపడలేదు. ఇంక మనకు మిగిలినది: దేశవ్యవహారాలలో ఆంధ్రదేశం ఎక్కడా ఎవరికీ జ్ఞప్తికిరాదు. ఆర్థికాభివృద్ధి కార్యక్రమంలో చెన్నరాష్ట్రంపేరు చెప్పి ఆంధ్రుల నోట్లో ముమ్మడితున్నారు. ఆంధ్రదేశంపట్ల అందరికీ ఒక్కటే శ్రద్ధనీ పిస్తున్నది కమ్యూనిస్టుల్ని కనిపించిన చోటెల్లా కాల్చిచంపడం. ఇంక ఏ ఆత్మవిశ్వాసంతో కాంగ్రెసునాయకులు ఆంధ్రదేశంలో ప్రజల ప్రాపుల అర్థించగలరో తెలియదు. ఈనాడు కాంగ్రెస్ పేరుచెప్పే అధికారాల ప్రాపకం ఆర్థిమకోడానికి. తగవులో కక్షలు తీర్చుకోడానికి, న్యాయపరాభివృద్ధి చేసుకోడానికి మాత్రమే నాటకరంగంలా ఉపయోగపడుతోంది. ఈ పరిస్థితికి ఫలితాలే దేశంలో అసంతృప్తి, అరాచకం, ప్రాంతీయభిమానం. అరాచకం ప్రాంతీయభిమానం ఆంధ్రుల నైజం అన్నా దోకతమిళనాడు నాయకుడు. ఇదే కేంద్రనాయకుల అభిప్రాయం కూడానని అనేకమార్లు గ్రహపడింది. ఈ అపోహని తొలగించడానికి ఆంధ్రకాంగ్రెస్ కృషి చేయలేక పోయింది. మద్రాసుప్రభుత్వం స్వాధీనయంతో ఈ అపోహని గ్రహపర్చడానికి శతధా కృషి చేస్తోంది. ఆంధ్రులకి అన్యాయం చెయ్యడం అడేమంటే ప్రాంతీయదురభిమానం అనడం, ఢిల్లీలో పెద్దలు ఇది జాతీయై కృతికి ముప్పు అని బెంగపడ్డం, ఆంధ్రకాంగ్రెస్ నాయకులకి చుట్టలల్లాగా చీవాట్లు పెట్టడం, ఢిల్లీలో చీవాట్లు తిన్న నాయకులూ ప్రతి ఒక్కరూ దేశానికివచ్చి ఇతర నాయకులందరినీ సంకుళిత ఆంధ్రాభిమానం అని నిందించడం పరిపాటి అయిపోయింది. దీనితో ఈ నాయకుల రాజకీయోద్యోగం నానాటికి వృద్ధి పొంది ప్రజలసీతి నానాటికి దిగనాసిల్లిపోతోంది. ఆంధ్రదేశ పరిస్థితిని అవగాహన చేసుకోకుండా వ్యవహరిస్తున్నారని కేంద్రకాంగ్రెస్ నాయకులని, అవగాహన చేసుకుని కొంగూ చేసుకొనకొందరూవ్యవహరిస్తున్నారనిమద్రాసు

మంత్రులకి నిర్భయంగాచెప్పుగల ఆంధ్రకాంగ్రెస్ నాయకుడొక్కడు కనిపించడం లేదు. ఒక్కవిషయాన్నిమాస్తే మన మద్రాసు ముఖ్యమంత్రికి ఆంధ్రదేశసమస్య లెంతగా అవగాహనైనాయో తెలుసుకోవచ్చును. కమ్యూనిస్టులు నేడు జరుపుతున్న చర్యలు గొరిల్లాచర్యలు కావన్నారు. అక్కడక్కడ దెబ్బతీసి ఉడాయిస్తున్నారకాని మరేం చెయ్యడం లేదన్నారు. దెబ్బతీసి ఉడాయించడం అంటేనే గొరిల్లా పద్ధతి అనే సంగతి మన ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలియలేదు. మద్రాసు పోలీసులకికూడా లేని సైన్ గెలా మొదలైనవి తీసుకొని ఊళ్ల మీద దాడిచేస్తారంటే, పోలీసుదళాలకి అవసరమైనంత ఆయుధ సామగ్రి ఇవ్వడంలేదు. ఆంధ్రదేశం ముక్కా మొఖమూతెలియని పోలీసుఆఫీసర్లని ఆంధ్రదేశంలో కమ్యూనిస్టుల్ని అణచడానికి నియమిస్తున్నారు. గ్రామరక్షకదళాల పేరు చెప్పి హరిజనుల్ని, పేదకులీల్ని బలవంతంగా చేర్చినట్లుంటే చివరికి ఇవి గ్రామభక్షకదళాలాతాయనే సంగీచం వారికిలేదు. కలవారి ఆస్తి పాస్తుల్ని కాపాడానికి లేని వారికేం పట్టించనే గ్రహింపులేదు. హైదరాబాద్ వైద్యకాలంలో అరాచకాన్ని అణచడంలో అశభవం, సామర్థ్యం కలిగి పేరు గడించిన పోలీసుఆఫీసర్లని ఇతరత్రా తొక్కిపట్టికొంచారు. మలబార్ లో కమ్యూనిస్టుల అరాచకాన్ని రెండుమాసాల్లో అణిచివేసిన పోలీసు ఆఫీసర్ని కొందరు కాంగ్రెస్ నాయకుల ఆక్షేపణవల్ల కృష్ణాజిల్లాలో నియమించలేకపోయారు. పరిస్థితులీ తీరుగా ఎంతకాలం కొనసాగుతాయి? త్వరలోనే ఎన్నికలు రానున్నాయి. ఆ ఎన్నికలలోగా నైనా ప్రజలవిశ్వాసాన్ని పునరుద్ధరించడానికి ఏవో యత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అయినా చెన్నరాష్ట్ర మంత్రివర్గాన్ని పునర్నిర్మించవలసిన అగత్యం ఇంతవరకేవరికీ కనిపించకపోవడమే ఆశ్చర్యం. కాంగ్రెస్ కార్యకర్తా బహుశా ఎన్నికల్ని దృష్టిలోఉంచుకొనే ప్రకారంగారి వైన “శత్రుదాద్యనోటిసుని ఉపసాహరించుకోవచ్చును” అని సందిగ్ధంగా నిర్ణయించింది. మల్లీ ఎన్నికలయ్యేవరకూ ఇకనుంచి ఎవరిపైనా శత్రుదాద్య తీసుకోరాదని రాష్ట్రకాంగ్రెస్ కమిటీకు ఆదేశమిచ్చింది-దీనిల్ల ఎన్నికలలోగా ప్రకారంగారివ్యవహారం తిరిగి రాబోదని భావించటానికి వీలేస్తున్నది. (సీతారామ్)

[గల్పిక]

క్రిష్ణ సమస్య

కౌమయ్య పెదనాన్న చాలా భిన్నుడై కనిపించాడు.

“ఏం, పెదనాన్నా? ఎందు కట్టా చింతా క్రాంతుడికై ఉన్నావు?” అన్నాను.

“బుద్ధి, ఏం చెప్పేదిరా? ఇద్దరు చిద్దలూ చెప్పినమాట వినకుండా చెడిపోతున్నారు. నేను భీమించిఉండగానే వీళ్ళిట్లా ఎందునా కాకుండా పోతుంటే నేను కాస్తా హరి అన్నమీదట వాళ్ళకు పట్టపగ్గా లుంటాయా అని!” అన్నాడు.

“ఏం? ఏమంటా రేం?”

“ఏమంటారా? దేవుడు లేట్లు, దెయ్యాలి లేవు! కులాల్లా మతాలూ లేవు! అ నేమిటి?—వర్గాలు!—వర్గాలున్నవిట, దోపిడీవర్గాలుట, పీడితవర్గాలుట! నేను దోపిడీవర్గాలట, వాళ్ళు పీడితవర్గాలుట!

కులాసా కబుర్లు

(36-వ పేజీ తరువాయి)

నాథుకుడు, రచయిత, మేధావి. అనేక వ్యాపకాలు ఉన్న ప్రతిభావంతుడు. పక్షి పూరి అయినా ఉత్సాహంలో యువకులలో యువకుడు. అలసిపోవటం అంటూ ఎరిగడు, ప్రతిదీ చూడాలనే కుతూహలంతో పసిపిల్లవాడిలాంటివాడు. ఇవన్నీ అమెరికనుల దృష్టిలో అభిమానలక్షణాలుగా తయారైనవి.

ఇవి లోపించటంవల్ల ఆలీగారి విలేఖరుల కాన్ఫరెన్సు నెహ్రూగారి కాన్ఫరెన్సు మాదిరి కాకుండా పది హీనునిమిషాలలో పూర్తి అయిందిట. విలేఖరులకు అడగటానికి ప్రశ్నించుకోచితదుట. అయితే ఇందువల్ల ఆలీగారు చిన్నపుచ్చకుని ఆ కోపమంతా మనచైపు రవాణాచేస్తాడని మనం అనుకో నక్కరలేదు. కాని ఒక్క విషయమాత్రం నిక్కచ్చిగా చెప్పవచ్చు.

ఇన్నాళ్లూ పెట్టిన విసిరాట్టు విరోధులు న్నే హీనులుగా మారినప్పటికీ, కొంత చికాకు కలుగచేయక తప్పదు. ఏ రోజుకు ఎట్లా ఉంటుందో నని కాస్త పస్తాయిస్తే యీ సంగటం తప్పేది.

ఇద్దరూ నే చెప్పినట్లు పెళ్లాడరుట. ఏ అడుక్కు తినేవాళ్ళతో పెళ్లాడతారుట! విన్నావు గదా? వాళ్ళ సలు నాతో మాట్లాడరు —”

“కమ్యూనిస్టుమతంగానీ పుచ్చకున్నా రేమా?” అన్నాను.

“ఏంపొడో?” అన్నాడు.

“డబ్బు లడిగితే ఇవ్వకు. రోగం వాడు ల్లుంది,” అన్నాను.

“వాళ్ళు న నిప్పుడు డబ్బు లడగరుగా?”

“ఇదోటా? తిండికన్నా వస్తారా?”

“వస్తారు. వాళ్ళప్పు కాళ్ళా వేళ్ళా పడి తేగాని, తినరు.”

“చాలా ముదిరింది, తిండిపెట్టటం మాని చూడు.”

శ్రీ కొడవటిగంటి

కుటుంబరావు

“వారంతోజులు అదీ చూశా! వాళ్ళు ఎక్కడో తింటున్నారు. అందుకని మానేశా! ఏ శూద్రులూ తింటారో అని!”

“పోనీ, వాళ్ళిష్టమొచ్చినట్లు పోనీ. పెద్దవాడివి ఎంతకని ఇదవుతావు? చిన్న పెద్దవలూ, చిత్తకవెద్దవలూ?”

“అదే కాదుట్రా, నా యేడుతూ? ఇద్దరికీ సంబంధం లావున్నయ్య. చెరో అయిదేసి వేలన్నా కట్టు మిస్తారు కళ్ళ కద్దుకు! వీళ్ళు చూడబోతే కట్టేనా, కడపనా కాలరాయిరీ.”

పెదనాన్నకు పాపం పెద్ద చిక్క వచ్చింది.

“ఇదంతా వీళ్ళకు పుట్టిన బుద్ధి కాదు. వాడున్నాడే - ఆ పోహలైర్లపుడు - మా ఆఖరు బావమరిది? నాడు పెద్దతున్నాడు వీళ్ళ కీ బుద్ధులన్నీ. వాడు నాస్తీకుడు. ఎప్పుడో జంఘం తెంచేసి దేవుణ్ణిన్నాడు. భాగం పంచుకోమని కూడా వాడే వీళ్ళకు బోధిస్తూ ఉండిఉంటాడు.”

“భాగాలు పంచమంటున్నారూ కూడానా?”

“నే చెప్పే దేమిటి? భాగాలు పంచమనకపోతే వాళ్ళను ఎట్లాగన్నా ఏడవనీ, నా కేం? వీళ్ళకు భాగం పంచానే అనుకో ఏమవుతుంది? ఆ ఉన్నదికాస్తా అమ్మేసి వీడవాళ్ళందరికీ పంచుతా మంటారు. నే బతికుండగానే! నా కళ్ళ ఎడతే!”

నేనెమి మాట్లాడలేదు. ఏమంది మాట్లాడదానికి?

“నువు రాజకీయాలు తెలిసినవాడివి. ఏదన్నా ఉ పా యం చెబుమా!” అన్నాడు.

“దేనికని చెప్పును? నీ సమస్య ఏమిటో నా కరం కావటంలేదు. దాని స్వరూపం తుణుకునానికీ మారుతున్నది,” అన్నాను.

“నాకు మరేమీ ఆక్కర్లేదు. వాళ్ళు మా బావమరిదిమాట వినకుండా ఉపాయం చెబుమా!”

“మాడు, పెదనాన్నా! దీని కొక గొప్ప అంతర్జాతీయతన్నా ఉంది. అది ప్రయోగించి చూడు,” అన్నాను.

“ఏమిటా అదీ? అన్నాడు.

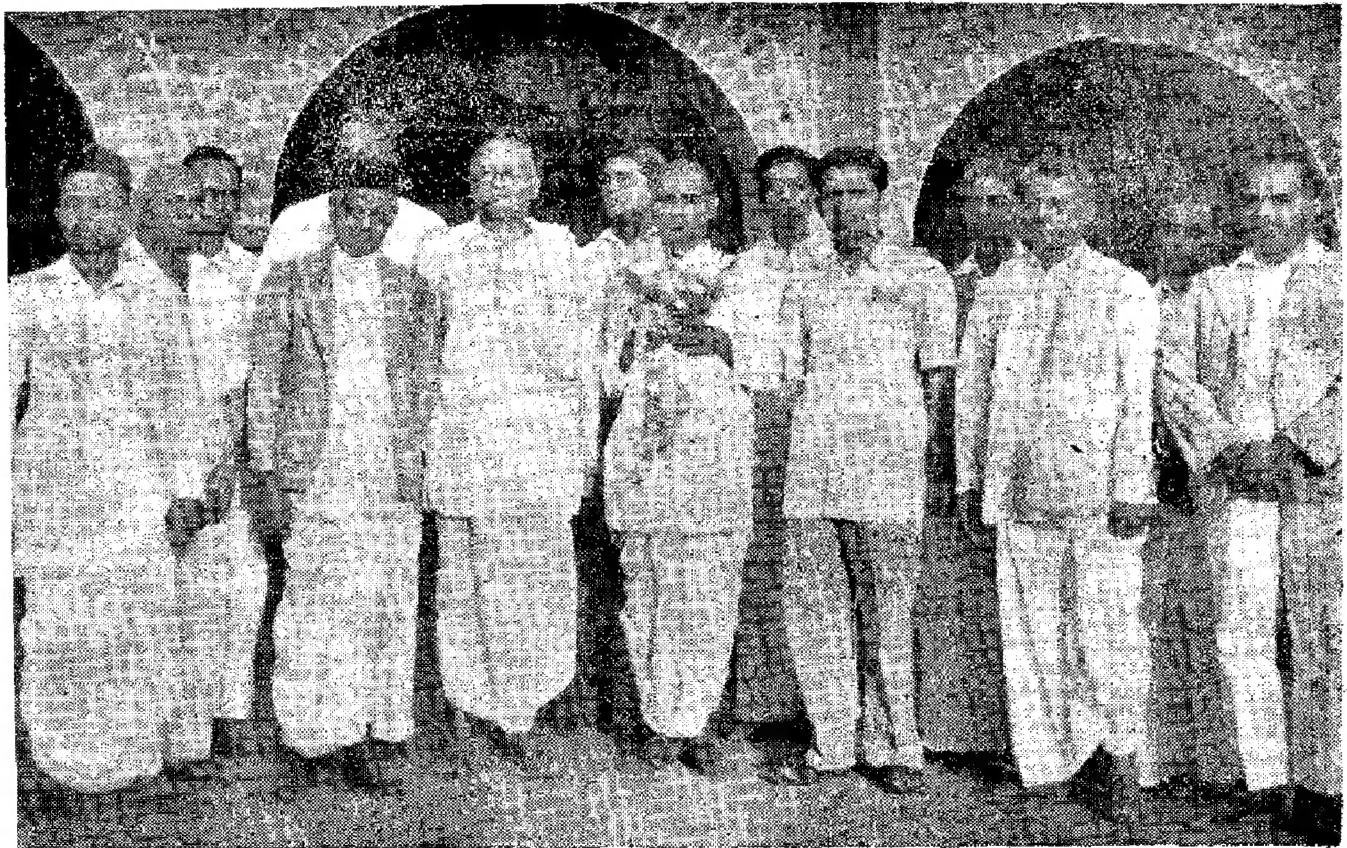
“నువ్వు నీ కొడుకుల్ని పోషిస్తూనే చేసుకో వాలంటే మీ బావమరిది ఏయే ఉపదేశాలు చేస్తున్నాడో అవన్నీ నువ్వే చెయ్యి. మీ బావమరిది చెప్పే సిద్ధాంతాలను నువ్వే అమలుచేస్తా నను. దేవుణ్ణా, దెయ్యాలూ లేవని ఒప్పుకో. కులాలు లేవని ఒప్పుకో. వాళ్ళిష్టమొచ్చినవాళ్ళను పెళ్లాడనీ!”

పె. కాస్త అనుమానిస్తూ, “ఇందులో ఏమీ మోసం లేదుకదా? అన్నాడు”

“లేదు. పెదనాన్నా! చాలా గొప్ప గొప్ప రాజకీయతేల్చు బహిరంగంగా ఈ ఉపాయాన్ని అమలు చేస్తున్నారు” అన్నాను.

* * * మా పెదనాన్న ఏం చేశాడో వాకెలే తెలియదు. ఇటీవలనే ఆయనకొడుకు ఓద్దరూ చెరో “క్రామిక” పిల్లనూ పెళ్లాడినట్లు తెలిసింది. నా విచారమట్లా, ఇంత గొప్ప అంతర్జాతీయయక్షి పాడకుండాపోయేనే అని.

అఖిలభారత కన్నడ మహాసభకు అధ్యక్షత వహించనున్న శ్రీ గోపాలాచారిగారు(మధ్యనున్న వారు)

తెనాలిలో జరిగిన అంధ్రరాష్ట్ర హోటలువర్కర్లు మహాసభ

శ్రీమద్భగవద్గీత

వాఖ్యాత: శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

ఐ ద వ ము ద్ర జ ము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ
వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. శీతాధ్యయన
పఠానికి మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రు 4-0-0 లు

తపాలాఖర్చు రు. 0-9-0.

గాంధీమహాత్మన

ఆత్మకథ

ప్రథమ, ద్వితీయ సంపుటములు.

[చతుర్థముద్రణము]

శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి ఆనువాదము

ఖద్దరు బైండు

ప్రతి సంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రు. 10-12-0

ఆంధ్రగ్రంథమాల, పోస్టబాక్సు 212, మదరాసు 1.

